

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผน
พลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

นางสาวสิริกานต์ กองทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**The Participation of Energy Community's Volunteers towards the Local Energy
Planning Project in Nakhon Si Thammarat Province**

Miss Sirikan Kongtong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อและนามสกุล นางสาวสิริกานต์ กองทอง

แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม
2. รองศาสตราจารย์มานิต สุทธสกุล

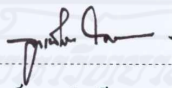
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ)

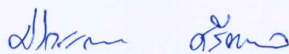
กรรมการ

(อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์มานิต สุทธสกุล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย นางสาวสิริกานต์ กองทอง **รหัสนักศึกษา** 2553005352 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม (2) รองศาสตราจารย์มานิต สุทธสกุล **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ศึกษาความคิดเห็นต่อระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (4) เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ (5) ระบุปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ก) ตัวแทนของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจาก 16 ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวน 216 คน ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของทาร์โร ยามาน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน และ ข) ตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า (1) ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก (2) ความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน (4) การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เพศที่ต่างกันและระยะเวลาที่นานกว่าในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยแรงจูงใจที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกันในขณะที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ (5) ปัญหาของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน คือ การขาดการติดต่อสื่อสารการประชาสัมพันธ์ การขาดความร่วมมือ การขาดความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานรวมถึงการมองพลังงานเป็นเรื่องไกลตัว ส่วนข้อเสนอแนะคือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มช่องทางติดต่อสื่อสารการประสานงาน และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานที่เป็นจริง ให้ความรู้ และแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม อาสาสมัครพลังงานชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช

Thesis title: The Participation of Energy Community's Volunteers toward the Local Energy Planning Project in Nakhon Si Thammarat Province

Researcher: Miss Sirikan Kongtong; **ID:** 2553005352; **Degree:** Master of Public Administration;

Thesis advisors: (1) Dr. Chamnian Rajphaetyakhom; (2) Manit Suthasakul, Associate Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

The objectives of this study were to: (1) study opinions toward factors relating to the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province; (2) study opinion regarding achievement level of participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province; (3) study factors relating to the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province; (4) study comparison factors affecting to the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province; and (5) indicate problems and recommendations to a higher achievement of the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province.

This study was conducted by both quantitative and qualitative method. Samples were categorized into 2 groups. Those were (1) 216 representatives selected from energy community's volunteers who held membership in the local energy planning project from 16 communities. Sample size applied Taro Yamane's formula calculation at the validity level of 95% and sampling method were proportional stratified random sampling (2) 16 samples for in-depth interview selected by purposive random sample group. Samples were executives of local administration organization, community leaders and concerned officials of local administration organization who were responsible for the local energy planning project. Instruments for collecting data were questionnaire and in-depth interview questionnaire. Statistics used for quantitative analysis were both descriptive statistics such as frequency, mean, percentage, standard deviation and inferential statistics such as Chi-square Test, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, t-Test, one-way ANOVA. Qualitative analysis used content analysis.

The results revealed that: (1) opinion toward factors relating to the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province i.e developer, expectation and motivation factors was at high level; (2) opinion towards achievement level of the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province were at high level; (3) developer, expectation and motivation factors had positive relationship at medium level to the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province at the overall image; (4) considering comparison factors effecting to the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province, it was found that the difference in gender, duration of longer period of being energy community's volunteers affected to the level of participation in local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province. The difference identified by developer, expectation and motivation factors brought about the participation of energy community's volunteers to the local energy planning project in Nakhon Si Thammarat Province differently. Knowledge and understanding regarding energy issues had no relationship to the participation; and (5) problems of the participation of energy community's volunteers towards local energy planning project were the lack of communication, collaboration, knowledge and public relations on energy issue as well as the consideration that energy issue was lengthy from daily life. The recommendations were responsible organization should increase channels of communication, coordination, public relation and provide more precise information and ways of implementation concerning to energy to the volunteers clearly.

Keywords: Participation, Energy community's volunteers, Nakhon Si Thammarat Province.

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.จำเนียร ราชเพทยาคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์มานิต สุทธิสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ นายศุภยุทธ สาครบุตร ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์พลังงาน นายสุทธิชัย สุขสีเสน พลังงานจังหวัดสงขลา นางสาวนิตยา สุดชู ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโลกเจริญ นายพิสิฐ เย็นมาก หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล และนางครุณี กิจภาณัฐกร นักบริหารงานทั่วไป 7 ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ให้คำปรึกษา และแนะนำข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำวิจัยตลอดมาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณอาสาสมัครพลังงานชุมชน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทุกท่าน ที่เสียสละเวลา ในการตอบแบบสอบถามซึ่งทุกคำตอบมีประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกท่านที่ได้มอบความรู้ใน ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ด้วยความเมตตาและความกรุณาต่อผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง ตลอดระยะเวลาการศึกษาอยู่ในสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้ กล่าวได้ว่าคณาจารย์ทุกท่านเปรียบเสมือนผู้คอยชี้ทางสว่าง แห่งปัญญาให้แก่ผู้วิจัยโดยแท้ และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

สิริกานต์ กองทอง

สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
การมีส่วนร่วม	14
ความคาดหวังและแรงจูงใจ	48
ความรู้ ความเข้าใจ	57
องค์กรชุมชน	64
การวางแผนพลังงานชุมชน	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	88
รูปแบบการวิจัย	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	102
ระยะเวลาการวิจัย	107
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	109
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อบัณฑิตที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	113
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	122
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย	129
ตอนที่ 5 ข้อมูลที่ได้จากข้อคิดเห็น ปัญหา และเสนอแนะ	190
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	201
สรุปการวิจัย	201
อภิปรายผล	219
ข้อเสนอแนะ	227
บรรณานุกรม	231
ภาคผนวก	239
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	240
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	242
ค แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	253
ง โครงการวางแผนพลังงานชุมชน	259
ประวัติผู้วิจัย	264

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ระดับการมีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วม 39
ตารางที่ 2.2	ชุมชนที่เข้าร่วมในโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน พ.ศ.2549 - พ.ศ.2556 75
ตารางที่ 3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ของจังหวัดนครศรีธรรมราช 91
ตารางที่ 3.2	โครงสร้างของแบบสอบถาม 93
ตารางที่ 3.3	ค่าความเชื่อของแบบสอบถาม 100
ตารางที่ 3.4	ขั้นตอนการศึกษาวิจัย 107
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล 109
ตารางที่ 4.2	จำนวน และร้อยละของการดำรงตำแหน่งของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 113
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา 114
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยความคาดหวัง 116
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยแรงจูงใจ 117
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน 119
ตารางที่ 4.7	ระดับความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 121
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จ ของการมีส่วนร่วมในภาพรวม 123
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จ ของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 124
ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จ ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 125
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จ ของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 126

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	128
ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม.....	131
ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม.....	133
ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ.....	134
ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ.....	137
ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	138
ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	141
ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์.....	142
ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์.....	145
ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล.....	146
ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล.....	149

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 ผลสรุปการทดสอบสมมติฐานการวิจัยของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม.....	150
ตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม	153
ตารางที่ 4.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม.....	154
ตารางที่ 4.26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม	154
ตารางที่ 4.27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม ..	155
ตารางที่ 4.28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม	156
ตารางที่ 4.29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม	156
ตารางที่ 4.30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม	157
ตารางที่ 4.31 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม.....	158
ตารางที่ 4.32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม	158
ตารางที่ 4.33 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม.....	159
ตารางที่ 4.34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม	160
ตารางที่ 4.35 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	160

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร พลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ.....	161
ตารางที่ 4.37 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	162
ตารางที่ 4.38 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัคร พลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	162
ตารางที่ 4.39 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมี ส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	163
ตารางที่ 4.40 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	164
ตารางที่ 4.41 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	164
ตารางที่ 4.42 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมี ส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	165
ตารางที่ 4.43 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	166
ตารางที่ 4.44 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ	166
ตารางที่ 4.45 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ.....	167
ตารางที่ 4.46 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร พลังงานชุมชน ในการดำเนินการ	168
ตารางที่ 4.47 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร พลังงานชุมชน ในการดำเนินการ	168
ตารางที่ 4.48 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ	169

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.49 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัคร พลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	169
ตารางที่ 4.50 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมี ส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	170
ตารางที่ 4.51 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	171
ตารางที่ 4.52 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	171
ตารางที่ 4.53 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมี ส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	172
ตารางที่ 4.54 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	173
ตารางที่ 4.55 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	173
ตารางที่ 4.56 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ.....	174
ตารางที่ 4.57 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร พลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์.....	175
ตารางที่ 4.58 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร พลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์.....	175
ตารางที่ 4.59 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์.....	176
ตารางที่ 4.60 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมี ส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์.....	176

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.74 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล.....	186
ตารางที่ 4.75 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล.....	186
ตารางที่ 4.76 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล.....	187
ตารางที่ 4.77 ผลสรุปการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัย ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม.....	188
ตารางที่ 4.78 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงาน ชุมชน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t (t-test).....	189
ตารางที่ 4.79 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	191
ตารางที่ 5.1 ผลสรุปการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	214

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 พลังขับเคลื่อนของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม	22
ภาพที่ 2.2 วงจรการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม	30
ภาพที่ 2.3 การแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 7 ระดับ	35
ภาพที่ 2.4 ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล IAP2	38
ภาพที่ 2.5 ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของ Maslow	54

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานมากกว่า 100 ปี คือ เริ่มปรากฏตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ที่ทรงปฏิรูปการปกครองให้มิกำนัน เขตสุขภาพ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจนถึงยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 ที่เปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้ ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารราชการแผ่นดินมากขึ้น จนถึงช่วงประชาธิปไตยแบ่งบานเกิดกระบวนการประชาอาสา ในปี พ.ศ.2523 และในปี พ.ศ.2540 การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยตรงมากขึ้น แต่ระบบราชการไทยยังไม่มีการปรับตัวอย่างจริงจัง และคงยึดติดกับลักษณะความเป็นเจ้าขุนมูลนายและการทำงานแบบดั้งเดิม ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดระบบราชการเข้าสู่กระบวนการความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) โดยการยอมรับและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงานและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ในเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเข้ามาในประเทศไทย และได้มีการขยายแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล โดยได้มีการกำหนดพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2546 – 2550) ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนปี พ.ศ.2550 แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ได้เข้ามามีความสำคัญในการบริหารการปกครองของไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้กำหนดหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองประเทศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม มีการเน้นย้ำคุณค่า ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล และเพื่อเป็นการส่งเสริม

สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ระบบราชการไทย พ.ศ.2551 – 2555 (สำนักงาน ก.พ.ร. 2552: 19-27) การบริหารราชการมีความจำเป็นต้องนำหลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นระบบราชการที่ได้นำผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิดและเสนอความเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งการบริหารจัดการภาครัฐแบบมีส่วนร่วมเป็นการปรับเปลี่ยนที่สำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อให้การบริหารจัดการภาครัฐเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ รวมทั้งการบริหารเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน และเกิดความพึงพอใจต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐยิ่งขึ้น

การวางแผนพลังงานในประเทศไทยแต่เดิมที่ผ่านมา เน้นการวางแผนจากบนสู่ล่าง (Top-down) มีรูปแบบการตัดสินใจจากส่วนกลาง โดยกลุ่มนักวิชาการเพียงไม่กี่คน หลายโครงการมีการทำสัญญาจ้างองค์กรภายนอกให้เข้าไปศึกษาวิเคราะห์และตัดสินใจดำเนินการ โครงการพลังงานซึ่งส่วนมากเป็นโครงการเพื่อการจัดหาพลังงานขนาดใหญ่ นอกจากนี้ มีการส่งเสริมรณรงค์การประหยัดพลังงานตามสื่อต่างๆ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เรื่องพลังงานในแต่ละบุคคลเท่าที่ควร ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงขาดทัศนคติและความตระหนัก ในการใช้พลังงาน ผลที่ตามมาคือ เรื่องของพลังงานยังคงถูกละเลยและใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีพลังงานที่เหมาะสมขึ้นในประเทศ ซึ่งการวางแผนพลังงานในลักษณะของการรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง (Centralized System) นี้ ประชาชนทั่วไปไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและการรับรู้ข้อมูลการใช้พลังงาน ทำให้ไม่เข้าใจสถานการณ์ด้านพลังงานของท้องถิ่นตนเอง และของประเทศโดยรวม การรณรงค์ด้านพลังงานก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เช่น รณรงค์ให้ประหยัดพลังงาน โดยไม่ได้นำเสนอถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการแสวงหาทางเลือกอื่นๆ ในด้านพลังงานจึงไม่เป็นความตระหนักของสังคมเท่าที่ควร (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงพลังงาน 2554: 1-3)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพลังงานนับเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากพลังงานเป็นปัจจัยพื้นฐานประการหนึ่งที่ช่วยให้การพัฒนาประเทศดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ ซึ่งความต้องการใช้พลังงานก็มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รัฐบาลต้องรับภาระด้านการจัดหาและผลิตพลังงานเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการใช้ ซึ่ง

สาเหตุที่ทำให้ความต้องการใช้พลังงานเพิ่มสูงขึ้น นอกจากจำนวนประชากรของประเทศที่เพิ่มขึ้น และการขยายตัวของภาคการผลิตแล้ว รูปแบบการใช้พลังงานทั้งในแง่ของส่วนบุคคลและสาขาการผลิตต่างๆ ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงทำให้ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติและเงินลงทุนจำนวนมากมหาศาลในการจัดหาและผลิตพลังงาน และหากยังมีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นและ ไม่มีการค้นหาเพิ่มเติม ปริมาณพลังงานก็จะหมดสิ้นไปในที่สุด

โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ.2556 จัดได้ว่าเริ่มดำเนินการได้ไม่นานนัก มีชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 16 ชุมชน จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมาในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการบริหารจัดการพลังงานของท้องถิ่น ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินโครงการ เนื่องจากไม่เข้าใจว่าจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนใดบ้าง จะคิดว่าจะไม่มีเวลา และไม่เกิดผลประโยชน์ต่อตนเอง ส่งผลให้ประชาชนไม่เกิดความรู้สึกในการเป็นเจ้าของแผนงานที่จะจัดการร่วมกัน เกิดการคัดค้านจากโครงการด้านพลังงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การวางแผนพลังงานไม่ยั่งยืนและประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกประการหนึ่ง คือ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีขนาดใหญ่ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในภาคใต้ จังหวัดหนึ่งและมีการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีแผนงานและโครงการที่กำหนดในแผนปฏิบัติงาน การศึกษาระดับความสำเร็จและส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนตามกรอบแนวคิดที่กำหนดได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน จึงน่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปปรับปรุงให้การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนเกิดยั่งยืนต่อไปได้

จากสาเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนได้ตระหนักและมีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการพลังงานของชุมชน โดยการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาด้านพลังงานของชุมชนตนเอง อันเป็นกระบวนการแห่งประชาธิปไตย ที่จะช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และก่อให้เกิดพลังของภาคประชาชนที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทั้งในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ 5 ประการ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.5 เพื่อระบุปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

3.1.2 ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา

3.1.3 ปัจจัยความคาดหวัง

3.1.4 ปัจจัยแรงจูงใจ

3.1.5 ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้นำแนวคิดของโคเฮน, เจ เอ็ม และอัฟฮอฟ (Cohen, J. M. and Uphoff) มาเป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

- 3.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 3.2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- 3.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 3.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากตัวแปรดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงเป็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังที่กล่าวข้างต้นขอนำมากำหนดสมมติฐานการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.2 ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.4 ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.5 ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

4.6 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่แตกต่างกัน

4.7 การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่แตกต่างกัน

4.8 ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่แตกต่างกัน

4.9 แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่แตกต่างกัน

4.10 ความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่แตกต่างกัน

4.11 ระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

5. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านตัวแปร ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และขอบเขตด้านระยะเวลา สำหรับการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชศึกษาความคิดเห็นต่อระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการวางแผนพลังงานชุมชน ความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนเพื่อทราบปัญหา และเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน เพื่อนำมาใช้พัฒนาและปรับปรุงการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร ในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ประชากรสำหรับการเก็บข้อมูลแบบสำรวจโดยการตอบแบบสอบถาม จะกำหนดจากประชากรที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 – 2556 จำนวน 16 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 471 คน
- 2) ประชากรสำหรับการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ได้แก่ นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค้กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวน 16 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) ตัวแทนของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวน 216 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละชุมชน

2) ตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sample Group) ได้แก่ นายกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทุกคน ทั้งหมดมี จำนวน 16 คน

5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

5.3.1 ตัวแปรอิสระ

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน

2) ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความสัมพันธ์ การรับรู้ ข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ศักยภาพของบุคคล ความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน การเป็นผู้ที่เสียสละ ระยะเวลาการทำงาน

3) ปัจจัยความคาดหวัง ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือชุมชน การถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การได้รับการยกย่อง ศรัทธา การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อสร้างความเข้มแข็งชุมชน

4) ปัจจัยแรงจูงใจ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงาน การชักชวนจากผู้นำชุมชน การเป็นวิทยากรพลังงานในท้องถิ่น การได้รับการยอมรับ การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ผลประโยชน์ตอบแทนจากการดำเนินโครงการ การทำทนายความสามารถ การนำความรู้ไปใช้ ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จ

5) ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานทดแทน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

5.3.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 16 แห่ง ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลจันดี อ.ฉวาง 2) อบต.ทุ่งสง อ.นาบอน 3) อบต.นาหมอบุญ อ.จุฬาภรณ์ 4) เทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์ 5) อบต.เขาพังไกร อ.หัวไทร 6) อบต.คูสิต อ.ถ้าพรรณรา 7) อบต.กำโลน อ.ลานสกา 8) อบต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี 9) อบต.การะเกด อ.เชียรใหญ่ 10) อบต.วังอ่าง อ.ชะอวด 11) อบต.กลาย อ.ท่าศาลา 12) อบต.นาแหร อ.นบพิตำ 13) อบต.บางรูป อ.ทุ่งใหญ่ 14) อบต.หูล่อง อ.ปากพนัง 15) อบต.ควนทอง อ.สิชล 16) อบต.เทพราช อ.ขนอม

5.5 ขอบเขตด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

5.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามส่วนที่ 1 และปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ในแบบสอบถามส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ได้แก่ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในแบบสอบถามส่วนที่ 4 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-square Test) (2) การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

(3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ t-Test (4) การวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัคร พลังงานชุมชน ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey (5) การวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ใช้การวิเคราะห์ t-Test

5.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การสรุปประเด็นจากแบบสอบถามส่วนที่ 5 ซึ่งมีข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด โดยการจัดกลุ่มข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกันตามตัวแปรที่ศึกษา และนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาบรรยาย ได้นำค่าสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มาใช้ในการวิเคราะห์

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีลักษณะแบบคำถามกึ่งโครงสร้างเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำมาจัดกลุ่มข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกัน และนำเสนอผลในรูปแบบการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis)

5.6 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ทำการศึกษาตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2557 รวมเป็นระยะเวลา 12 เดือน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2557

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญ ดังนี้

6.1 อาสาสมัครพลังงานชุมชน หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานด้านพลังงานเพื่อชุมชนสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน (ค่าจ้าง) มีจิตอาสา เสียสละ ด้วยร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และเป็นพลังขับเคลื่อนในการบริหารจัดการด้านพลังงานในระดับชุมชน

6.2 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ส่วนที่เกี่ยวกับเพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน

6.3 ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา หมายถึง ปัจจัยที่กระตุ้น และเอื้ออำนวยต่อกระบวนการพัฒนาให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสนใจและร่วมกันแก้ปัญหา ได้แก่ ทักษะคิด ความสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ศักยภาพของบุคคล ความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน การเป็นผู้ที่เสียสละ ระยะเวลาการทำงาน

6.4 ปัจจัยความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนมุ่งหวังว่าควรจะมีเกิดขึ้น และมีโอกาสเป็นไปได้จากผลประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือชุมชน การถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การได้รับการยกย่อง ศรัทธา การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อสร้างความเข้มแข็งชุมชน

6.5 ปัจจัยแรงจูงใจ หมายถึง การขับเคลื่อนหรือการกระตุ้นให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทางด้วยความเต็มใจ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงาน การชักชวนจากผู้นำชุมชน การเป็นวิทยากรพลังงานในท้องถิ่น การได้รับการยอมรับ การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ผลประโยชน์ตอบแทนจากการดำเนินโครงการ การท้าทายความสามารถ การนำความรู้ไปใช้ ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จ

6.6 ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน หมายถึง สิ่งที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด การศึกษา ค้นคว้า ประสบการณ์ หรือการปฏิบัติงานด้านพลังงาน และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้บุคคลอื่นทราบได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานทดแทน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

6.7 การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช หมายถึง การที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาสาสมัครพลังงานชุมชนมาเป็นองค์ประกอบในการแสวงหาทางเลือก ตัดสินใจ และกำหนดแนวทางดำเนินการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

6.7.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การประชุมชี้แจงโครงการ การตัดสินใจกำหนดความต้องการ วัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการและแนวทางการดำเนินงาน

6.7.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ กิจกรรมด้านพลังงาน การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้

6.7.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ รวมถึงการได้รับการแก้ปัญหาด้านพลังงานในชุมชน

6.7.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือประเมินความสำเร็จของโครงการในภาพรวม การควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน การสรุปบทเรียน การดำเนินงาน ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและในทางปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

7.1 ประโยชน์ในทางวิชาการ คือ ช่วยพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการนำแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานพลังงานจังหวัด และจะเป็นประโยชน์สำหรับ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในการนำไปศึกษาวิจัยต่อไป

7.2 ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ดังนี้

7.2.1 สำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปปรับใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการวางแผนพลังงานชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

7.2.2 ทำให้ได้ข้อมูลกระบวนการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการวางแผนพลังงานชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางยุทธศาสตร์การใช้พลังงานของชุมชนต่อไป

7.2.3 สามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับกำหนดกลยุทธ์ การส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการวางแผนพลังงานระดับชุมชน รวมทั้งเลือกการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องตรงตามความต้องการของประชาชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ เพื่อประมวลแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วม
2. ความคาดหวังและแรงจูงใจ
3. ความรู้ ความเข้าใจ
4. องค์การชุมชน
5. การวางแผนพลังงานชุมชน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การมีส่วนร่วม

การดำเนินงานโครงการวางแผนพลังงานชุมชน กระทรวงพลังงานพยายามที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยที่กิจกรรมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชนนั้นๆ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านพลังงาน และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการนำพาชุมชนไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านพลังงานเป็นอย่างดี ซึ่งก่อให้เกิดการดำเนินงานด้านพลังงานที่ยั่งยืน และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยรัฐเป็นพี่เลี้ยง หน่วยงานสนับสนุน กระตุ้นให้ชุมชนเกิดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด ได้มีนักวิชาการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1.1 แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

สำนักงาน ก.พ.ร. (2552: 38) กล่าวถึง การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) หมายถึง การบริหารราชการที่นำผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยมีการจัดระบบบริหาร การจัดโครงสร้าง การกำหนดแนวทาง/วิธีการทำงาน และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ ในทางการบริหาร และการดำเนินกิจกรรมของรัฐ และการประเมินผลทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน 5 ด้าน คือ ร่วมคิดและเสนอความเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

1.1.1 ความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน เกิดขึ้นมาตั้งแต่ สมัยรัชกาลที่ 5 ที่ทรงปฏิรูปการปกครองให้มีกำนัน เขตสุขาภิบาล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจนถึงยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 ที่เปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้ ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารราชการแผ่นดินมากขึ้น จนถึงช่วงประชาธิปไตยเบ่งบานเกิดกระบวนการประชาอาสา ในปี พ.ศ.2523 และเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ในเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ได้มีการขยายแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล โดยได้มีการกำหนดพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2546 – 2550) และในปี พ.ศ.2550 แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ได้เข้ามามีความสำคัญในการบริหารการปกครองของไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้กำหนดหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองประเทศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551 – 2555 ซึ่งการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 4 ยุค (สำนักงาน ก.พ.ร. 2552: 19-27) ดังนี้

1) ยุคที่ 1 ยุคปฏิรูปการปกครอง พ.ศ.2475 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองและการปกครองที่มีผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งนำไปสู่การปฏิรูประบบราชการ โดยเน้นกฎ ระเบียบ และให้ความสำคัญกับลำดับชั้นการบังคับบัญชาและขั้นตอนการปฏิบัติราชการ บริหารราชการแบบสั่งการจากบนลงสู่ล่างซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการ ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การกำกับดูแล การตรวจสอบ เป็นต้น และในปี พ.ศ.2523 ได้มีแนวคิดหลักการบริหารธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับลูกค้าหรือผู้รับบริการ หลักการแข่งขันมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยภาครัฐมีการลดบทบาทและเพิ่มบทบาทให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการให้บริการสาธารณะบางประเภท โดยภาครัฐเป็นผู้กำกับดูแล

2) ยุคที่ 2 ยุคการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ พ.ศ.2523 การบริหารจัดการภาครัฐมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) โดยให้ความสำคัญกับการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การวัดผลงาน การลดการควบคุมและให้อิสระในการบริหาร รวมทั้งหลักการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับเอกชน โดยบทบาทของรัฐทำหน้าที่กำกับดูแลที่มีหลักจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารจัดการภาครัฐได้มีการเปลี่ยนแปลงในทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติ หรือประชาชนที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเป็นผู้ที่คอยรับบริการอย่างเดียวพัฒนาเป็นผู้ช่วยหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นยุคประชาอาสา เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาพัฒนาชุมชน หรือการเข้ามามีส่วนร่วมทางอ้อม เช่น อาสาสมัครของมูลนิธิการกุศลต่างๆ ในบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ

3) ยุคที่ 3 ยุคธรรมาภิบาล (Good Governance) พ.ศ.2543 การบริหารจัดการภาครัฐได้เปลี่ยนบทบาทตามกระแสโลกและสังคมที่มีการเรียกร้องให้ภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่ให้ความสำคัญกับความสุจริต เปิดเผย โปร่งใส โดยใช้หลักคุณธรรมและยุติธรรม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนรวมทั้งให้ความสำคัญกับคุณภาพและผลกระทบของงาน และการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายกับภาคส่วนต่างๆ ซึ่งทำให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการภาครัฐโดยมีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 กำหนดเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ในมาตรา 6 ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- (1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (6) ประชาชนได้รับอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความ

ต้องการ

- (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

(พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546: 2)

ในประเด็นสำคัญที่เป็นเป้าหมายนั้นคือ เรื่องของการบริหารงานซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องสำคัญ คือ

(1) การบริหารที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สุขของประเทศ

(2) การบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่สอดคล้องเป็นไปแนวเดียวกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะแสดงผลการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ตรงต่อความต้องการของประชาชน

(3) การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ โดยการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของส่วนราชการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และวัดความคุ้มค่าในแต่ละภารกิจโดยส่วนราชการต้องยึดหลักความโปร่งใส ความคุ้มค่า และความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ

(4) (5) และ (6) เป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยการปฏิบัติงานได้จัดให้มีการกระจายอำนาจตัดสินใจ เพื่อความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ โดยในการอนุญาต อนุมัติ การปฏิบัติราชการ การดำเนินการอื่นใดของผู้ดำรงตำแหน่งใดให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการ

(7) วิธีการดำเนินการต้องมีหลักเกณฑ์ควบคุม ติดตามและกำกับดูแลการใช้อำนาจ มีการกำหนดความรับผิดชอบของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจชัดเจน ไม่สร้างขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมได้ตามความเหมาะสม เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อหน่วยงานภาครัฐ

ดังนั้น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ร่วมกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีประชาชนเป็นหัวใจสำคัญ

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.2546 – 2550 ได้กำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 7 โดยระบุว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น แต่ระบบราชการไทยยังไม่มีปรับตัวอย่างจริงจัง และคงยึดติดกับลักษณะความเป็นเจ้าขุนมูลนาย และการปฏิบัติงานแบบดั้งเดิม ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดระบบราชการเข้าสู่ขบวนการความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) โดยการยอมรับและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงาน และการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ซึ่งมีมาตรการการเปิดระบบราชการ ดังนี้

(1) กำหนดเงื่อนไขและแนวทางเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานราชการได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการปฏิบัติราชการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรม โดยเฉพาะการให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติราชการ แนวทางการดำเนินงาน และการรายงานผลการปฏิบัติงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและประชาชนทั่วไป

(2) วางหลักเกณฑ์ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีระบบการปรึกษาหารือกับประชาชน การสำรวจความต้องการของประชาชนและ/หรือการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในโครงการหรือการปฏิบัติราชการที่อาจมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน และควรมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวเพื่อเผยแพร่และเป็นหลักฐานต่อไป

(3) ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน (Citizen Advisory Board) โดยเฉพาะในระดับปฏิบัติการ (กรม/จังหวัด/อำเภอ) เพื่อให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายของรัฐและระบบการบริหารงาน การให้บริการ การวางแผนงาน/โครงการ และการกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนการวางระบบการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับผลการดำเนินงานและความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

(4) ให้แต่ละส่วนราชการจัดให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนเข้าร่วมในการทำงานกับข้าราชการ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนางานให้บริการสาธารณะบางประเภท หรืองานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

(5) ให้ทุกส่วนราชการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดงการรับผิดชอบ ความโปร่งใส และเปิดเผยเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ลงในเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้โดยง่าย

(6) กำหนดความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบราชการเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการบริหารที่ดีของส่วนราชการ

4) ยุคที่ 4 ยุคการบริหารการปกครองแบบมีส่วนร่วม พ.ศ.2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ยิ่งขึ้น สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม มีการเน้นย้ำคุณค่า ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3 ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

(2) จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

(3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

(4) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และ จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

(5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและ การให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดย คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

(6) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็น อิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

(7) จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งจัดให้มีสภาพพัฒนาการเมืองที่มี ความเป็นอิสระ เพื่อติดตามสอดส่องให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

(8) ดำเนินการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับสิทธิประโยชน์ อย่างเหมาะสม

1.1.2 ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นเรื่องจำเป็นหลีกเลี่ยงไม่ได้ในบริบทของการบริหารราชการยุคใหม่ ด้วยเหตุผลประการแรก คือ การบริหารราชการยุคใหม่อยู่ภายใต้กระแสประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งให้ความสำคัญกับการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและบริหาร โดยตรง ประการที่สอง การเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการได้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญกฎหมายสูงสุด ของประเทศ และประการสุดท้าย มาจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546

จากบริบททางสังคมภายใต้ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ต่อเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ที่ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในฐานะเป็นพลเมืองทำ ให้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางนโยบายมากขึ้น ซึ่งจะพบว่าระบบราชการไทยได้เผชิญกับ ปัจจัยแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน การตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาที่หลากหลายของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งปัจจัยแวดล้อมในที่นี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “พลังขับเคลื่อน” (สำนักงาน ก.พ.ร. 2552: 41-45) ดัง ภาพที่ 2.1 ได้แก่

พลังขับเคลื่อนที่ 1 คือ การเติบโตอย่างต่อเนื่องของการเมืองภาคประชาชน ในฐานะตัวแปรและตัวแสดงหลักที่สำคัญของการเมืองการปกครองไทย

พลังขับเคลื่อนที่ 2 คือ การก่อตัวของสภาพพัฒนาการเมือง ซึ่งมีภารกิจสำคัญ ในการกำหนดนำแผนพัฒนาการเมืองไปสู่การปฏิบัติผ่านเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ยุทธศาสตร์สำคัญของร่างแผนแม่บทพัฒนาการเมือง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ธรรมาภิบาลทางการเมือง การบริหาร และยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งหากมีการผลักดันสองยุทธศาสตร์นี้ให้เกิดขึ้นจริง ย่อมส่งผลให้ระบบราชการไทยต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินมากขึ้น

พลังขับเคลื่อนที่ 3 คือ การบังคับใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548 มีสาระสำคัญว่า โครงการของรัฐ บรรดาที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี โดยต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐอย่างน้อย 8 ประการ ดังนี้

- 1) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 2) สาระสำคัญของโครงการ
- 3) ผู้ดำเนินการ
- 4) สถานที่ที่จะดำเนินการ
- 5) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ
- 6) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ
- 7) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ใน

ในสถานที่ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกันแก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว

8) ประมาณการค่าใช้จ่าย ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินโครงการของรัฐเองให้ระบุที่มาของเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการนั้นด้วยเมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นแล้ว

(ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548: 26)

เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ให้นักเรียนของ ภาครัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยประกาศให้ประชาชนทราบภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เมื่อรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนแล้ว ปรากฏว่าการดำเนินโครงการของรัฐโครงการใดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ ประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชน ถ้ายังจำเป็นต้องดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป หน่วยงานภาครัฐต้องกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าวเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินโครงการและ ประกาศให้ประชาชนทราบ

พลังขับเคลื่อนที่ 4 คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2543 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2550 กำหนดให้องค์การภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัด ซึ่งมีการกิจสำคัญในการสอดส่อง กำกับดูแลให้การปฏิบัติราชการในส่วนภูมิภาคเป็นไป ตามหลักธรรมาภิบาล

ที่มา: สำนักงาน ก.พ.ร. (2552: 43)

ภาพที่ 2.1 พลังขับเคลื่อนของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

เนื่องจากการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารราชการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่หน่วยงานภาครัฐต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานที่เปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างครบวงจร และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบทบาทของประชาชนไม่ควรถูกจำกัดเพียงการให้ข้อมูลหรือทัศนคติความคิดเห็นเท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงจะทำให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วนและรู้สึกในการเป็นเจ้าของและความเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐในการขับเคลื่อนการบริหารราชการที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง ทำให้หน่วยงานภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนการบริหารงานไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐหลายประการ ได้แก่

1) การตัดสินใจที่มีคุณค่าและความหมาย (Meaningful Decision) เพราะภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ แผนงาน การใช้งบประมาณ

2) การใช้ทรัพยากร (Public Resources) อย่างรอบคอบ เพราะภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

3) ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสร้างสรรค์ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาสาธารณะต่างๆ ทำให้แนวทางเหล่านั้นได้รับการสนับสนุนเมื่อนำไปปฏิบัติ และทำให้ภาครัฐไม่ต้องทำงานในลักษณะโดดเดี่ยวต่อไป

4) การทำงานในลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) โดยภาครัฐปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ประสานและอำนวยความสะดวก (Facilitator) ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทภาครัฐในการบริหารราชการยุคใหม่ ทำให้รัฐสามารถลดขนาดลง และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5) ความสามารถในการให้บริการที่ดีขึ้น เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และตรงจุดมากขึ้น

6) ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและประชาชนมีความไว้วางใจเป็นพื้นฐาน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ที่เปิดเผยระหว่างกัน

สรุป การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารราชการที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ 5 ด้าน คือ 1) ร่วมคิดและเสนอความเห็น 2) ร่วมตัดสินใจ 3) ร่วมดำเนินการ 4) ร่วมรับผลประโยชน์ และ 5) ร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

แนวความคิดการมีส่วนร่วมมีความสำคัญ ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะนำพาให้ประชาชนเกิดการพึ่งพาตนเอง มีความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เกิดการพัฒนาโครงการต่างๆ ทำให้ชุมชนเกิดความสามารถและมีการดำเนินงานในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ การนำแนวความคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัด นครศรีธรรมราชก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

- 1) เกิดการตัดสินใจ และใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า เนื่องจากอาสาสมัครพลังงานชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ การใช้งบประมาณ และการประเมินผลการดำเนินงาน
- 2) เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วน และอาสาสมัครพลังงานชุมชนรู้สึกในการเป็นเจ้าของหรือเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐ
- 3) ทำให้ภาครัฐได้รับการสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาด้านพลังงาน โดยไม่ต้องทำงานในลักษณะที่โดดเดี่ยว
- 4) สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ
- 5) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามามีส่วนร่วม

1.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหน่วยงานภาครัฐ จะทำให้ประชาชนได้มีบทบาททั้งในการแสดงความคิดเห็นและการดำเนินการ รู้สึกในการเป็นเจ้าของและหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาของประชาชน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญให้หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 25 อ้างอิงใน บุญน้อม ศิลลาอาสน์ 2551: 53) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้ทำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาที่ว่ามนุษย์

ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531: 11-14) ได้ให้ความแตกต่างระหว่างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม โดยระบุว่า การมีส่วนร่วมจะต้องคู่กับความรู้สึกเป็นเจ้าของ คนอื่นที่เข้ามาด้วยกัน ถือว่าเป็นการให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา อันได้แก่ การศึกษา และวิเคราะห์ชุมชน การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การเลือกวิธีและวางแผนในการแก้ปัญหา การดำเนินงานตามแผน และสุดท้ายคือ การติดตามและประเมินผล

ทวิวงศ์ ศรีบุรี (2539: 100) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรเอกชน กลุ่มประชาชน หรือประชาชนได้มีโอกาสร่วมรับรู้ข่าวสาร รับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ ต่อการเตรียมการโครงการหรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น

บัณฑิต อ่อนคำ (2539: 45) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การระดมชาวชนบทให้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดปัญหา ลำดับความสำคัญ การแก้ไขปัญหา และวางแผนแก้ไขปัญหาของตนเอง แนวความคิดเรื่องมามีส่วนร่วมของประชาชนนี้มีสมมติฐานว่า ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ แล้ว ประชาชนย่อมยินดีในความร่วมมือหรือเกิดพันธกรณี (Commitment) ในเรื่องนั้น

วิทวัส แก้วทนงค์ (2541: 21) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดกิจกรรมการจัดการท้องถิ่น การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ การจัดการบริหารผลประโยชน์ของชุมชน การประเมินผล และสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีความคิดริเริ่ม มีความตื่นตัวในการพัฒนาท้องถิ่นและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม ของท้องถิ่น

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543: 138-139) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ 2 ลักษณะ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การจัดการ ติดตาม ประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

(2) การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจในการต่อรองในการจัดสรรทรัพยากร อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543: 130) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วม โครงการพัฒนาตั้งแต่เริ่มโครงการดำเนินการประเมินโครงการ จนเสร็จสิ้นโครงการ

กรมการพัฒนาชุมชน (2548: 18) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น คือ การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชน ให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชน ในด้านภูมิปัญญาทักษะ ความรู้ความสามารถ และการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่างๆ บรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

อูมา ลีน (Uma Lele, 1975: 73-76 อ้างอิงใน ชมนาท รัตมณี และคณะ 2549: 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การที่ประชาชนมีความรู้สึกไวต่อสิ่งต่างๆ ที่ตนได้รับและสามารถที่จะตอบสนองต่อโครงการพัฒนาต่างๆ และสนับสนุนการริเริ่มโครงการต่างๆ ในท้องถิ่นได้อย่างเป็นดี

วิลเลียม เออร์วิน (Williams Ervin, 1976: 36) ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในการส่งเสริมร่วมกันคิด รวมถึงการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ในการใช้ความรู้ความคิดและวิธีการที่ดีในการแก้ปัญหาด้วยตัวของประชาชน เพื่อส่งเสริมดูแลติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรและพนักงานที่เกี่ยวข้อง

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1978: 4) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการพัฒนาว่า “การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม จัดทรัพยากรเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นและเป็นการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ โดยสมัครใจ” แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางสังคมด้วยความสมัครใจ ควรเป็นไปในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อกลุ่มคน และระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบของกิจกรรมของกลุ่มนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการก็ได้

ยาดาฟ (Yadav, 1980: 87 อ้างถึงใน ปรีวัฒน์ สัจจาพันธ์ 2544: 33) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าหมายถึง การร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจโดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งกระบวนการให้ความร่วมมือของประชาชนนั้น ต้องมีความรู้ ดังต่อไปนี้

- 1) การเข้าร่วมในการตัดสินใจ ตกลง
- 2) การเข้าร่วมในการดำเนินการของแผนและ โครงการพัฒนา
- 3) การเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนงานของการพัฒนา
- 4) การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

ไวท์ (White, 1982: 18 อ้างอิงใน วรรณาทองแก้ว 2552: 38) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติที่หนึ่งคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สองคือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สามคือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

แอนดริว เทอร์ตัน (Andrew Turton, 1987: 10 อ้างอิงใน ชมนาท รัตมณี และคณะ 2549: 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การรวมความสนใจของแต่ละคน ซึ่งมีความเกี่ยวพันกันทางด้านความรู้สึกในกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะของความร่วมมือร่วมกำลัง จนกระทั่งเกิดการรวมกันเป็นกลุ่มขึ้น

เวนเกอร์ (Wenger, 1998: 55-57 อ้างอิงใน ชินรัตน์ สมสืบ 2555: 254) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งจะ ส่งผลต่อกระบวนการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมนี้เป็นทั้งการกระทำและการเชื่อมโยงกันของ บุคคลกับสังคมของบุคคลและกิจการของสังคม การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการซับซ้อนที่รวมถึง การกระทำ การพูดคุย การคิด ความรู้สึก และการเป็นเจ้าของบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และ ความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเอกลักษณ์การมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมไม่ใช่ความร่วมมือ (Collaboration) การมีส่วนร่วม รวมถึง ความสัมพันธ์ มีความขัดแย้งกัน มีความประสานกลมกลืนกัน มีความสนิทสนมกัน และยังมี การแข่งขันด้วย

2) การมีส่วนร่วมในชุมชนทางสังคมจะสร้างประสบการณ์ และการสร้างชุมชน ประชาชนจะทำงานได้จริงๆ ในชุมชนของตน

3) การมีส่วนร่วมมีความหมายกว้างกว่าการผูกมัด เพราะรวมถึงการปฏิบัติที่เกิด จากการเจรจาต่อรองในกิจกรรมต่างๆ ที่กระทำ

เจมส์ แอล เครย์ตัน (Jame L Creighton, 2000: 19 อ้างอิงใน วรรณดี มัยยะ 2551) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น กระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการ สนับสนุนจากสาธารณชน

อิม (Im, 2001: 233 อ้างอิงใน ชินรัตน์ สมสืบ 2555: 254) ได้รวบรวมทัศนะของ นักวิชาการหลายคน แล้วนิยามการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า คือ ระบบที่ยอมให้ประชาชนมาก ที่สุดเท่าที่จะมากได้ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์การทางราชการ และการดำเนินนโยบายที่ ประชาชนให้ความสนใจและมีอิทธิพลต่อประชาชน

รูดท์ (Roodt, 2001: 469 อ้างอิงใน ชินรัตน์ สมสืบ 2555: 254) กล่าวว่า การมีส่วน ร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะในระดับมากหรือน้อยในองค์การ ไม่ ว่าทางตรงหรือทางอ้อมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติงานพัฒนา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ

อาสาสมัครพลังงานชุมชนมาเป็นองค์ประกอบในการแสวงหาทางเลือก ตัดสินใจ และกำหนดแนวทางดำเนินการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

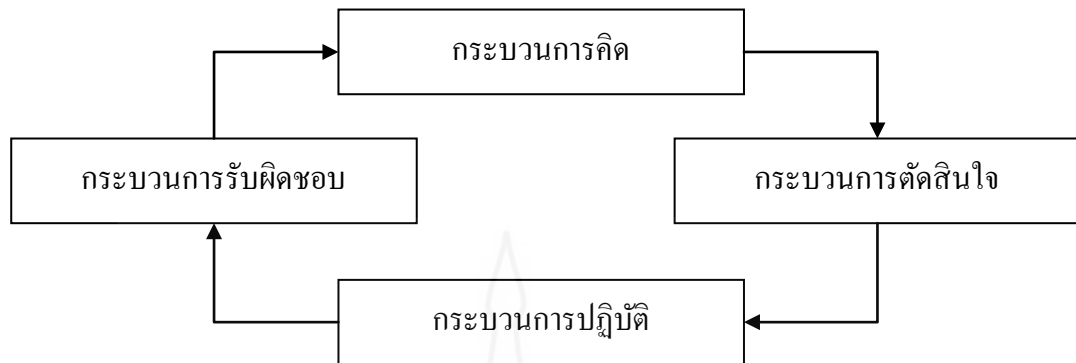
1.3 ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหน่วยงานภาครัฐได้อย่างเต็มที่ในทุกขั้นตอนตั้งแต่กระบวนการศึกษา วิเคราะห์ชุมชน ตัดสินใจ กำหนดความต้องการและวางแผนการพัฒนา ดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และร่วมรับผลประโยชน์อย่างเสมอภาคไม่ว่าผลประโยชน์ทางบวกหรือทางลบ ตลอดจนการประเมินผลเพื่อสามารถควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม และปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการเสนอไว้ ดังนี้

ดิณ ปรัชญพฤทธิ (2541: 263-264) กล่าวว่า การที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ประชาชนต้องมีโอกาสและมีอำนาจเข้าไปควบคุมกิจการนั้นด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงเข้าไปมีส่วนร่วมเพียงลงชื่อเป็นสมาชิกเท่านั้น การมีส่วนร่วมที่แท้จริงต้องมีลักษณะที่ครบวงจร ดังนี้

- 1) ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา
- 2) ร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา
- 3) ร่วมปฏิบัติการในกิจกรรม
- 4) ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรม
- 5) ร่วมประเมินผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545: 121) อธิบายถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมควรมีลักษณะเป็นวงจรการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการคิด กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการรับผิดชอบ ดังภาพที่ 2.2

ที่มา: เฉลียว บุรีภักดีและคณะ (2545: 121)

ภาพที่ 2.2 วงจรการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

อมรา พงศาพิชญ์และคณะ (2545: 20) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรแบ่งได้เป็น

- 1) การร่วมในการวางแผน คือการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดแนวทางในการดำเนินการและติดตามประเมินพร้อมทั้งร่วมตัดสินใจ
- 2) การร่วมในการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรและการประสานความร่วมมือ
- 3) การร่วมในการใช้ประโยชน์ คือ การนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม
- 4) การร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างยุติธรรม
- 5) การร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อให้ประชาชนในชุมชนจะได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อร่วมกันดำเนินการหาทางแก้ไขต่อไป

กรมพัฒนาชุมชน (2548: 20-21) สรุปไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนชนบทในรูปกลุ่ม/องค์กรชุมชนนั้น คือ การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มตั้งแต่

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการริเริ่มพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ชุมชน ค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนร่วมกัน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้เริ่มเรียนรู้สภาพของชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นการวางแผนพัฒนาหลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนแล้ว แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาปัญหา สาเหตุของปัญหาเรียบร้อยแล้วก็นำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติแผนที่วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน โดยการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน รวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหาร การประสานงานของความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นการใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการพัฒนา ซึ่งขั้นตอนนี้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการใช้ความสามารถในการนำเอาผลจากกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชน/องค์กรชุมชนในการพึ่งตนเองให้สูงขึ้นและควบคุมทางสังคม

ขั้นตอนที่ 5 เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดการแจกจ่ายผลประโยชน์จากกิจกรรมการพัฒนาในชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน

ขั้นตอนที่ 6 เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีอุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป

องค์การอนามัยโลกและสหประชาชาติ (WHO/UNICEF, 1978: 41-49 อ้างอิงใน ประพนธ์ ปิยรัตน์ 2544: 27-30) ได้เสนอว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงนั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1) การวางแผน (Planning) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญคือการตัดสินใจด้วยตนเอง

2) การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและการบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงิน และการบริหาร

3) การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม

4) การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคมหรือวัตถุประสงค์ก็ได้

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen, J.M. and Uphoff, 1980: 219-222 อ้างอิงใน สุทธิชัย สุขสีเสน 2550: 27-28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง กระบวนการตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในระยะการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้นจะได้คำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

ดิสเซลดอร์ฟ (Dusseldrop, 1981: 30-50 อ้างอิงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ 2544: 293) ได้อธิบายถึงการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามเกณฑ์ต่างๆ ไว้หลายประการด้วยกัน คือ

1) การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วม โดยอธิบายว่า การเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ ไม่มีการบังคับ (Free Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่แต่ละบุคคลอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยเข้ามามีส่วนร่วมเอง หรือถูกชักนำให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยองค์การในชุมชน อาสาสมัครตัวแทนจากหน่วยงานหรือคนที่อยู่ในชุมชนนั้น

2) การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามวิธีการที่เข้าไปเกี่ยวข้อง หมายถึง การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่สมาชิกในสังคมแต่ละคนเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆ โดยตรง เช่น การเข้าร่วมประชุม สนับสนุนแรงงาน ออกเสียงลงคะแนน เป็นต้น

3) การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนา ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน เป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป้าหมายในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการปฏิบัติงานระดับชุมชน

(2) การมีส่วนร่วมในการยอมรับแผน เมื่อแผนงานถูกกำหนดขึ้นโดยคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนโดยตรง การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งอาจต้องขอการสนับสนุนจากภายนอก ดังนั้น จึงควรให้หน่วยงานสนับสนุนได้มีส่วนร่วมในการยอมรับแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้วย โดยอาจต้องดำเนินการผ่านองค์การในระดับต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่นจนถึงระดับส่วนกลาง

(3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน เป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป้าหมายในการพัฒนาที่เข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนา

การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ (Complete Participation) เมื่อบุคคลเป้าหมายของการพัฒนาได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยตรงหรือโดยอ้อมในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา

จากการศึกษาลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Cohen, J.M. and Uphoff มาเป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การประชุมชี้แจงโครงการ การตัดสินใจกำหนดความต้องการ วัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการและแนวทางการดำเนินงาน

2) การมีส่วนร่วมดำเนินการ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ กิจกรรมด้านพลังงาน การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ รวมถึงการได้รับการแก้ปัญหาด้านพลังงานในชุมชน

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือประเมินความสำเร็จของโครงการในภาพรวม การควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน การสรุปทบทวนการดำเนินงาน ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

1.4 ระดับการมีส่วนร่วม

การแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้วิจัยแต่ละท่าน จะมีรายละเอียดของเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน โดยเริ่มจากระดับที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลยหรือมีส่วนร่วมต่ำ จนกระทั่งถึงระดับการมีส่วนร่วมสูงหรือระดับเสริมอำนาจของประชาชน โดยหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานต่างๆ เป็นเพียงผู้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งนักวิชาการแต่ละท่านได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วม รายละเอียดดังนี้

คูสิต เวชกิจ (2535: 213-214) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 7 ระดับคือ ระดับ 1 ไม่มีส่วนร่วมเลย เป็นลักษณะที่ทางหน่วยงานของรัฐเข้าไปดำเนินการให้ประชาชนทั้งหมด หรือบางครั้งบังคับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่มีทางเลือกเลยได้ เพราะประชาชนเกรงความผิดที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเกรงว่าจะต้องสูญเสียผลประโยชน์บางประการ เช่น การถูกปรับ การถูกเพ่งเล็งจากทางราชการ แต่ถ้าหลีกเลี่ยงได้ประชาชนจะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ระดับ 2 มีส่วนร่วมน้อยมาก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะมีสิ่งล่อใจหรือผลประโยชน์บางประการที่จะได้รับ เช่น ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการใช้แรงงาน ได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การได้มีชื่อเสียง ฯลฯ แต่ตัวประชาชนเองไม่ได้มีความเลื่อมใสต่อกิจกรรม ดังนั้น เมื่อไหร่ก็ตามที่ประชาชนเห็นว่าตนเองไม่ได้รับประโยชน์เพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมก็จะไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ระดับ 3 มีส่วนร่วมน้อย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพราะถูกชักจูงใจโดยโฆษณาประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่มุ่งเน้นเห็นถึงผลดี และผลประโยชน์ที่จะได้รับซึ่งไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่น และประชาชนมิได้มีส่วนเสนอความเห็นใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะได้รับผลประโยชน์อาจให้ความร่วมมือต่อไป

ระดับ 4 มีส่วนร่วมปานกลาง ทางราชการจะทำการสอบถามประชาชนถึงความต้องการของท้องถิ่น และสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ แล้วทางราชการจะนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้ไปทำการกำหนดแผนงานเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม ซึ่งแผนงานที่กำหนดขึ้นนี้บางครั้งอาจไม่ตรงตามความประสงค์ของประชาชนก็ได้

ระดับ 5 มีส่วนร่วมค่อนข้างสูง ทางราชการจะมีการยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างสูง โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหา ความประสงค์ของประชาชน แต่การตัดสินใจในการกำหนดแผนงานจริงๆ ยังขึ้นอยู่กับอำนาจ และหน้าที่ของทางราชการ

ระดับ 6 มีส่วนร่วมสูง ทางราชการจะเปิดโอกาสอย่างมากให้ประชาชนแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีส่วนร่วมจากประชาชนโดยใกล้ชิด การดำเนินการขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของประชาชนเองว่าจะแก้ไขปัญหามุมชนอย่างไร

ระดับ 7 มีส่วนร่วมในอุดมคติ ประชาชนในท้องถิ่นจะร่วมมือดำเนินการด้วยตนเองโดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินงาน เป็นการอาศัยพื้นฐานความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง จึงได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดีทางราชการอาจเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของความช่วยเหลือหรือสนับสนุนสิ่งที่เกินความสามารถของประชาชนเท่านั้น

ตัดสินใจด้วยตนเอง	7 มีส่วนร่วมในอุดมคติ
เสนอโครงการ	6 มีส่วนร่วมระดับสูง
เสนอความคิดเห็น	5 มีส่วนร่วมค่อนข้างสูง
ถูกสัมภาษณ์	4 มีส่วนร่วมปานกลาง
ถูกชักชวน	3 มีส่วนร่วมน้อย
สิ่งล่อใจ	2 มีส่วนร่วมน้อยมาก
ถูกบังคับ	1 ไม่มีส่วนร่วมเลย

ที่มา: คูสิต เวชกิจ (2535: 213-214 อ้างอิงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ 2544)

ภาพที่ 2.3 การแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 7 ระดับ

สุณีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545: 56-57) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ระดับ คือ

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำ หมายถึง หน่วยงานรัฐเป็นฝ่ายริเริ่ม คิด ตัดสินใจให้มีโครงการหรือกิจกรรมขึ้นมา และเห็นว่าสมควรจะให้ประชาชนมีส่วนร่วม ดำเนินการด้วย จึงให้แจ้งและมอบหมายให้ประชาชนเข้ามาดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้ จึงมีลักษณะเป็นการสั่งการจากรัฐสู่ประชาชน (Top-down Approach) ซึ่งจะเป็นการมีส่วนร่วมที่มีได้เกิดจากความต้องการโดยแท้จากประชาชน ประชาชนอาจไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงไม่เกิดความประสงค์จะร่วมดำเนินการใดๆ ด้วย และบางครั้งจำเป็นต้องเข้ามีส่วนร่วมเนื่องจากการสั่งการหรือมอบหมายของเจ้าหน้าที่ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะฉะนั้น เมื่อโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ได้ดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งก็จะมีอันล้มเลิกไป การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้จึงเป็นการปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง จึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามแต่นโยบายที่อาจเปลี่ยนแปลงตามเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้ามาดูแลประชาชน ซึ่งไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ที่ประจำการตลอดไปเพราะมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายตามความเหมาะสม

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูง หมายถึง ประชาชนเป็นฝ่ายคิดริเริ่ม ตัดสินใจ และดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ (Bottom-up Approach) หลักการนี้จะเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิภาพสูงแต่มีปัญหาอีกเช่นกัน นั่นคือ การดำเนินการนั้นในบางครั้งจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากรัฐ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วอาจไม่เป็นเช่นนั้น เพราะโครงการหรือกิจกรรมนั้นอาจไม่ได้รับความเห็นชอบ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอาจไม่เห็นด้วยเพราะถือว่าเป็นเรื่องของประชาชน เพราะฉะนั้น ประชาชนก็ควรทำกันเอง โครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐแล้วย่อมจะไม่สัมฤทธิ์ผลเช่นกัน

สำนักงาน ก.พ.ร. (2552: 49-52) ได้กล่าวถึง ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (IAP2: International Association for Public Participation) ซึ่งได้จัดการมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับ ดังภาพที่ 2.4 ดังนี้

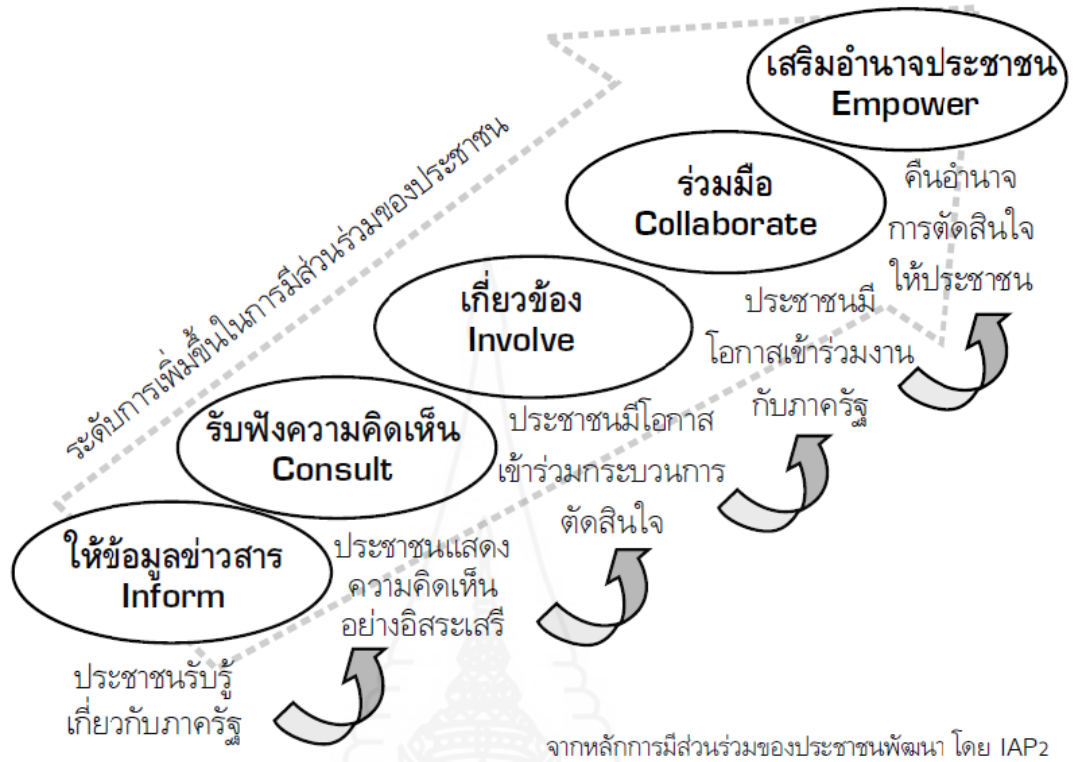
ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นพื้นฐานและมีความสำคัญมาก ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมระดับนี้อยู่ในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากรัฐสู่ประชาชน

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (Consult) เป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ/ปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นลักษณะที่หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน โครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนาจความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaborate) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไข รวมทั้งเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือ การให้สัตยาบันประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ว่าเราจะร่วมงานกับประชาชนเพื่อได้ข้อเสนอแนะและแนวคิดใหม่ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจที่ค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน เป็นต้น

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจประชาชน (Empower) เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินการกิจและภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาเมือง

ที่มา: สำนักงาน ก.พ.ร. (2552: 50)

ภาพที่ 2.4 ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล IAP2

อาร์นสไตน์ (Arnstein, 1969: 216-224 อ้างอิงใน สุทธิชัย สุขสีเสน 2550: 32-33) มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (Participation Ladder) 8 ขั้น ดังตารางที่ 2.1 โดยอาร์นสไตน์ใช้อำนาจในการตัดสินใจของประชาชนเป็นเกณฑ์ จำแนกระดับการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต่ำสุด คือ ประชาชนไม่มีอำนาจตัดสินใจใดๆ จนถึงขั้นสูงสุด คือ อำนาจเป็นของประชาชนโดยแท้จริง ทั้ง 8 ขั้น จัดเป็นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ระดับ ได้แก่

ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 รวมกันเรียกว่า ขั้นมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม เป็นระดับที่ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 ขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 รวมกันเรียกว่า ขั้นมีส่วนร่วมระดับพิธีการหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน เป็นระดับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ในบางส่วน บางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจสงวนเอาไว้

ขั้นที่ 6 ขั้นที่ 7 และขั้นที่ 8 รวมกันเรียกว่า ขั้นมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน เป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก โดยพัฒนาจากขั้นที่ 6 ขั้นที่ 7 จนถึงขั้นที่ 8 ขั้นควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน โดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจเอง

ตารางที่ 2.1 ระดับการมีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วม

8. ขั้นควบคุมโดยประชาชน (citizen control)	การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน
7. ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (delegated power)	(degree of citizen power)
6. ขั้นเป็นหุ้นส่วน (partnership)	
5. ขั้นปลอบใจ (placation)	การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือ
4. ขั้นปรึกษา (consultation)	การมีส่วนร่วมบางส่วน
3. ขั้นรับฟังข่าวสาร (informing)	(degree of tokenism or partial participation)
2. ขั้นบำบัดรักษา (therapy)	การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม
1. ขั้นถูกจัดกระทำ (manipulation)	(pseudo – participation or non – participation)

ที่มา: Arnstein (1969: 216-224 อ้างอิงใน สุทธิชัย สุขสีเสน 2550: 32-33)

กองทุนเพื่อการพัฒนาการเกษตรระหว่างประเทศ (IFAD, 2001: 52 อ้างอิงใน ชินรัตน์ สมสืบ 2555: 261) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน ออกเป็น 8 ระดับ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมแบบเฉยเมย (Passive Participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกบอกเล่าว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น การประกาศต่างๆ ของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการโครงการได้ทำเพียงข้างเดียวไม่รับฟังการตอบสนองจากประชาชน ข่าวสารจะได้รับการมีส่วนร่วมเพียงจากผู้ประกอบวิชาชีพจากภายนอก

2) การมีส่วนร่วมในการให้ข่าวสาร (Participation in Information Giving) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตอบคำถามที่ออกมาจากนักวิจัย โดยใช้แบบสอบถามสำรวจหรือแนวทางอื่นๆ ที่คล้ายๆ กัน ประชาชนไม่มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามที่ข้อค้นพบของการวิจัยและไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและไม่มีส่วนร่วมในการวิจัย

3) การมีส่วนร่วมโดยให้คำปรึกษา (Participation for Consultation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยถูกปรึกษาและบุคคลภายนอกฟังความเห็นต่างๆ นักวิชาชีพจากภายนอกนิยามทั้งปัญหาและแนวทางแก้ไข และอาจจะตัดแปลงตามที่ประชาชนให้ความเห็น แต่กระบวนการปรึกษาหารือเช่นนี้ไม่ยอมให้มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และนักวิชาชีพไม่ได้ยึดข้อผูกพันที่จะทำตามความเห็นของประชาชน

4) การมีส่วนร่วมด้วยสิ่งจูงใจทางวัตถุ (Participation of Material Incentive) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการให้ทรัพยากรต่างๆ เช่น แรงงาน อาหาร เงินสด หรือสิ่งจูงใจทางวัตถุต่างๆ การวิจัยหรือทดลองในไร่นามักเป็นแบบนี้ โดยเกษตรกรให้หน้าเพื่อการสาธิตแต่ไม่มีส่วนร่วมในการทดลองหรือกระบวนการเรียนรู้ โดยปกติแม้จะเรียกว่าการมีส่วนร่วมแต่ประชาชนยังไม่มีส่วนในการดำเนินกิจกรรมที่ยาวนานออกไปเมื่อสิ่งจูงใจนั้นหมดลง

5) การมีส่วนร่วมเชิงหน้าที่ (Functional Participation) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยก่อตั้งกลุ่มที่ริเริ่มจากภายนอกเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้ถูกชักชวนตั้งแต่ขั้นตอนแรกของวงจรโครงการ แต่มีขึ้นหลังจากการตัดสินใจที่สำคัญได้ผ่านไปแล้ว กลุ่มประชาชนนี้จึงขึ้นอยู่กับผู้ริเริ่มและผู้อำนวยการความสะดวกจากภายนอก แต่อาจกลายเป็นการขึ้นต่อตนเองได้ในที่สุด

6) การมีส่วนร่วมเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Participation) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ซึ่งนำไปสู่แผนปฏิบัติการและการก่อตั้งสถาบันใหม่ๆ ในท้องถิ่นหรือสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันที่มีอยู่ มีการใช้วิธีการจากสหวิทยาการที่มีมุมมองหลากหลายและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างและเป็นระบบ กลุ่มประชาชนจะควบคุมการตัดสินใจของท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการชำระรักษาโครงสร้างและการปฏิบัติ

7) การระดมตน (Self - mobilization) ประชาชนมีส่วนร่วมโดยไม่ขึ้นกับสถาบันภายนอก ประชาชนพัฒนาการติดต่อกับภายนอกเพื่อทรัพยากรต่างๆ และคำแนะนำทางวิชาการที่ตนจำเป็นแต่ยังคงควบคุมวิธีใช้ทรัพยากร การระดมความคิดริเริ่มของตนเอง และการทำงานร่วมกันอาจจะเกิดหรือไม่เกิดการต่อต้านจากการแจกจ่ายที่ไม่ยุติธรรมของความมั่นคงและอำนาจ

8) การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (Catalyzing Change) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนผลักดันให้คนอื่นๆ ในชุมชนริเริ่มการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ อาร์นสไตน์ มาสรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็น 3 ระดับ คือ (1) การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม (2) การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน (3) การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน

1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ที่จะต้องผลักดันหรือส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา เช่น ปัจจัยด้านสังคม และวัฒนธรรม ปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ปัจจัยความคาดหวัง และแรงจูงใจ ตลอดจนความเชื่อถือในภาวะผู้นำ และความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ เป็นตัวการสำคัญในการผลักดันให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วม และเป็นพลังขับเคลื่อนให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการเสนอปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2528: 69-70 อ้างอิงใน ปราโมทย์ ยอดแก้ว 2544: 23) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีระดับมากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพชุมชน โครงสร้างการดำเนินงานของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน และลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจอื่นๆ และการมีส่วนร่วมของชุมชนจะเกิดขึ้นเพียงใดนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ คือ

1) ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็น ตัวการสำคัญในการที่จะผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน หากเจ้าหน้าที่ขาด แนวความคิด ขาดความเชื่อมั่นว่าประชาชนนั้นสามารถที่จะแก้ปัญหาด้วยตัวเอง และมีวิธีการที่จะ ไปครอบงำความคิดของประชาชน คิดว่าตนเป็นผู้ให้และประชาชนเป็นเพียงผู้รับแล้ว การพัฒนา นั้นๆ ก็จะประสบความล้มเหลวและขาดความต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนก็จะไม่เกิดขึ้น

2) ปัจจัยด้านจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ปัจจัยด้านนี้มีผลต่อการมี ส่วนร่วมของชุมชนเป็นอันมาก ชุมชนแต่ละชุมชนมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยแตกต่างกันออกไป บาง ชุมชนก็มีการรวมตัวกันง่าย มีการเสียสละช่วยเหลือกัน ชุมชนนั้นก็จะมีโอกาสที่จะเสริมสร้างการมี ส่วนร่วมของชุมชนได้ง่ายกว่าชุมชนซึ่งต่างคนต่างอยู่ เอารัดเอาเปรียบ และมุ่งผลประโยชน์ของ ตนเองเป็นหลัก

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528: 33-35) กล่าวถึงปัจจัยที่ผลักดันการมีส่วนร่วมของ ประชาชน 4 ปัจจัย คือ

- 1) ปัจจัยภายในตัวบุคคล เป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลเอง
- 2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม
- 3) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น
- 4) รางวัลตอบแทน คือ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาโดยหวังประโยชน์

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530: 217-218) ได้นำเสนอไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังต่อไปนี้

- 1) ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ว่าสามารถจะช่วยตนเองพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นได้ และจะต้องแสดงศักยภาพจะเข้าร่วมต่อการพัฒนา
- 2) โครงสร้างเศรษฐกิจต่างๆ ที่มีเงื่อนไขแบบเศรษฐกิจเป็นข้อเรียกร้องเบื้องต้นที่ทำให้คนจนไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมได้
- 3) หน่วยครอบครัวมีความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วม จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมและการควบคุมจากเบื้องล่าง (Control from Below) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็คือ พลังทางสังคม ได้แก่ มาตรการทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา
- 4) การให้อิสระแก่กลุ่มชาวบ้านที่จะตัดสินใจร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ จะสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน
- 5) การตัดสินใจรวมกลุ่ม ไม่ได้เป็นหลักการตามเหตุผลของการเก็งกำไรผลประโยชน์สูงสุดทางวัตถุ หากแต่ตัดสินใจเข้าร่วมบนพื้นฐานคุณค่าอย่างอื่น ผลประโยชน์ทางวัตถุเป็นสิ่งที่ตามมา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2531: 20) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

- 1) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
- 2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้เกิดความเกรงใจที่จะกระทำ
- 3) อำนาจบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้เกิดการบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บิบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

ไพบุลย์ เจริญทรัพย์ (2534 อ้างอิงใน สุทธิชัย สุขสีเสน 2550: 38) ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เอื้ออำนวย หรือมีส่วนผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยปัจจัยที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

- 1) ด้านนักพัฒนา โดยนักพัฒนาต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) ด้านประชาชน โดยประชาชนต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมของตนเอง
- 3) การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกในด้านต่างๆ เช่น เทคนิควิทยาการ ข้อมูลข่าวสารการประสานงาน และอุปกรณ์ที่จำเป็น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2535: 122) กล่าวว่า ประชาชนยากจนในชนบทอาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับพัฒนาชนบทมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

- 1) นโยบายหรือรูปแบบการพัฒนาของรัฐบาล กล่าวคือ การพัฒนาแบบเสรี และการพัฒนาแบบมีแผน สนับสนุนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมได้มากกว่าแบบบังคับ
- 2) บทบาทของระบบราชการที่มีต่อการพัฒนาชนบท เมื่อใดก็ตามที่มีการรวมอำนาจในการพัฒนาไว้ที่ระบบราชการ ก็ย่อมทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนลดน้อยลง
- 3) โครงสร้างทางการเมืองและสังคมของสังคมชนบท มีส่วนสำคัญทำให้ประชาชนในชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการทรัพยากรมากขึ้นต่างกัน เช่น โครงสร้างทางการเมืองในสังคมชนบทที่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ย่อมส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าโครงสร้างที่ไม่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย หรือโครงสร้างสังคมที่เป็นเจ้าขุนมูลนายหรือโครงสร้างที่สนับสนุนความเชื่อมั่นในเรื่องกรรมยอมไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น

พงศ์พันธ์ เขียรศิริ (2539: 63) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของบุคคล จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงระหว่างผู้เข้าร่วมด้วยกัน หรือจากการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ ดังนั้น ปัจจัยที่ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมและไม่เข้าร่วม สามารถจำแนกได้ ดังนี้

- 1) บุคคลจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตนเอง
- 2) บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นมีคุณค่าสอดคล้องกับประโยชน์ต่อตนเอง รวมทั้งปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง
- 3) บุคคลจะไม่เข้าร่วมกิจกรรม ถ้ากิจกรรมนั้นไม่สอดคล้องกับสิ่งที่บุคคลคาดหวัง หรือถ้าเคยได้รับประสบการณ์ที่เป็นอกตอกิจกรรมนั้นมาแล้ว
- 4) การมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี บุคคลจำเข้าร่วมตามความพอใจของตน และจะไม่เข้าร่วมเมื่อถูกบีบบังคับ
- 5) การมีส่วนร่วมของบุคคลขึ้นอยู่กับความสามารถและโอกาส
- 6) บุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้น และจูงใจ

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543: 10) การที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมนอกจากการปลูกฝังจิตสำนึกแล้วจะต้องมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางซึ่งควรพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยเกี่ยวกับกลไกของภาครัฐ ทั้งในระดับนโยบายมาตรการ และการปฏิบัติที่เอื้ออำนวย รวมทั้งการสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นที่จะต้องทำให้การพัฒนาเป็นระบบเปิดมีความเป็นประชาธิปไตย มีความโปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และมีการตรวจสอบได้

2) ปัจจัยด้านประชาชน ที่มีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วม มีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่มองค์กร เครือข่ายและประชาสังคม

3) ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมกระตุ้น สร้างจิตสำนึก เอื้ออำนวยกระบวนการพัฒนาสนับสนุนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากร และร่วมเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน

รัตวัลย์ วจนรจนา (2544: 181) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายรูปแบบ และมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละชุมชน ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยบางประการที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ

1) บทบาทของผู้ปฏิบัติงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปดำเนินงานในชุมชน มีคุณลักษณะที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เช่น การวางตัวไม่เหมาะสม ถูกอคติ แคลนชาวบ้านว่าด้อยกว่าตน ไม่ให้ความสำคัญกับทุกฝ่าย การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว พฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) การจัดระบบการบริหารของรัฐ หรือองค์กรเอกชน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระเบียบขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าไปในชุมชนต้องยึดระเบียบและคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามหลักการพัฒนาชุมชน จึงมุ่งทำงานเพื่อสนองตอบนโยบายมากกว่าจะคำนึงถึงความต้องการของชุมชน

3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของชุมชน หมายความว่า คุณภาพประชากร กลุ่มและลักษณะความสัมพันธ์ของชุมชน รวมทั้งค่านิยม ขนบธรรมเนียมของชุมชนแต่ละแห่งที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม เช่น ถ้าชุมชนใดมีความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ รู้จักกันเป็นญาติพี่น้องกัน การมีส่วนร่วมอาจจะดีกว่าชุมชนที่ประชาชนมาจากหลายแหล่งต่างจากวัฒนธรรมกัน หรือถ้าประชากรใดมีคุณภาพดี มีระดับการศึกษา ฐานะรายได้สูง และมีทัศนคติที่ดีเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความตื่นตัวในการพึ่งพาตนเอง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของชุมชน

4) ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของชุมชน กล่าวคือ ถ้าชุมชนใดมีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมดี เช่น มีดินและป่าที่อุดมสมบูรณ์ ทำเลที่ตั้งของชุมชนเหมาะสม ประชากรสามารถประกอบอาชีพและรายได้ดี สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต การระดมการมีส่วนร่วมทำได้ง่ายกว่าชุมชนที่ขาดแคลนทรัพยากรและสภาพแวดล้อมไม่ดี

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977: 17-19 อ้างอิงใน พิทักษ์ กาพกักดี 2540: 29) เสนอบริบทของการมีส่วนร่วมว่า ในการพิจารณาการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความซับซ้อนอย่างมากด้วย ได้แก่

- 1) ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ
- 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
- 3) ปัจจัยทางการเมือง
- 4) ปัจจัยทางสังคม
- 5) ปัจจัยทางวัฒนธรรม
- 6) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977: 59-78 อ้างอิงใน พิทักษ์ กาพกักดี 2540: 29) ยังได้เสนอเพิ่มเติมอีกว่า มีบุคคล 4 กลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

- 1) อายุและเพศ
- 2) สถานภาพในครอบครัว
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) สถานภาพทางสังคม

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1981: 10 อ้างอิงใน ฉัตร ปิ่นปัก 2543: 31-32) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบท จะเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น จะมีเหตุผล 2 ประการ คือ การมองเห็นว่าตนเองได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ ประการที่สอง การที่ได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2) ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนา แต่ก็ไม้อาจจะเข้ากิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นทางของการเข้าร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับผลดังที่คาดหวังไว้ เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมกันนั้น มิได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบแบบแผน ลักษณะการทำงาน เงื่อนไขการเข้าร่วม เป็นต้น ดังนั้น พื้นฐานทางโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วมจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

(1) เปิดโอกาสให้ทุกๆ คนและทุกๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสดำเนินการในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจจะอยู่ในรูปของการมีตัวแทนหรือการเข้าร่วมโดยตรง

(2) ควรมีเวลากำหนดให้ชัดเจน เพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองตามสภาพเป็นจริงของตนกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3) ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่งๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วย ได้มีโอกาสดำเนินการ แต่ก็ไม้อาจจะกำหนดเป้าหมายวิธีการหรือผลประโยชน์ของกิจกรรม แต่ขึ้นอยู่กับกำหนัดและการจัดสรรของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม้อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

เมอร์ริล แซนด (1989: 86-91 อ้างอิงใน นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 30-37) แบ่งปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) ลักษณะขององค์กร โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร หากองค์กรที่มีโครงสร้างใหญ่ ขั้นตอนในการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการ จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

2) นโยบายองค์กรที่ขาดความชัดเจน จะทำให้บุคลากรไม่แน่ใจเป้าหมายแนวทางปฏิบัติ จึงเกิดความลังเลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม

3) ภาวะผู้นำ ซึ่งถ้าหากว่าผู้นำเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ไม่มีศักยภาพ ไม่มี ความก้าวหน้า ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน งานจะสำเร็จได้ต้องควบคุมภาวะผู้นำประเภทนี้จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

4) ลักษณะงาน ซึ่งหากว่างานที่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง เช่นงานในห้องทดลอง ลักษณะงานเช่นนี้จะทำให้บุคลากรไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5) ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ระดับการศึกษา วิชาชีพ โดยถ้าหากบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่สูง อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ก็จะแสวงหาการมีส่วนร่วมมากกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และหน้าที่ความรับผิดชอบที่น้อยกว่าด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้หลายประการ ซึ่งมีส่วนที่ใกล้เคียงกันสามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม วิชาชีพ ตำแหน่งหน้าที่
  - 2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ มาตรการทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจ โครงสร้างชุมชน
  - 3) ปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ได้แก่ โครงสร้างการเมือง ระบบการบริหารของรัฐ กฎ ระเบียบแบบแผน นโยบายองค์การ
  - 4) ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ศักยภาพของบุคคล ความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน การเป็นผู้ที่เสียสละ ระยะเวลาการทำงาน
  - 5) ปัจจัยความคาดหวัง ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือชุมชน การถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การได้รับการยกย่อง ศรัทธา การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ การพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง
  - 6) ปัจจัยแรงจูงใจ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น การชักชวนจากผู้นำชุมชน การท้าทายความสามารถ การได้รับการยอมรับ ความภาคภูมิใจ ผลประโยชน์ตอบแทนจากการเข้าร่วมกิจกรรม
- การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำปัจจัยต่างๆ ข้างต้น มาเป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้
- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน
  - 2) ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ศักยภาพของบุคคล ความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน การเป็นผู้ที่เสียสละ ระยะเวลาการทำงาน
  - 3) ปัจจัยความคาดหวัง ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือชุมชน การถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การได้รับการยกย่อง ศรัทธา การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อสร้างความเข้มแข็งชุมชน

4) ปัจจัยแรงจูงใจ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงาน การชักชวนจากผู้นำชุมชน การเป็นวิทยากรพลังงานในท้องถิ่น การได้รับการยอมรับ การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ผลประโยชน์ตอบแทนจากการดำเนิน โครงการ การทำทนายความสามารถ การนำความรู้ไปใช้ ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จ

5) ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานทดแทน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ผู้วิจัย ได้ศึกษาทฤษฎีความคาดหวังและแรงจูงใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนให้ละเอียดมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษาแนวคิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนเกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน พลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และได้กำหนดให้เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีความคาดหวังและแรงจูงใจ และแนวคิดความรู้ ความเข้าใจ มีนักวิชาการได้เสนอ ดังนี้

2. ความคาดหวังและแรงจูงใจ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ต่างมีความต้องการ และความคาดหวังในชีวิตทั้งสิ้น ตั้งแต่ความต้องการทางกายภาพ เช่น ความต้องการอาหาร การนอน และสิ่งอื่นๆ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต ความต้องการที่จะผูกพัน และได้รับการยกย่องในสังคม ซึ่งต่างคนต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ต้องการ ทำให้ความคาดหวังเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่กระตุ้นให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้มีความสุข และเป็นเป้าหมายที่แต่ละคนต่างมีความคาดหวังที่แตกต่างกันออกไป ส่วนในความคาดหวังนั้นบุคคลก็ย่อมต้องการได้รับสิ่งตอบแทน ซึ่งอยู่ในรูปแบบของแรงจูงใจเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนหรือแรงกระตุ้นที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการ ซึ่งการที่ประชาชนจะเข้ามาร่วมเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน จำเป็นต้องมีแรงจูงใจและคาดหวังเพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในครัวเรือน การสร้างรายได้จากการผลิตหรือการนำเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานมาใช้ในกระบวนการผลิตหรือแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ ระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังและแรงจูงใจมาเป็นตัวแปรในการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผน พลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง และแรงจูงใจจะ กล่าวถึง ความหมายของความคาดหวัง ความหมายของการจูงใจ ทฤษฎีความคาดหวัง ทฤษฎีลำดับ ชั้นความต้องการ ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ – ปัจจัยสุขวิทยา ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของความคาดหวัง

ความคาดหวังเป็นลักษณะทางจิตวิทยา ซึ่งมีได้จำเพาะเจาะจงที่การกระทำอย่าง เดียว แต่จะรวมไปถึงแรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึก ทักษะคิดและค่านิยม ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ ดังนี้

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523: 5 อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลากวย 2546: 30-32) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ความคาดหวังเป็นการคาดคะเนของตัวบุคคลถึง โอกาสและระดับแห่งความสำเร็จที่กระทำได้จริง โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในสภาพแวดล้อมที่อาจส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค

พจนานุกรม (The American Heritage Dictionary, 1994: 252-253) ความคาดหวัง หมายถึง ความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะกระทำการบางอย่าง อาจจะเป็นสิ่งที่ เป็นจริงหรือสิ่งที่ สมมติขึ้นก็ได้ และมีโอกาสที่จะเป็นไปได้ หรือปรากฏให้เห็นได้ โดยสามารถชี้แจงเหตุผลให้เข้าใจ และมีกำหนดระยะเวลา

- 1) ความคาดหวังในครอบครัว หมายถึง มีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะต้องการให้บุคคลในครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจ มีไมตรี และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน
- 2) ความคาดหวังในอาชีพการงาน หมายถึง มีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะต้องการให้ตนเองมีอาชีพการงานที่เหมาะสม ถูกต้อง ตรงกับความปรารถนาของตน
- 3) ความคาดหวังในทางการศึกษา หมายถึง มีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มขึ้น หรือศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาตนเอง

คอลลิน (Collin อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลากวย 2546: 30-32) ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่มีหวังว่าควรที่จะเกิดขึ้น โดยพิจารณาจากความเหมาะสม ความจำเป็นตามสมควรแห่งฐานะ หรือสถานภาพ

ฟินน์ (Finn อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลากวย 2546: 30-32) ความคาดหวัง หมายถึง การ ประเมินค่าบุคคลหรือตนเองในด้านความรู้สึกนึกคิดหรือจิตใจได้สำนึก หรือใช้ความคาดหวังนั้นมา เป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่มีต่อบุคคลที่ตนคาดหวัง หรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง

สรุป ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่มีหวังว่าควรเกิดขึ้น และมีโอกาสที่จะเป็นไปได้ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในสภาพแวดล้อมที่อาจส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุป ปัจจัยความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่สามารถปลงงานชุมชนมีหวังว่าควรเกิดขึ้น และมีโอกาสเป็นไปได้จากผลประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือชุมชน การถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การได้รับการยกย่อง ศรัทธา การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อสร้างความเข้มแข็งชุมชน

2.2 ความหมายของการจูงใจ

การจูงใจ เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการมากระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม และใช้ความพยายามเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมาย โดยมีเงื่อนไขว่าความสามารถในการใช้ความพยายามนั้น ต้องสนองตอบความต้องการได้อย่างพึงพอใจ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจูงใจไว้ ดังนี้

พยอม วงศ์สารศรี (2533: 222) ให้ความหมาย การจูงใจ (Motivation) หมายถึง การนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ และปัจจัยต่างๆ ที่นำมานั้น อาจจะเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งทำให้เกิดการคาดหวัง

กาญจนา วสุศิริกุล (2540: 20) ได้ให้ความหมายของการจูงใจไว้ว่า การจูงใจ คือ การกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานทั้งทางบวกและทางลบ การใช้สิ่งจูงใจแบบใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ การศึกษาถึงธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์จะเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

เนาวรัตน์ รัตนสาม (2542: 41) ได้สรุปว่า แรงจูงใจ คือ แรงขับเคลื่อนหรือแรงกระตุ้นที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

จรัล แสงเล็ก (2542: 33 อ้างอิงใน บุปผา เลิศวาสนา 2552: 33) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ ว่าเป็นความพยายามในการชักจูงบุคคลให้ปฏิบัติ และชักจูงบุคคลให้เกิดความเต็มใจในการทำงาน โดยมีสิ่งจูงใจเพื่อเพิ่มความพอใจให้กับผู้ปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมาย อันนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระทำได้โดยการเข้าใจความต้องการของมนุษย์เป็นครั้งแรกและตอบสนองความต้องการด้านงานของบุคคล

สรุป การจูงใจ หมายถึง การขับเคลื่อนหรือการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ออกมาอย่างมีทิศทางด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ โดยมีสิ่งจูงใจ เพื่อเพิ่มความพอใจให้สูงขึ้น เช่น การให้รางวัล การให้สิทธิพิเศษ การทำให้เกิดความคาดหวัง การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุป ปัจจัยแรงจูงใจ หมายถึง การขับเคลื่อนหรือการกระตุ้นให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทางด้วยความเต็มใจ อันจะนำไปสู่การวางแผนพลังงานชุมชนให้บรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงาน การชักชวนจากผู้นำชุมชน การเป็นวิทยากรพลังงานในท้องถิ่น การได้รับการยอมรับ การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ผลประโยชน์ตอบแทนจากการดำเนินโครงการ การท้าทายความสามารถ การนำความรู้ไปใช้ ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จ

กล่าวได้ว่าทฤษฎีความคาดหวัง และแรงจูงใจ ได้เกิดขึ้นจากอับราฮัม มาสโลว์ นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดิช ซึ่งได้เสนอ “ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการ” ที่เป็นที่ยึดกันมากที่สุด ซึ่งระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด โดยจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังไว้ 5 ลำดับชั้นความต้องการ ต่อมา เฮอรัชเบอร์ก เฟดเดอริก (Herzberg Frederick) ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลาย คือ ทฤษฎีสองปัจจัย โดยแบ่งเป็นปัจจัยจูงใจ – ปัจจัยค้ำจุน โดยดำเนินการสัมภาษณ์นักวิศวกรและนักบัญชี ซึ่งจุดมุ่งหมายของการค้นคว้า เพื่อศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวกับงานเพื่อที่จะให้มีหนทางเพิ่มผลผลิต ลดการขาดงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีในการทำงาน การสร้างขวัญ และกำลังใจ ที่จะส่งผลให้ทุกคนมีความสุขกายสบายใจและมีความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ปัจจัยหลายๆ อย่างที่แตกต่างกันมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับความรู้สึกที่ดีและไม่ดีที่เกิดขึ้น จึงได้เสนอปัจจัยจูงใจ ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจหรือทำให้เกิดความพอใจในงานที่ทำอย่างมาก และปัจจัยค้ำจุน ซึ่งไม่ได้เป็นสิ่งจูงใจให้คนทำงานมากขึ้น แต่มีส่วนช่วยให้คนทำงานได้สุขสบายมากขึ้น และป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในงานที่ทำ

วิกเตอร์ เฮช วรูม (Victor H. Vroom) ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านการวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาของพฤติกรรมในองค์กร ได้พัฒนาทฤษฎีความคาดหวัง โดยได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของนักจิตวิทยาหลายคน เช่น เคิร์ต เลวิน และเอ็ดเวิร์ด ทอลแมน (Kurt Lewin และ Edward Tolman) มาปรับปรุง โดยเสนอแนวความคิดว่า บุคคลจะได้รับการกระตุ้นให้กระทำสิ่งซึ่งสามารถบรรลุเป้าหมาย ถ้าเชื่อในคุณค่าของเป้าหมาย และมองเห็นว่าจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งวิกเตอร์ เฮช วรูม ได้ระบุว่า การจูงใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่แต่ละบุคคลจะพยายามกำหนดเป้าหมายและโอกาสเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

ผู้วิจัย เห็นว่าปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยแรงจูงใจ เป็นปัจจัยสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ที่จะช่วยในการตัดสินใจของแต่ละคนว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หรือไม่ เพียงใด จึงได้นำปัจจัยดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีรายละเอียดของทฤษฎี ดังนี้

2.3 ทฤษฎีความคาดหวัง

วิกเตอร์ เฮช วรูม (Victor H. Vroom, อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลากรวย 2546: 30) เป็นทฤษฎีที่พยายามคาดการณ์หรือพยายามอธิบายถึงระดับกำลังกาย กำลังใจที่บุคคลอุทิศให้กับงาน ทฤษฎีนี้เชื่อว่า แรงจูงใจในการทำงานของบุคคล ถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามและผลงาน และการเห็นความสำคัญของผลลัพธ์ต่างๆ ที่ได้จากความพยายามในระดับที่แตกต่างกัน วรูมยังได้กล่าวว่า บุคคลที่จะกระทำการใดๆ ก็ตามขึ้นอยู่กับตัวแปร 4 ตัว ได้แก่

- 1) ผลตอบแทนที่เขาจะได้รับเหมาะสมกับบทบาทที่เขาครอบครองเพียงใด
- 2) ความพอใจหรือไม่พอใจที่เขาได้รับ
- 3) เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้วเขาเชื่อว่าเขาจะต้องเป็นผู้รับผลอันนั้น
- 4) เขามีโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ฟรายเซ็นค์ (Fysenck อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลากรวย 2546: 30) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานใดๆ ตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ กล่าวคือ ความคาดหวังเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของความต้องการหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

สรุป ทฤษฎีความคาดหวัง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ โดยเชื่อว่าแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล ถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามและผลงาน และการเห็นความสำคัญของผลลัพธ์ต่างๆ ที่ได้จากความพยายามในระดับที่แตกต่างกัน

2.4 ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการ

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham H. Maslow, 1954 อ้างอิงใน พิทยา บวรวัฒนา 2554: 158-160) ได้เสนอ “ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการ” (Hierarchy of Needs) มีความสำคัญ ดังนี้

1) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการหลายอย่างซึ่งจัดเป็นลำดับความสำคัญมาก่อนมาหลัง ได้ดังต่อไปนี้ คือ

(1) ความต้องการทางกายภาพ เช่น ความต้องการอาหาร การนอน การหายใจ และสิ่งอื่นๆ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ได้ ถือเป็นลำดับของความต้องการขั้นต่ำสุดและขั้นแรกของมนุษย์

(2) ความต้องการทางด้านความปลอดภัย เมื่อความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะมีความต้องการลำดับขั้นต่อไป คือ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต เช่น มนุษย์ต้องการได้รับการคุ้มครองปลอดภัยอันตราย และการข่มขู่ต่างๆ ตัวอย่างเช่น การทำร้ายร่างกายและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

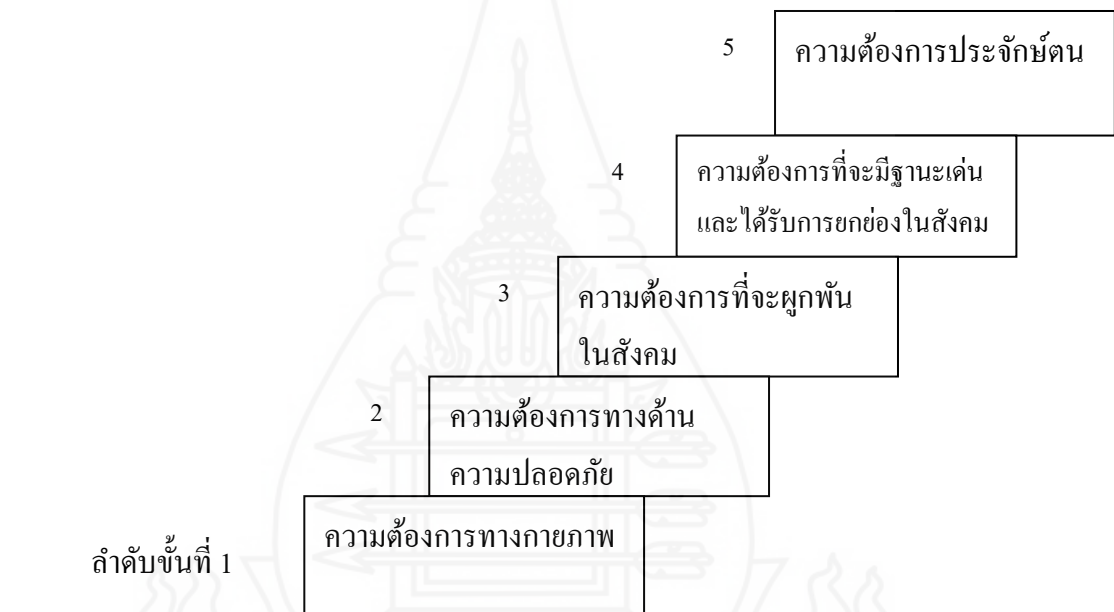
(3) ความต้องการที่จะผูกพันในสังคม เป็นความต้องการลำดับขั้นสูงถัดขึ้นไปจากความต้องการทางด้านกายภาพและความปลอดภัย หลังจากที่ความพอใจของมนุษย์ทางด้านกายภาพและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการใหม่ขึ้นมา คือ ความต้องการที่จะผูกพันในสังคม ซึ่งหมายถึงความต้องการของมนุษย์ที่จะมีความอบอุ่นทางใจโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มสังคมต่างๆ เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง และเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเหล่านั้น

(4) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นและได้รับการยกย่องในสังคม มนุษย์ที่มีความต้องการด้านกายภาพ ความปลอดภัย และการผูกพันในสังคมได้รับการสนองตอบจนเป็นที่พอใจแล้ว จะหันไปสู่ความต้องการลำดับที่ 4 นี้ การจูงใจมนุษย์ที่มีความต้องการแบบนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยกลวิธีที่สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ในลำดับที่ 4 นี้ให้ได้การมีฐานะเด่น หมายถึง ความต้องการของมนุษย์ที่จะประสบความสำเร็จ มีความรู้ ความสามารถและมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ส่วนการได้รับยกย่องในสังคมนั้น หมายถึงความต้องการที่จะมีสถานภาพสูงและได้รับการยกย่องจากคนในสังคม

(5) ความต้องการที่จะประจักษ์ตน หรือตระหนักถึงความจริงในตนเอง เป็นลำดับขั้นของความต้องการที่สูงที่สุด หมายถึงการที่มนุษย์สามารถใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ได้อย่างเต็มที่ที่สุด ซึ่งเท่ากับเปิดโอกาสให้มนุษย์สามารถสนองความต้องการของตนเท่าที่ตนจะมีความสามารถกระทำได้

2) หลักของทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ มีอยู่ว่า ถ้าความต้องการของมนุษย์ในลำดับชั้นหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการในลำดับชั้นถัดขึ้นไป เมื่อเป็นเช่นนี้ การจูงใจให้มนุษย์ทำงานได้ดีนั้น จะต้องเข้าใจคนงานว่ามีความต้องการอะไรบ้าง อยู่ในลำดับชั้นไหนของลำดับชั้นความต้องการ 5 ประการ

3) ความต้องการสูงสุดของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการประจักษ์ตนของมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ องค์กรที่ดีที่สุด คือ องค์กรที่สามารถสร้างคนงานให้เป็นบุคคลที่ประจักษ์ตน มีลักษณะเป็นคนที่ยอมรับตนเองและคนอื่น ๆ เป็นคนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ เป็นคนที่ไม่ทำอะไรฝืนความรู้สึก และเป็นคนที่ต้องการความเป็นส่วนตัว

ที่มา: อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham H. Maslow, 1954 อ้างอิงใน พิทยา บวรวัฒนา 2554: 158-160)

ภาพที่ 2.5 ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของ Maslow

สรุป ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์นี้ มีประโยชน์ในการช่วยแนะแนวทางว่าควรจะใช้วิธีการจูงใจแบบไหน โดยคำนึงถึงลำดับชั้นความต้องการของคน และเมื่อเขาได้รับการตอบสนองในลำดับชั้นหนึ่งแล้ว ก็จะเกิดความต้องการในลำดับชั้นถัดขึ้นไป

2.5 ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ – ปัจจัยค้ำจุน

ทฤษฎีจูงใจของเฮอรัชเบอร์ก เฟรดเดอริก (Herzberg Frederick et al, 1990 อ้างถึงใน พรชูลี จันทรแก้ว 2550: 30 – 33) ซึ่งบางครั้งใช้ชื่อว่าทฤษฎี 2 ปัจจัยหรือทฤษฎีปัจจัยจูงใจ-ปัจจัยค้ำจุน (The Motivation - Hygiene Factors Theory or Two-factor Theory) ได้สรุปความว่า ความต้องการของคนในองค์กรหรือการจูงใจจากการทำงานว่า ความพอใจในงานที่ทำและความไม่พอใจในงานไม่ได้มาจากปัจจัยกลุ่มเดียวกัน แต่มีสาเหตุมาจากปัจจัยสองกลุ่ม คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) กับปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ซึ่งแสดงรายละเอียดของแต่ละปัจจัยไว้ ดังนี้

2.5.1 ปัจจัยจูงใจ (Motivation factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานและความสำเร็จของงานโดยตรง คือ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ทำ (Job Content) ถ้ามีอยู่ก็จะเป็นสิ่งจูงใจหรือที่ทำให้เกิดความพอใจในงานที่ทำอย่างมาก ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานได้ แต่ถ้าขาดจะเป็นสาเหตุให้ความพอใจงานที่ทำ ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ 5 ชนิด ได้แก่

1) ความสำเร็จของงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จอย่างดี ความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและการแสดงสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ส่งผลให้เห็นผลงานของบุคคล

2) ลักษณะของงาน (Work Itself) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีของบุคคลที่มีต่อลักษณะของงานว่า งานนั้นเป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย ทำทลายความสามารถก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือเป็นงานที่ง่ายหรือยาก

3) การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับนับถือ ไม่ว่าจะจากผู้บังคับบัญชา กลุ่มเพื่อน บุคคลในหน่วยงานหรือจากบุคคลอื่นโดยทั่วไป ซึ่งการยอมรับนี้อาจจะแสดงออกในรูปของการยกย่องชมเชย

4) ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่

5) โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (Advancement) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสถานะหรือตำแหน่งของบุคคลในองค์กร แต่ในกรณีที่บุคคลย้ายตำแหน่งจากแผนกหนึ่งไปอีกแผนกหนึ่งโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถานะ ถือเป็นเพียงการเพิ่มโอกาสให้มีความรับผิดชอบงานมากขึ้น แต่ไม่ใช่เป็นความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอย่างแท้จริง

2.5.2 ปัจจัยคำจูน (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายนอกงาน (job context) เป็นปัจจัยที่ป้องกันความไม่พอใจในงานอันจะทำให้คนทำงานได้ปกติในองค์กรเป็นเวลานาน ปัจจัยเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งจูงใจให้คนทำงานมากขึ้น แต่มีส่วนช่วยให้คนทำงานได้สุขสบายมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลละงาน ถ้าปัจจัยนี้ไม่มีในงานหรือจัดไว้ไม่ดีจะทำให้ขวัญของคนทำงานไม่ดี ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ 8 ชนิด ได้แก่

1) เงินเดือนและค่าตอบแทน (Salary and Compensation) หมายถึง การได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่เหมาะสม

2) ความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน (Interpersonal Relation) ได้แก่ การติดต่อพบปะกัน ไม่ว่าจะเป็นกริยาหรือวาทะที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับผู้บังคับบัญชา (Superior) ผู้ใต้บังคับบัญชา (Subordinate) และเพื่อนร่วมงาน (Peers)

3) สถานะของอาชีพ (Status) หมายถึง ลักษณะของสถานะที่เป็นองค์ประกอบทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน เช่น การมีเลขานุการ การมีรถประจำตำแหน่ง การมีอภิสิทธิ์ต่างๆ

4) นโยบายและการบริหารงาน (Policy and Administrations) หมายถึง การจัดการและการบริหารองค์กร เช่น การให้อำนาจแก่บุคคลในการให้เขาดำเนินงานได้สำเร็จ รวมถึงการติดต่อภายในองค์กร นั่นคือนโยบายขององค์กรจะต้องเป็นที่แน่ชัดเพื่อให้บุคคลดำเนินงาน ได้ถูกต้อง

5) สภาพการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพทางกายภาพอันได้แก่ แสง การถ่ายเทอากาศ อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ สิ่งแวดล้อมอื่นๆ รวมทั้งปริมาณงาน ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน

6) ความมั่นคงในงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีผลต่อความมั่นคงของงาน เช่น ระยะเวลาของงาน (Tenure) ความมั่นคงหรือไม่มั่นคงขององค์กรหรือไม่

7) วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision-technical) หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน หรือความยุติธรรมในการบริหารงาน อาจรวมถึงความเต็มใจ หรือไม่เต็มใจของผู้บังคับบัญชา ในการที่จะให้คำแนะนำหรือมอบหมายความรับผิดชอบต่างๆ ให้แก่ลูกน้อง

8) ลักษณะบางประการของงานที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (factor in personal life) ทำให้บุคคลมีความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่งต่องานของเขา เช่น ถ้าองค์กรต้องการให้บุคคลย้ายที่ทำงานใหม่ อาจจะไกลและทำให้ครอบครัวลำบาก

สรุป ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ – ปัจจัยค้ำจุน ของเฮอริชเบอร์ก หมายถึง การได้รับความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับจากคนอื่น และการมีโอกาสก้าวหน้าในงาน สามารถนำมากำหนดปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้

อย่างไรก็ตามแม้ทฤษฎีการปฏิบัติงานของมาสโลว์จะมาจากพื้นฐานการเสียดสี อูทิสคน เพื่อสังคมและส่วนรวม โดยการอาสาเป็นตัวแทนของคนในชุมชน แต่พื้นฐานของมนุษย์ย่อมต้องการทำงานในสิ่งที่ทำให้ตนพึงพอใจมีความภาคภูมิใจ เช่น การยอมรับ การยกย่องชื่นชมจากคนอื่น ๆ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยจูงใจ – ปัจจัยค้ำจุน น่าจะเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่สร้างแรงขับให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความต้องการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยจะนำปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) ของเฮอริชเบอร์ก มาเป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่ ความสำเร็จของงาน ลักษณะของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ระยะเวลาการทำงาน และความรับผิดชอบ เนื่องจากเฮอริชเบอร์ก พบว่า องค์ประกอบเหล่านี้มีผลกระตุ้นให้คนทำงานมีความพึงพอใจอยากทำงานมากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพของงานสูงหรือต่ำลง ส่วนปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) นั้น ผู้วิจัยได้นำปัจจัยมาเป็นแนวทางการศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อเป็นปัจจัยที่ป้องกันความไม่พอใจในงาน ส่วนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเงินเดือน การบังคับบัญชา การบริหารงาน ซึ่งอาสาสมัครพลังงานชุมชนไม่ได้รับเงินเดือนและการบังคับบัญชาโดยตรงจากกระทรวงพลังงาน จึงไม่ได้นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3. ความรู้ ความเข้าใจ

ความรู้ เป็นสิ่งที่สะสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถ เจริญปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือปฏิบัติ

ความเข้าใจ เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถครุ่นคิดถึงสิ่งนั้น และสามารถไข่มโนทัศน์เพื่อจัดการกับสิ่งนั้นได้อย่างเพียงพอ ดัดแปลงปรับปรุง หรือเสริมแต่งความรู้เดิมให้มีรูปลักษณะใหม่เพื่อนำไปใช้สถานการณ์ที่แปลกออกไป แต่ก็ยังมีอะไรบางอย่างที่คล้ายคลึงกับของเดิม

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานมาเป็นตัวแปรในการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผน พลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อวัดระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน พลังงานชุมชน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานทดแทน และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจจะกล่าวถึง ความหมายของความรู้ ความหมายของความเข้าใจ ระดับความรู้ การวัดระดับความรู้ เครื่องมือวัดความรู้ ซึ่งมีนักวิชาการ เสนอไว้ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของความรู้ ความเข้าใจ

3.1.1 ความหมายของความรู้

ความรู้เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดของเรื่องราว และการกระทำ ต่างๆ ที่บุคคลได้จากประสบการณ์ หรือได้จากการศึกษา สังเกต และเก็บสะสมไว้เป็นความทรงจำ ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวออกมาต่อไปได้ มีนักวิชาการ ได้เสนอความหมายของความรู้ไว้ ดังนี้

กิติมา สุรสนธิ (2541: 56) กล่าวว่า ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่ได้รับสั่งสมมาจากประสบการณ์หรือจากการเรียนรู้ในสิ่งหรือเรื่องต่างๆ ที่อาจเป็นทั้งความรู้ในแง่ วิชาการหรือความรู้ในด้านอื่น ความรู้ในส่วนของผู้รับสารนั้น จะหมายถึง ความรู้ขั้นพื้นฐานในการ อ่านออกเขียนได้ของบุคคล ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะรับและความรู้ในเรื่อง กระบวนการของการสื่อสาร ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะมีผลต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระของสาร ที่ผู้รับได้รับมา ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จของการสื่อสาร

พจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน (2554: 243) ให้คำจำกัดความของความรู้ว่า หมายถึง สิ่งที่สะสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถ เชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการ ได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือปฏิบัติ

โรเจอร์ (Rojers, 1975 อ้างอิงใน พิทักษ์ กาพกคดี 2540: 32) ได้ให้ความหมาย ของความรู้ว่า การรับรู้เบื้องต้นซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการ ตอบสนองสิ่งเร้า และจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำกับสภาพทาง จิตวิทยา ด้วยเหตุนี้ ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรร ซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง เป็น กระบวนการภายในที่ผู้อื่นจะรับรู้ได้จากการอนุมานมากกว่าการสังเกตโดยตรง

ไมเคิล โพลานยี และ ไอกุจิโร นานากะ (Michael Polanyi and Ikujiro Nonaka อ้างอิงใน เสด็จ วิจารณ์ 2554: 43) จำแนกความรู้เป็น 2 ประเภท คือ Tacit และ Explicit Knowledge โดยให้นิยามไว้ดังนี้

1) Tacit Knowledge เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวของแต่ละบุคคลเกิดจาก ประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือพรสวรรค์ต่างๆ ซึ่งสื่อสารหรือถ่ายทอดในรูปของตัวเลข สูตร หรือลายลักษณ์อักษร ได้ยาก ความรู้ชนิดนี้พัฒนาและแบ่งปันกันได้ และเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

2) Explicit Knowledge คือ ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลสามารถรวบรวมและถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น หนังสือ คู่มือ เอกสาร และรายงานต่างๆ ซึ่งทำให้คนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ความรู้ส่วนใหญ่ในองค์กรเป็นความรู้ประเภท Tacit มากกว่า ความรู้ประเภท Explicit หลายเท่า ความรู้ทั้ง 2 ประเภทสามารถเปลี่ยนสถานะระหว่างกันได้ตลอดเวลา

สรุป ความรู้ หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง การรับรู้ การเรียนรู้จากสิ่งเร้าทั้ง ภายในและภายนอก ตลอดจนความจำที่มีอยู่เดิมที่สั่งสมมาจากประสบการณ์ หรือการค้นคว้า นำไปสู่การจัดระบบ โครงสร้างของความคิดจนก่อเกิดเป็นความรู้ และสามารถ รวบรวม ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ

3.1.2 ความหมายของความเข้าใจ

ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการแปลความ ตีความและขยายความ จากความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ เพื่ออธิบายให้เข้าใจได้ มีนักวิชาการได้เสนอความหมายของความเข้าใจไว้ ดังนี้

จักษกริช ใจดี (2542: 8-9 อ้างอิงใน อุไรวรรณ ทองเสนห์ 2552: 15-16) ได้แยกความเข้าใจออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1) การแปลความ คือ ความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือจากการสื่อสารรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

2) การตีความ คือ ความสามารถในการอธิบาย หรือแปลความหมายหลายๆ อันมาเรียบเรียงโดยการจัดระเบียบ สรุปรวบรวมเป็นเนื้อความใหม่ โดยยึดเนื้อความเดิมเป็นหลัก ไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้

3) การขยายความ คือ ความสามารถที่ขยายเนื้อหา ข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้น หรือเป็นความสามารถในการทำนาย หรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิงหรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

นงลักษณ์ ไหว้พรหม (2550: 12 อ้างอิงใน ปรัชญา แตรสังข์ 2550: 7) ได้สรุปกล่าวถึงทฤษฎีความเข้าใจของกลุ่มเกสตัลต์ ซึ่งเป็นกลุ่มนักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ไว้ 2 ประการ ดังนี้

1) การรับรู้ (Perception) เป็นการแปลผลโดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่แต่ละบุคคลได้ประสบมาช่วยในการแปลความหมายที่เกิดจากการรับสัมผัสนั้นๆ เหตุนี้เองจึงเป็นผลให้สิ่งเร้าหนึ่งสิ่งสามารถทำให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลผู้นั้นมีประสบการณ์อย่างไร

2) การหยั่งเห็น (Insight) โดยทั่วไปเมื่อบุคคลเกิดปัญหาและสามารถแก้ไขได้โดยคล่องแล้ว ก็จะมีแนวโน้มที่บุคคลนั้นจะใช้วิธีการแก้ปัญหาคเดิมมาใช้แก้ปัญหาคที่คล้ายคลึงกันนั้นอีก แต่ในกรณีที่เป็นปัญหาใหม่แล้วสามารถค้นพบวิธีแก้ไขปัญหาคอย่างเฉียบพลัน ลักษณะเช่นนี้เราเรียกว่า การหยั่งเห็น ซึ่งจะต้องใช้ประสบการณ์สั่งสมไว้มากพอสมควร จนสามารถประยุกต์ใช้วิธีการแก้ปัญหาคที่ผ่านๆ มาเพื่อแก้ปัญหาคใหม่ได้

บลูม (Bloom, 1971: 142 อ้างอิงใน เสด็จ โรจนธรรม 2554: 44) ได้กล่าวว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ความจำไปดัดแปลง ปรับปรุงเพื่อให้สามารถจับใจความอธิบาย หรือเปรียบเทียบ เรื่องราว ความคิด ข้อเท็จจริงต่างๆ ทั้งยังสามารถอธิบายและเปรียบเทียบสิ่งที่มีลักษณะและสภาพคล้ายคลึงเป็นทำนองเดียวกับของเดิมได้ บุคคลที่มีความเข้าใจในสิ่งใด จะสามารถแปลความหมายหรือตีความหรือขยายความเกี่ยวกับสิ่งนั้นได้

สรุป ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการสื่อความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ให้บุคคลอื่นทราบ โดยการแปลความหมาย การตีความ และการขยายความ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุป ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน หมายถึง สิ่งที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด การศึกษา ค้นคว้า ประสบการณ์ หรือการปฏิบัติงานด้านพลังงาน และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้บุคคลอื่นทราบได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานทดแทน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

3.2 ระดับความรู้

ความรู้มีอยู่มากมายรอบๆ ตัวเรา มีนักวิชาการจัดแบ่งระดับความรู้ไว้ ดังนี้

บลูมและคณะ (Bloom and Other, 1975 อ้างอิงใน พิทักษ์ กภาพักดี 2540: 32) ได้ทำการแบ่งระดับของความรู้ ออกเป็น 6 ระดับ โดยเรียงจากพฤติกรรมชั้นง่ายไปสู่ชั้นยาก ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึง ความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่ายๆ ที่เป็นอิสระแก่กันไป จนถึง ความจำในสิ่งที่ยู่ยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3) การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น โดยการใช้ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการแปลความหมายการสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น

4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจและการนำไปปรับใช้ โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยๆ หรือส่วนใหญ่ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อนอันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนดให้

6) การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์เป็นฐานในการพิจารณาตัดสินใจ การประเมินผลจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใด

3.3 การวัดระดับความรู้

การวัดระดับความรู้เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริง หรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำราจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้

3.3.1 วิธีวัดระดับความรู้

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom อ้างอิงใน ศศิธร คงแป้น 2550: 23-24) กล่าวถึงความรู้เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆ ที่บุคคลได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้ โดยมีวิธีวัดความรู้ ดังนี้

- 1) วิธีวัดระดับความรู้ ความจำเป็น เป็นการวัดความสามารถขั้นต่ำที่สุดด้วยการถามเพื่อวัดความจำจากสิ่งต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว
- 2) วิธีการวัดระดับความเข้าใจ โดยวัดความสามารถในการจับใจความสำคัญหรือแปลความหมายของสิ่งของหรือสัญลักษณ์ที่พบเห็นได้ถูกต้อง สามารถย่อใจความสำคัญของสิ่งนั้นตลอดจนสามารถตีความและจินตนาการเหตุการณ์ที่พบเห็นได้อย่างถูกต้อง
- 3) วิธีวัดระดับการนำไปใช้ เป็นการวัดความสามารถในการนำเอาความรู้ไปใช้แก้ปัญหาให้ได้อย่างเหมาะสม คำถามจะวัดในเรื่องการนำไปใช้
- 4) วิธีวัดระดับการวิเคราะห์ เป็นการวัดความสามารถในการแยกแยะความคิด การปฏิบัติออกเป็นระดับย่อยๆ ว่าสิ่งนั้นประกอบไปด้วยส่วนย่อยๆ อะไรบ้าง ส่วนใดสำคัญที่สุด และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- 5) วิธีการวัดระดับการสังเคราะห์ เป็นการวัดความสามารถในการรวบรวมและผสมผสานรายละเอียดปลีกย่อยของข้อมูล สร้างเป็นสิ่งที่ต่างไปจากเดิม
- 6) วิธีวัดระดับประเมินค่า เป็นการวัดความสามารถในการสรุปคุณค่า หรือการตีราคาเกี่ยวกับเรื่องราว ความคิด พฤติกรรม ความเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมซึ่งเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล

3.3.2 เครื่องมือวัดระดับความรู้

การวัดความรู้ในแต่ละระดับนั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการวัดที่แตกต่างกัน เพื่อให้การวัดมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมกันมาก คือ แบบทดสอบ ประเภทของแบบทดสอบมีลักษณะแตกต่างกันมาก ทั้งในงาน รูปแบบการนำไปใช้ และจุดหมายในการสร้าง ซึ่งแบ่งแบบทดสอบตามรูปแบบของการถามตอบ จะแบ่งเป็น 2 ประเภท (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2542: 72) ดังนี้

1) แบบทดสอบความเรียง จะเป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามให้ผู้ตอบต้องเรียบเรียงคำตอบเอง

2) แบบทดสอบตอบสั้นและเลือกตอบ จะเป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามให้และกำหนดให้ตอบสั้นๆ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือก ผู้ตอบจะต้องเลือกตามนั้น แบบทดสอบประเภทนี้ สามารถแบ่งเป็น 4 ชนิด ได้แก่ แบบให้ตอบสั้น แบบถูก – ผิด แบบจับคู่แบบเลือกตอบ โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ ดังนี้

(1) กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด ซึ่งนักวิจัยจะต้องวิเคราะห์จำแนกเนื้อหาที่ต้องการวัดให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด และพยายามแตกย่อยเนื้อหาที่ออกให้ละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ เอกสาร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบ

(2) เลือกชนิดและรูปแบบของแบบทดสอบ ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

(3) เขียน (ร่าง) ข้อคำถาม การเขียนข้อคำถามหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า การเขียนข้อสอบนั้นเป็นการเลือกสถานการณ์ที่เป็นตัวแทนของเนื้อหาสร้างเป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้ผู้ตอบได้สนองตอบ และแสดงพฤติกรรมออกมา

(4) จัดเรียง และทำรูปเล่ม นำข้อคำถามแต่ละข้อที่ร่างไว้มาจัดเรียงกันวางรูปแบบการเรียงให้ดูง่ายและสะดวกต่อการตอบ จัดรวมเป็นชุด พร้อมทั้งมีคำชี้แจงการตอบไว้อย่างครบถ้วน

(5) ตรวจ ปรับปรุง และแก้ไข ควรอ่านวิเคราะห์ข้อคำถาม – คำตอบของทุกข้ออย่างละเอียด ทั้งในด้านภาษา ตัวสะกดการันต์ ความชัดเจน ความยากง่ายของแต่ละข้อเหมาะสมกับผู้ตอบเพียงใด การตรวจในตอนนี้จะกระทำใน 2 ลักษณะ คือ ตรวจสอบเอง กับให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเป็นการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความตรงตามโครงสร้างของแบบทดสอบ ซึ่งควรให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 คน

(6) การตรวจสอบคุณภาพ จะทำเป็น 2 ระยะ คือ ตรวจสอบในระหว่างขั้นตอนการสร้าง กับการตรวจสอบหลังจากสร้างแบบทดสอบเสร็จแล้ว หลังจากที่ได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำมาทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก หลังจากนั้นจึงนำผลมาตรวจสอบรายข้อเพื่อหาความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อ พร้อมทั้งตรวจสอบทั้งฉบับเพื่อหาคุณภาพด้านความตรงและความเที่ยง

เมื่อบุคคลได้รับความรู้ ซึ่งอาจจะได้รับมาจากการฟัง การอ่าน การปฏิบัติ หรือการสั่งสมจากประสบการณ์ ก็จะทำให้บุคคลพยายามที่จะทำความเข้าใจกับความรู้นั้นๆ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งการที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องได้นั้น บุคคลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานการคิด การไตร่ตรอง ตัดสินใจว่าจะปฏิบัติหรือไม่ ดังนั้น ความรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน

ในการศึกษาครั้งนี้ จึงต้องวัดความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชน และเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบสอบถามชนิด เลือกตอบ แบบถูก – ผิด เป็นเครื่องมือวัดระดับความรู้

4. องค์การชุมชน

ชุมชนเป็นสังคมฐานรากที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม แตกต่างในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาประเทศได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ถูกทำลายจนเสื่อมโทรม เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้ง มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ การสร้างระบอบประชาธิปไตย และระบบธรรมาภิบาลซึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองสิทธิชุมชนและประชาชนให้มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น การส่งเสริมและสนับสนุนให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์การชุมชน ไว้ดังนี้

4.1 ความหมายของกลุ่ม/องค์การชุมชน

ประเวศ วะสี (2541: 13-16) ให้ความหมายขององค์การชุมชนว่า กลุ่ม หรือชมรม หรือสหกรณ์ หรือในชื่ออื่นใด โดยจะมีการจดทะเบียนตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันด้วยความสมัครใจของประชาชนจำนวนหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์และอุดมคติ ร่วมกัน มีมิตรภาพและความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในการทำงานเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มีผู้นำตามธรรมชาติเกิดขึ้น

โดยผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันดังกล่าว โดยมีผู้นำหลายคนทั้งชายและหญิง ทั้งนี้ องค์กรชุมชนไม่ได้หมายถึง สภาตำบล เพราะสภาตำบลเป็นองค์ปกครองระดับตำบล และมีหน้าที่ประสานงานและสนับสนุนให้องค์กรชุมชนต่างๆ ร่วมมือกันทำงาน

องค์กรชุมชน (พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551) หมายความว่า องค์กรซึ่งเป็นการรวมของชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งจัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ ไม่ว่าประชาชนจะจัดตั้งกันขึ้นเองหรือโดยการแนะนำหรือสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน

สรุป องค์กรชุมชน หมายถึง องค์กรซึ่งเป็นการรวมกันของกลุ่ม ชมรม สหกรณ์ชุมชน หรือในชื่ออื่นใด ที่เกิดจากการรวมตัวกันด้วยความสมัครใจของประชาชนจำนวนหนึ่งโดยจดทะเบียนหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอาจจะจัดตั้งกันขึ้นเองหรือโดยการแนะนำหรือสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชน

4.2 องค์ประกอบของกลุ่ม/องค์กรชุมชน

เพื่อให้เข้าใจว่า อย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นกลุ่มชุมชนหรือองค์กรนั้น จะต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบและลักษณะของกลุ่ม/ องค์กรชุมชนเสียก่อน มีนักวิชาการได้อธิบายถึงองค์ประกอบของกลุ่ม/องค์กรชุมชนนี้ ไว้ดังนี้

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540: 32) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของกลุ่มว่า จะต้องประกอบด้วย

1) สมาชิกซึ่งมีขนาดเท่าใดก็ได้แล้วแต่ความจำเป็นในการรวมพลังเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ สิ่งสำคัญที่พึงมีในสมาชิกก็คือ คุณสมบัติบางอย่างที่มีความคล้ายคลึงกัน ความไว้วางใจกัน ความเชื่อมั่น หรือความมั่นใจในตนเอง และกลุ่ม และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

2) คณะผู้แทนที่มีความรู้ความสามารถบางประการที่เหนือกว่าสมาชิก ซึ่งสมาชิกจะไตร่ตรอง พิจารณาและเสนอหรือเลือกผู้แทนของตัวเองเข้าไปทำหน้าที่บางอย่างแทนตนเอง ซึ่งตนเองไม่สามารถทำได้

3) คณะจัดการ เป็นคณะที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาความต้องการของกลุ่มให้ได้รับการดำเนินการแก้ไขซึ่งในกลุ่มที่มีขนาดเล็กบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นคณะจัดการ

สมพงษ์ เตชะอริก และคณะ (2540 อ้างอิงใน บุญน้อม ศิลาอาสน์ 2551: 32) กล่าวว่า องค์ประกอบขององค์กรชุมชนที่ทำให้้องค์กรชุมชนดำรงอยู่ได้ จะต้องประกอบด้วย

- 1) การมีอุดมการณ์ร่วมกัน หมายถึงมีความเข้าใจตรงกัน
- 2) การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 3) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน

4) มีผู้นำ

5) มีการบริหารจัดการองค์กร ในระดับพื้นฐานซึ่งประกอบไปด้วย การตัดสินใจร่วมกันและมีโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ เป็นรูปแบบมาตรฐาน นั่นคือ การมีคณะกรรมการดำเนินงานนั่นเอง

4.3 ลักษณะของกลุ่ม

จุมพล หนีมพานิช (อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลาภรวาย 2546: 23) ได้ให้ความหมายและมองลักษณะของกลุ่ม ดังนี้

1) จะต้องบอกหรือพิสูจน์ได้ (Identification) โดยสมาชิกของกลุ่มเองและโดยบุคคลอื่น หรือผู้สังเกตที่อยู่นอกกลุ่ม แต่ไม่ได้หมายความว่าสมาชิกทุกคน จะต้องมีความคุ้นเคยกัน หรือรู้จักกันเป็นอย่างดี แต่หมายความว่าเขาน่าจะรู้จักกันและคนนี้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือไม่อยู่กลุ่มเดียวกัน

2) ทุกกลุ่มจะต้องมีปทัสถานการประพฤติปฏิบัติ (Norm of Behavior) ซึ่งสิ่งดังกล่าวไม่จำเป็นจะต้องเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ต้องเป็นที่เข้าใจและรับปฏิบัติได้

3) กลุ่มจะต้องมีกิจกรรม (Group Activities) เป็นกิจกรรมเพื่อที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เช่น กิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมทางสังคม ซึ่งจะทำให้กลุ่มเกิดความเป็นระเบียบและมีความสงบภายในกลุ่ม

4) กลุ่มจะต้องมีโครงสร้างทางสังคม (Reciprocal Relation) คือ มีการจัดแบ่งตำแหน่งและมีสถานภาพภายในกลุ่ม เช่น สถานภาพผู้นำ กรรมการหรือสมาชิกภายในกลุ่ม

5) มีความสัมพันธ์ตอบโต้ซึ่งกันและกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าจะต้องมีการสื่อสารระหว่างกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

6) สมาชิกจะต้องมีค่านิยมและความสนใจในบางอย่างร่วมกัน (Common Interest Value) เช่น นักธุรกิจร่วมทุน กลุ่มคนจึงมีค่านิยม คือ ความอดทนมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ

7) กลุ่มจะต้องมีระยะเวลาอยู่ร่วมกันระยะหนึ่ง คือ การมาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน

4.4 ความจำเป็นในการเสริมสร้างกลุ่ม

ในการดำเนินการ โดยชุมชนเพื่อรวมกลุ่มกันดำเนินการเพื่อการพัฒนา นั้น จำเป็นที่จะต้องสร้างกลุ่มและธำรงรักษากลุ่ม เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเรื่องความจำเป็นในการเสริมสร้างกลุ่มจากนักวิชาการหลายๆ ท่าน ไว้ดังนี้

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2540: 33) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างกลุ่มว่าเป็นกระแสการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540: 33) ได้พยายามสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการรวมกลุ่มว่า คนที่อยู่ปัจจุบันมีปัญหาหรือความต้องการที่มีความจำเป็น แต่ยังไม่ได้รับการตอบสนองได้ครบ คนเหล่านี้ได้ใช้ความพยายามที่จะแก้ไขมาแล้วระดับหนึ่ง ประสบผลสำเร็จบ้าง และไม่ประสบผลสำเร็จบ้าง รูปธรรม คือ สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และดูเหมือนว่าหากเป็นคนจนหรือคนด้อยโอกาสมากเท่าใด ก็ยิ่งจะต้องมารวมพลังกันเพื่อแก้ไขมากขึ้นเท่านั้น และการรวมพลังนี้อาจจะต้องรวมกับคนอื่นๆ อาจมีความสามารถที่แตกต่างกันออกไป หากนำมาใช้ถูกวิธี ถูกกาลเทศะก็อาจจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ ซึ่งผลจากการรวมพลังจะก่อให้เกิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม/องค์กรได้

ประการแรก ทุกคนที่เข้าร่วมต่างก็จะมีความรู้ ความสามารถมากขึ้น โดยความรู้ที่ได้นั้นอาจจะมากกว่าที่แต่ละคนมีมารวมกันได้

ประการที่สอง การเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาโดยการใช้ปัจจัยของกลุ่ม

ประการที่สาม อำนาจหรือพลังที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกัน ซึ่งอำนาจการต่อรองหรือพลังการต่อรองนี้จะไม่มีทิศทางเกิดขึ้นได้เลยหากต่างคนต่างอยู่หรือไม่มีการรวมตัวกันที่เหนียวแน่นพอ พลังหรืออำนาจนี้อาจไม่ส่งผลแก่ตัวสมาชิกเหมือนกับผลที่ได้ในสองประการแรก แต่จะมีผลประโยชน์ต่อสมาชิกทางอ้อม เพราะจะทำให้คนอื่นๆ ที่อยู่นอกกลุ่มมีความเกรงใจ เปิดโอกาส ไม่กล้าที่จะเอารัดเอาเปรียบกลุ่ม

4.5 ความหมายของเครือข่ายองค์กรชุมชน

ปัจจุบันองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ได้มีบทบาทสำคัญในการเป็นแกนกลางการขับเคลื่อนงานพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบการออม กองทุนชุมชน การพัฒนาสวัสดิการชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาเกษตรยั่งยืน การพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน วิสาหกิจชุมชน การฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยที่ดินทำกิน เป็นต้น ในระดับนโยบาย การพัฒนาทั้งในส่วนของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชนต่างก็มีทิศทางการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นหลักในการพัฒนา มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชน ซึ่งองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนมีบทบาทขับเคลื่อนงานพัฒนาจำนวนมาก จึงได้มีการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน เพื่อให้หน่วยงานและสาธารณะยอมรับสถานะบทบาทขององค์กรชุมชนในการพัฒนา อีกทั้งการมีข้อมูลองค์กรชุมชนที่ชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานร่วมกันขององค์กรชุมชน ซึ่งการรับรองสถานภาพ เป็นการสร้างคุณภาพและ

พัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการ ทำให้องค์กรชุมชนเห็นความสำคัญของการสำรวจข้อมูลเพื่อทบทวนตนเอง และกระตุ้นให้เกิดการประเมินเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของเครือข่ายองค์กรชุมชนไว้ ดังนี้

กาญจนา แก้วเทพ (2538: 35) ได้ให้ความหมายว่า เครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรหลายๆ องค์กรที่ต่างมีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงาน และกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้มาประสานงานกันมีระยะเวลาอันพอสมควร แม้อาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็มีการวางรากฐานเอาไว้ (เปรียบเสมือนมีการต่อสายโทรศัพท์เอาไว้) เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหา ก็สามารถติดต่อไปได้ในการเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่าย แม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางอย่างร่วมกัน เช่น มีเป้าหมายร่วมกัน มีประโยชน์ร่วมกัน องค์กรเหล่านี้ก็ยังคงความเป็นเอกเทศอยู่ เพราะการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนขององค์กรเท่านั้น

อคิน รพีพัฒน์ (2544 อ้างอิงใน บุญน้อม ศิลาอาสน์ 2551: 35-36) ให้ภาพการมองสังคมตามแนวนี้ว่า สังคมมีลักษณะเป็นเครือข่ายคล้ายใยแมงมุม บุคคล คือ จุดที่เส้นใยของเครือข่ายมาพบกัน กล่าวง่ายๆ คือ บุคคลหนึ่งย่อมมีความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นจำนวนมากในหลายรูปลักษณะและสถานการณ์ โดยมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นในการศึกษา ประการหนึ่งว่า บุคคลที่มีเส้นใยความสัมพันธ์กว้างขวางทั้งในและนอกหมู่บ้าน ย่อมมีความสำคัญในสังคมและการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านมากกว่าคนอื่นๆ จุดรวมของสายสัมพันธ์จำนวนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดรวม (Node) ของความสัมพันธ์ในท้องที่หรือชุมชนนั้นได้

อคิน ยังอธิบายเพิ่มเติมว่าการศึกษารูปแบบและการเปลี่ยนแปลงและเครือข่าย (Networks) ต้องอาศัยแนวคิดเรื่องเวทีและสนาม ประกอบด้วยทั้งเวทีและสนามเป็นขอบเขตที่ยึดเหนี่ยวได้ตามเวลาและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่เราต้องทำการศึกษา ส่วนสนามนั้นเป็นขอบเขตพื้นที่ผู้แสดงบนเวทีมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านั้นมีผลกระทบต่อผู้แสดงบนเวทีและปรากฏการณ์บนเวที นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาสถานการณ์หรือเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ ในชุมชนและผู้แสดงที่สำคัญๆ อีกด้วย

สรุปได้ว่า เครือข่ายองค์กรชุมชน หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรเข้าด้วยกันด้วยความสมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์กัน และเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหา ก็สามารถติดต่อไปได้ในการเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่าย

4.6 ความหมายของอาสาสมัคร

อาสาสมัคร เป็นผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคมให้เข้มแข็ง เนื่องจากการดำเนินโครงการพลังชุมชนจำเป็นที่ต้องมีอาสาสมัครจากแต่ละชุมชนมาดำเนินงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานต่างๆ และเป็นผู้ที่ช่วยขับเคลื่อนให้การดำเนินงานของกระทรวงพลังงานฯ มีความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมความหมายของ “อาสาสมัคร” ตามที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บุญเจือ ถิ่นนคร (2521: 8-9 อ้างอิงใน ศศิปพัฒน์ ยอดเพชร 2534: 5) กล่าวว่าอาสาสมัคร ได้แก่ ผู้ที่ไม่มีวิชาชีพในเรื่องนั้น โดยเฉพาะ เป็นผู้ที่ไม่ได้รับเงินเดือน ค่าจ้างหรือเบี้ยเลี้ยงใดๆ เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบแตกต่างออกไปจากเจ้าหน้าที่ประจำ กล่าวคือ ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในโปรแกรม และการจัดการใดๆ ที่ฝ่ายบริหารได้ดำเนินการไป เว้นแต่จะได้กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับขององค์กรนั้น อาสาสมัครอาจให้บริการโดยตรงแก่ประชาชนในชุมชน แต่จะอยู่ในขอบเขตและบทบาทของอาสาสมัคร ซึ่งแตกต่างกับผู้มีวิชาชีพโดยตรงที่สามารถจะให้บริการ โดยตรงได้กว้างขวางกว่า โดยจะต้องเตรียมตัวให้บริการอย่างกว้างขวางกว่าผู้มีวิชาชีพ ซึ่งมักจะระบุไว้โดยแน่ชัดในลักษณะงานที่ได้ประกาศไว้ในตอนรับสมัครคัดเลือก

ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสะอ้าน (อ้างอิงใน สมพร เทพลีธา 2541: 3) ที่กล่าวถึงอุดมการณ์อาสาสมัครจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ คือ

- 1) เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม มิใช่เพื่อส่วนตัว
- 2) เป็นการกระทำที่เป็นไปด้วยความสมัครใจ อะไรก็ตามถ้าทำโดยมิใช่ความสมัครใจ หรือมีการบังคับให้ทำ ถือว่าเป็นการทำลายจิตวิญญาณของ “งานอาสาสมัคร”
- 3) เป็นการกระทำที่ไม่มุ่งหวังผลตอบแทนในรูปของสินจ้าง รางวัล การทำงานต้องถือหลักว่าไม่เป็นการจ้าง ค่าตอบแทนที่ได้ควรเพียงพอแก่การยังชีพเท่านั้น
- 4) เป็นการอุทิศกำลังกาย กำลังใจ และเวลาให้ส่วนรวม ไม่ใช่อุทิศกำลังทรัพย์ การบริจาคทรัพย์

แอทเธอริน บี เฮลดี (Atherine B. Healey Hardy and Cull, 1973: 108-113 อ้างอิงใน ษนัฒดา ระดาฤทธิ 2549: 22) กล่าวว่า การทำงานอาสาสมัครเป็นการใช้ความช่วยเหลือในการขยายบริการแก่ผู้รับบริการ ซึ่งงานอาสาสมัครนั้นเชื่อว่าทุกคนมีคุณค่าในตัวเองและมีความสามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่น โดยการทำงานของอาสาสมัครนั้นไม่ได้เป็นการทำงานแทนเจ้าหน้าที่ที่

ปฏิบัติงานอยู่ แต่เป็นการขยายงาน ปรับปรุงงานและสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีหลักการในการให้อาสาสมัครปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1) การสนับสนุนทางการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการวางแผนในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของการปฏิบัติงานอาสาสมัคร
- 2) การมีผู้แทนที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องมีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงาน และอาสาสมัครในชุมชนจะเป็นผู้ประสานงานการบริการ
- 3) การปฏิบัติงานอาสาสมัครนั้นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งในระดับเจ้าหน้าที่ประชาชนในชุมชนและผู้รับบริการ ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดการช่วยเหลือกัน

พจนานุกรม (The American Heritage Dictionary, 1994: 795) ได้ให้ความหมายของงานอาสาสมัคร (Voluntary) ว่าเป็นปฏิบัติการหรือการกระทำของบุคคล โดยอิสระที่ไม่หวังค่าตอบแทนโดยปราศจากเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายบังคับไว้ว่าจะต้องกระทำ หรือโดยปราศจากการบังคับของรัฐ

สรุป อาสาสมัคร คือ ผู้ที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการด้วยความสมัครใจ และให้การสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่ได้รับเงินเดือน ค่าจ้างหรือเบี้ยเลี้ยงใดๆ เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน

5. การวางแผนพลังงานชุมชน

กระทรวงพลังงานได้ดำเนินการจัดทำโครงการพลังงานยั่งยืนขึ้นในพื้นที่ 5 จังหวัด มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพิ่มการใช้พลังงานทางเลือกและก่อให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชน จากนั้นในปี พ.ศ.2546 สมาคมเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้รับทุนจาก กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ให้จัดทำโครงการการวางแผนพลังงานอีก 5 พื้นที่ในจังหวัด นครราชสีมา ต่อมาในปี พ.ศ.2548 กระทรวงพลังงานร่วมกับรัฐบาลเดนมาร์ก จัดทำโครงการการวางแผนพลังงานระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับภูมิภาค และจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เริ่มจัดทำแผนพลังงานชุมชนในปี พ.ศ.2549 โดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมีชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทั้งสิ้นจำนวน 16 แห่ง และในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนนั้น จะมีการรับสมัครอาสาสมัครพลังงานชุมชน หรือเรียกย่อๆ ว่า อส.พน. จำนวนอย่างน้อยหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนแต่ละชุมชน ในการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน บุคคลเหล่านี้จึงต้องได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างลึกซึ้ง

และรอบด้านจากกระทรวงพลังงาน ในเรื่องเกี่ยวกับพลังงานเบื้องต้น ผลกระทบจากการใช้พลังงาน เทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่ยั่งยืน การสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม การเป็นวิทยากร กระบวนการ ทักษะความเป็นผู้นำ เป็นต้น เพื่อจะได้นำทักษะเหล่านี้ไปทำหน้าที่เชื่อมโยงแนวคิด การจัดการพลังงานชุมชน ไปสู่การปฏิบัติจริงร่วมกับประชาชนในชุมชนของตนเองให้เกิดความ ต่อเนื่องและยั่งยืน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการวางแผนพลังงานชุมชน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช

กระทรวงพลังงาน ได้ก่อตั้งขึ้นสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ที่ได้มีมติเมื่อคราวการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของส่วน ราชการ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2544 จัดตั้ง “ทบวงพลังงาน” และต่อมาเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2545 ที่ประชุมร่วมระหว่างนายกรัฐมนตรี กับรองนายกรัฐมนตรี ที่กำกับการบริหารราชการแต่ ละกระทรวง ทบวง ได้มีมติให้ยกระดับส่วนราชการ “ทบวงพลังงาน” เป็น “กระทรวงพลังงาน” ซึ่ง เป็นกระทรวงขนาดเล็กที่รับผิดชอบภารกิจเร่งด่วนของรัฐบาล และปัจจุบันกฎกระทรวงแบ่งส่วน ราชการสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน พ.ศ.2556 (28 มิถุนายน 2556 เล่ม 130 ตอนที่ 56 ก) ได้ ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพลังงาน และขยายสำนักงานพลังงานจังหวัดในราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้ครบทุกจังหวัด รวมทั้ง ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้นและเหมาะสม กับสภาพของงานที่เปลี่ยนแปลงไป

5.1.1 ความเป็นมาของสำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งขึ้นตามกฎกระทรวงแบ่ง ส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน พ.ศ.2551 (2 ตุลาคม 2551 เล่ม 125 ตอนที่ 103 ก) ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานประกาศกำหนดให้สำนักงานพลังงานจังหวัดเป็นราชการ บริหารส่วนภูมิภาค และปัจจุบันกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน พ.ศ.2556 (28 มิถุนายน 2556 เล่ม 130 ตอนที่ 56 ก) ได้ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจ หน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพลังงาน และขยายสำนักงานพลังงานจังหวัดใน ราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้ครบทุกจังหวัด ปัจจุบันสำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ที่ 1/32,1/34 หมู่บ้านเมืองทอง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.1.2 โครงสร้างองค์กร

สำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้าราชการทั้งสิ้น จำนวน 6 คน แบ่งโครงสร้างองค์กร เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มอำนวยการและแผนพลังงาน แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ
  - (1) ฝ่ายบริหารทั่วไป
  - (2) ฝ่ายแผนงานและยุทธศาสตร์
- 2) กลุ่มส่งเสริมและกำกับกิจการพลังงาน แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ
  - (1) ฝ่ายส่งเสริมพลังงาน
  - (2) ฝ่ายกำกับกิจการพลังงาน

5.1.3 อำนาจหน้าที่

1) กำกับดูแลและส่งเสริมการดำเนินงานด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซในระดับพื้นที่จังหวัด

(1) ดำเนินการพิจารณาออกใบอนุญาต โอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงใบอนุญาตประกอบกิจการบรรจุก๊าซ

(2) ดำเนินการพิจารณาให้ความเห็นชอบสถานที่ใช้ก๊าซ ที่มีปริมาณการเก็บก๊าซไม่เกิน 60,00 ลิตรและสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(3) ดำเนินการออกใบอนุญาตหรือการต่ออายุใบอนุญาตมิไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 (ก๊าซปิโตรเลียมเหลว) เฉพาะ โรงเก็บก๊าซ และร้านจำหน่ายก๊าซ

(4) ดำเนินการรับแจ้งและออกหนังสือ รับแจ้งมิไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย ชนิดที่ 3 (ก๊าซปิโตรเลียม) เฉพาะร้านจำหน่ายก๊าซ

(5) ดำเนินการออกใบอนุญาตและต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการสถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ลักษณะที่ 3

(6) ควบคุมความปลอดภัยจากการประกอบธุรกิจพลังงาน

(7) ควบคุมความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมจากกิจการเจาะสำรวจปิโตรเลียม

(8) ดำเนินการตรวจสอบถ่วงน้ำหนักและก๊าซปิโตรเลียมเหลว ครบวาระ

5 - 10 ปี

2) กำกับดูแลสุขภาพ การค้า และการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงในระดับพื้นที่จังหวัด

(1) ประสานการตรวจสอบคุณภาพน้ำมันตามแผนการตรวจประจำปี หรือการสุ่มตรวจด้วยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ประจำรถตรวจสอบเคลื่อนที่

- (2) ประสานการตรวจสอบปริมาณสำรองน้ำมันตามกฎหมาย
- (3) จัดทะเบียนและรับออกใบทะเบียนเป็นผู้ค้าน้ำมันตาม มาตรา 10 มาตรา 11 และ มาตรา 12
- (4) ติดตามตรวจสอบ และหามาตรการป้องกันการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง (กลุ่มครองผู้บริโภค)
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงานในระดับพื้นที่จังหวัด
- (1) ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันและเผยแพร่ทางด้านพลังงานทดแทน
- (2) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบเบื้องต้นด้านความปลอดภัย กระบวนการผลิต คุณภาพของการผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น เชื้อเพลิงที่ผลิตใช้ในชุมชน ไบโอดีเซลชุมชน (ได้จากพืชพลังงานในชุมชน) ก๊าซในชุมชน (ได้จากบ่อหมักขยะ/มูลสัตว์) เป็นต้น
- (3) ส่งเสริมศักยภาพแหล่งพลังงานทดแทนในระดับพื้นที่ (กิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุน สาธิต และพัฒนากิจการด้านพลังงานทดแทน)
- (4) การให้คำปรึกษาแนะนำด้านการพัฒนาพลังงานทดแทน
- (5) บริหารความขัดแย้งเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการพลังงานในพื้นที่
- (6) ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันและเผยแพร่ทางด้านอนุรักษ์พลังงาน
- (7) ประสานงาน และแก้ไขปัญหาเบื้องต้นให้กับโรงงานควบคุม/อาคารควบคุม และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (8) ติดตามและตรวจสอบสถานภาพการปฏิบัติตามกฎหมาย และรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงงานควบคุม/อาคารควบคุมในพื้นที่
- (9) กำกับตรวจสอบผู้ผลิตพลังงานไฟฟ้า ซึ่งมีขนาดการผลิตรวมของแต่ละแหล่งผลิตตั้งแต่ 200 กิโลวัตต์แอมแปร์ ถึง 999 กิโลวัตต์แอมแปร์ ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ
- (10) ให้ความเห็นและคำปรึกษาประกอบการอนุมัติแบบตาม Building Energy Code (ประสานงานโดยร่วมมือกับ อปท. ตรวจสอบแบบก่อสร้างอาคารที่มีพื้นที่มากกว่า 2,000 ตารางเมตร)
- (11) การให้คำปรึกษาแนะนำด้านการอนุรักษ์พลังงาน เช่น ให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารและโรงงานในพื้นที่ ที่มีใช้อาคารหรือโรงงานควบคุม
- (12) ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนเพื่อการอนุรักษ์พลังงานในระดับพื้นที่ (กิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุน สาธิต และพัฒนาการอนุรักษ์พลังงาน)

4) ประสานและอำนวยความสะดวกในการสำรวจและผลิตเชื้อเพลิงธรรมชาติ ในระดับพื้นที่จังหวัด

(1) อำนวยความสะดวกในพื้นที่ที่มีและคาดว่าจะมีการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม

(2) ประสานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่ที่มีและคาดว่าจะมีการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม

5) จัดทำ เสนอแนะ และประสานแผนพัฒนาพลังงานในระดับจังหวัด รวมทั้งประสานการพัฒนา และประเมินผลดำเนินงานตามแผนดังกล่าว

(1) จัดทำแผนพัฒนาพลังงานระดับจังหวัดและผลักดันให้บูรณาการกับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(2) ดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน

(3) ผลักดันและนำแผนพัฒนาพลังงานระดับจังหวัดไปสู่การปฏิบัติตามนโยบายพลังงานของประเทศ

(4) จัดทำฐานข้อมูลพลังงานระดับจังหวัด

6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในงานด้านพลังงานระดับพื้นที่

(1) พัฒนาและสร้างกิจกรรมมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในพื้นที่ เช่น จัดสัมมนาเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เผยแพร่ ให้มีความรู้ แก่กลุ่มเป้าหมายที่มีอยู่ในพื้นที่

(2) ประชาสัมพันธ์ ธารรงค์ นโยบายต่างๆ ด้านพลังงานหรือภารกิจหน้าที่ของกระทรวงพลังงานที่ลงไปสู่ประชาชนในจังหวัด

(3) บริหารศูนย์เรียนรู้และให้คำปรึกษาด้านพลังงานระดับชุมชน การจัดแสดงนิทรรศการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีพลังงานแก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

(4) สร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อให้สนับสนุนการดำเนินงานของกระทรวงพลังงาน

7) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

(1) ประสานภารกิจด้านพลังงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

(2) ดำเนินภารกิจพิเศษที่ได้รับมอบหมายในพื้นที่ อาทิ โครงการตามพระราชดำริ โครงการด้านพลังงานในเขตพื้นที่ชายแดน

(3) ดูแลผลกระทบที่เกิดจากการจัดหา การผลิต และการใช้พลังงาน

ยุทธศาสตร์กระทรวงพลังงานให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลังงานที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป้าประสงค์ให้ชุมชนมีการพึ่งพาตนเองในการพัฒนาพลังงาน เพื่อสนองความต้องการตามศักยภาพของพื้นที่ และได้กำหนดกลยุทธ์การสร้างความตระหนักและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยให้ความรู้การประหยัดพลังงานกับประชาชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม อาทิ แผนพลังงานชุมชน การใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าประสิทธิภาพสูง เป็นต้น สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน จึงได้จัดสรรงบประมาณให้สำนักงานพลังงานจังหวัดดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ.2556 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีชุมชนเข้าร่วมในโครงการต่างๆเกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชนทั้งสิ้น จำนวน 16 แห่ง ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ชุมชนที่เข้าร่วมในโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน พ.ศ.2549 - 2556

ปี	โครงการ	ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการของ จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2549	โครงการนำร่อง 24 ชุมชน (ทั่วประเทศ)	เทศบาลตำบลจันดี อ.ฉวาง อบต.ทุ่งสง อ.นาบอน
พ.ศ.2550	โครงการวางแผนพลังงานชุมชน 80 ชุมชน สนองพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง	อบต.นาหมอนบุญ อ.จุฬาภรณ์
พ.ศ.2551	โครงการวางแผนพลังงาน 162 ชุมชน เพื่อชุมชนสีเขียว	เทศบาลตำบลรัตนพิบูลย์ อ.รัตนพิบูลย์ อบต.เขาพังไกร อ.หัวไทร
พ.ศ.2552	โครงการวางแผนพลังงานชุมชน 300 ชุมชน	อบต.คูสิต อ.ถ้ำพรรณรา อบต.กำโลน อ.ลานสกา อบต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี อบต.การะเกด อ.เชียรใหญ่
พ.ศ.2553	โครงการวางแผนพลังงานชุมชน 75 ชุมชน	อบต.วังอ่าง อ.ชะอวด
พ.ศ.2554	โครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและ จัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล ปี 2554 (150 ชุมชน)	อบต.กลาย อ.ท่าศาลา อบต.นาทรง อ.นบพิตำ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ปี	โครงการ	ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการของ จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2555	โครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและ จัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล ปี 2555 (152 ชุมชน)	อบต.บางรูป อ.ทุ่งใหญ่ อบต.หูล่อง อ.ปากพนัง
พ.ศ.2556	โครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและ จัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล ปี 2556 (152 ชุมชน)	อบต.ควนทอง อ.ลิซล อบต.เทพราช อ.ขนอม

ที่มา: ฝ่ายแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช (2556)

5.2 แนวคิดอาสาสมัครพลังงานชุมชน

อาสาสมัครพลังงานชุมชนจะเป็นกลุ่มคนที่เชื่อมประสานแนวความคิดจัดการพลังงานชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงพลังงานเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานในท้องถิ่น และกระทรวงพลังงาน คนเหล่านี้จึงต้องได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ อย่างลึกซึ้งและรอบด้านจากกระทรวงพลังงาน ในเรื่องเกี่ยวกับพลังงานเบื้องต้น ผลกระทบจากการใช้พลังงาน เทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่ยั่งยืน การสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม การเป็นวิทยากรกระบวนการ ทักษะความเป็นผู้นำ ฯลฯ เพื่อจะได้นำทักษะเหล่านี้ไปทำหน้าที่เชื่อมโยงแนวความคิดจัดการพลังงานชุมชน ไปสู่การปฏิบัติจริงร่วมกับพี่น้องในชุมชนของตนเองให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

คุณสมบัติอาสาสมัครพลังงานชุมชน

- 1) มีความรู้ เข้าใจในเรื่องพลังงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง
- 2) มีความรู้และเข้าใจกระบวนการวางแผนพลังงานชุมชน
- 3) มีทักษะในการประสานงาน และประสานทรัพยากรกับส่วนที่เกี่ยวข้อง และจัดเก็บข้อมูลพลังงาน
- 4) มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านพลังงานในชุมชน
- 5) มีความรู้ด้านการบูรณาการสร้างฐานอาชีพ สร้างรายได้จากกิจกรรมพลังงาน

การพัฒนาบุคลากรด้านพลังงานในท้องถิ่นถือเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้โครงการวางแผนพลังงานชุมชน สามารถดำเนินไปได้ตามเงื่อนไขที่มีอยู่และจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ กระทรวงพลังงานสร้างกลไกการทำงานระดับท้องถิ่นขึ้นโดยเรียกชื่อกลไกว่า “อาสาสมัครพลังงานชุมชน” มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานพลังงานในระดับท้องถิ่น ดังนั้น การดำเนินงานของโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จึงต้องเน้นที่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ ผ่านกิจกรรมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จากการศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติ คิดและตัดสินใจบนฐานข้อมูลด้านพลังงานที่เก็บโดยชุมชน ดังนั้น การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้กับชุมชน ถือเป็นบทบาทสำคัญของอาสาสมัครพลังงานท้องถิ่น

อาสาสมัครพลังงานชุมชน จำเป็นต้องเข้าใจถึงหลักการและทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บนความเชื่อมั่นว่าทุกคนมีความรู้และศักยภาพในการเรียนรู้ ดังนั้น อาสาสมัครพลังงานชุมชนจึงต้องมีวิธีคิดที่ชัดเจนเป็นระบบ สามารถสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย มีทักษะในการฟังอย่างลึกซึ้ง ตั้งคำถามอย่างลงลึกเพื่อค้นหาคำตอบตามสภาพความเป็นจริง รู้จักการจับประเด็นและเชื่อมโยงประเด็น รวมถึงการออกแบบกระบวนการหรือกิจกรรมผ่านประสบการณ์เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดการเรียนรู้นอกจากนี้ อาสาสมัครพลังงานชุมชน จะต้องฝึกฝนภาวะความมั่นคงภายในที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความอ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเป็นกลาง มีความยืดหยุ่นสามารถรองรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลาย สามารถสรุปความคิด การวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน 2552: 23-25)

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จะมีระดับการมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการของการวางแผนพลังงานจนกระทั่งนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนพลังงานของท้องถิ่นตนเอง ทั้งนี้ รูปแบบของการตัดสินใจในการจัดการจะมีลักษณะที่กระจายศูนย์ (Decentralized) กล่าวคือไม่ได้ถูกจัดการโดยส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการ และการมีส่วนร่วม

5.3 ความหมายของการวางแผนพลังงานชุมชน

การวางแผนพลังงานชุมชน (Local Energy Planning) (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน 2552: 17) คือ กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดการด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม และแผนงบประมาณในท้องถิ่นของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจเรื่องของพลังงาน ศึกษาเทคโนโลยี

พลังงานทางเลือก รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในชุมชน แล้วนำมาประเมินหรือคาดการณ์ผลกระทบของระบบพลังงานในอนาคตได้ จากนั้นจึงมีการร่วมกันวางแผนปฏิบัติการในการจัดการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยคนในชุมชนนั่นเอง

ในการวางแผนพลังงานชุมชนนั้นมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวางแผนพลังงานชุมชน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน 2552: 10) คือ

1) หลักความพอประมาณ หมายถึง การใช้พลังงานอย่างไม่ฟุ้งเฟ้อ สามารถมองผลของการประหยัดเชื่อมโยงสู่สิ่งต่างๆ รอบตัว (ประหยัดเงินให้ผู้ใช้ ประหยัดไฟให้ชาติ รักษาบรรยากาศให้โลก) และสามารถก่อให้เกิดการลดรายจ่ายทางด้านพลังงานได้

2) หลักความมีเหตุผล หมายถึง การเลือกใช้พลังงานอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเลือกใช้แหล่งพลังงานที่เรามีอยู่ก่อน ก่อนเลือกใช้พลังงานที่ต้องนำเข้า

3) การสร้างระบบภูมิคุ้มกัน หมายถึง การพัฒนาพลังงานทดแทนจากฐานทรัพยากร หรือเศษวัสดุเหลือใช้ในชุมชน และส่งเสริมนวัตกรรมพลังงานจากภูมิปัญญาชาวไทยด้วยตนเอง

5.4 ความเป็นมาและหลักการของการวางแผนพลังงานชุมชน

จากจุดเริ่มต้นเล็กๆ ในปี 2543 สมาคมเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้ร่วมกับรัฐบาลเดนมาร์ก จัดทำโครงการพลังงานยั่งยืนขึ้นในพื้นที่ 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพิ่มการใช้พลังงานทางเลือกและก่อให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชน

การวางแผนพลังงานในช่วงแรก สมาคมเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้ปรึกษาและทำงานร่วมกันหลายฝ่าย โดยเฉพาะที่สำคัญยิ่ง คือ มูลนิธิพัฒนาอีสาน (NET) ที่ร่วมกันกำหนดแนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานร่วมกันในพื้นที่แรก คือ ตำบลอุโลก ตำบลลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จากการทำโครงการนำร่องทั้ง 5 แห่งแล้ว พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติใหม่เกี่ยวกับเรื่องพลังงานว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ชุมชนหรือประชาชนสามารถกำหนดทิศทางการจัดการเองได้ จากนั้นในปี 2546 สมาคมเทคโนโลยีที่เหมาะสมได้รับทุนจาก กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ให้จัดทำโครงการการวางแผนพลังงานอีก 5 พื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา

ต่อมาในปี 2548 กระทรวงพลังงานร่วมกับรัฐบาลเดนมาร์ก จัดทำโครงการ แผนพลังงานระดับภูมิภาค (Regional Energy Planning) โดยมีความมุ่งเน้นการสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงานภูมิภาคให้สามารถจัดทำแผนพลังงานระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับ

ภูมิภาคได้ โดยโครงการดังกล่าวได้มีการจัดทำการวางแผนพลังงานจังหวัดทั้ง 75 จังหวัด และในปี 2549 การวางแผนพลังงานชุมชนทั้งสิ้น 24 แห่ง จึงถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนพลังงานชุมชน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน 2552: 13) ปี 2550 ดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน 80 ชุมชน สนองพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง ปี 2551 โครงการวางแผนพลังงาน 162 ชุมชนเพื่อชุมชนสีเขียว ปี 2552 โครงการวางแผนพลังงานชุมชน 300 ชุมชน ปี 2553 โครงการวางแผนพลังงานชุมชน 75 ชุมชน ปี 2554 โครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล (150 ชุมชน) ปี 2555 โครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล (152 ชุมชน) และปี 2556 โครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล (152 ชุมชน)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เท่าที่ผ่านมา มีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนโดยตรงยังมีค่อนข้างน้อย ดังนั้น ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจและประมวลผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครในด้านต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและเพื่อนำมาสนับสนุนประเด็นการวิจัย ดังนี้

ชนิดดา ระคาฤทธิ (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนในชุมชน กรณีศึกษาเฉพาะเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนในชุมชน (2) ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับมาก ด้านร่วมวางแผนการเสริมสร้างสุขภาพในประเด็นการวางแผนณรงค์สร้างเสริมสุขภาพในชุมชน และร่วมค้นหาปัญหาสุขภาพในชุมชน โดยเฉพาะการประเมินปัญหาสุขภาพของคนในชุมชน (2) ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการเสริมสร้าง

สุขภาพของประชาชนในชุมชนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านบทบาทผู้ประสานงานมากที่สุดในการประเด็นการตระหนักถึงการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชน และบทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขปฏิบัติอยู่ในระดับมากในการสนับสนุนให้คนในชุมชนให้รู้จักดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย

ถาวรมาศ บุตราช (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัวของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครอบครัวสมาชิกในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน (3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว (4) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกในชนบทอำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย ร้อยละ 59.0 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 36.1 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 41.0 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 80.4 มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 75.5 มีการรับรู้ถึงคุณค่าของกองทุนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.0 และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกทั่วไป ร้อยละ 74.7 ครอบครัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 77.7 อาศัยอยู่บ้านมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 93.2 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 - 4 คน ร้อยละ 68.5 มีการทะเลาะวิวาทในครอบครัว ร้อยละ 72.0 และมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 69.0 (2) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของครอบครัวสมาชิกในชนบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจำแนกเป็นระดับการมีส่วนร่วมใน 5 กิจกรรม คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การปฏิบัติ และการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการตัดสินใจและการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย (3) ปัจจัยส่วนบุคคล 2 ปัจจัยที่มีความแตกต่างกันในทุกกิจกรรมของการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คือ การรับรู้ถึงคุณค่ากองทุนหมู่บ้านและสถานภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และอีก 3 ปัจจัยที่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในบางกิจกรรมของการมีส่วนร่วม คือ เพศ มีความแตกต่างกันในบางกิจกรรมของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ระดับการศึกษา และอาชีพหลักมีความแตกต่างกันในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว 5 ปัจจัย พบว่า มีเพียง 2 ปัจจัย คือ ภาระการเลี้ยงดูในครอบครัวและรายได้ของครอบครัวมีความแตกต่างกัน อย่างนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในบางกิจกรรมของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการรับผลประโยชน์ (4) ปัญหา อุปสรรค ของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน คือ

ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกิจกรรมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน สำหรับข้อเสนอแนะคือ คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารจัดการทุกกิจกรรมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

พงษ์เทพ รุ่งเรือง (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของสตรีอาสาพัฒนาในงานพัฒนาชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชนของสตรีอาสาพัฒนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลัง ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยด้านทัศนคติของสตรีอาสาพัฒนาในงานพัฒนาชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของการออมเพื่อการผลิต การพัฒนาอาชีพและรายได้ การจำหน่ายผลผลิต สาธารณูปโภคพื้นฐาน และกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ขั้นตอนการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับสูง ส่วนระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานหรือปฏิบัติการ และขั้นตอนการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนวางแผนโครงการ อยู่ในระดับต่ำ (2) การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยภูมิหลัง ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยด้านทัศนคติ พบว่า มีแต่ปัจจัยด้านทัศนคติกับการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ศศิธร คงแป้น (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงลักษณะ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่วมคิด ด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมปฏิบัติ และด้านร่วมติดตามและประเมินผล (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านร่วมปฏิบัติ สมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์มีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมา คือด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมติดตามและประเมินผลเท่ากัน สำหรับด้านร่วมคิดสมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์มีส่วนร่วมต่ำที่สุด (2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว การได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล และการคาดหวังผลตอบแทน (3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า สมาชิกกลุ่มไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

คณะกรรมการกลุ่มไม่เปิดโอกาสให้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือไม่ยอมรับ มีบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์จำกัด ไม่มีสถานที่ของกลุ่ม และสมาชิกไม่มีความรู้เกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล ดังนั้น ข้อเสนอแนะ คือ คณะกรรมการกลุ่มควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนทัศนคติในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือการจัดการกลุ่ม ควรสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะ ภาครัฐควรสนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์การผลิตเพื่อการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผลิตภัณฑ์จะได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

สุทธิชัย สุขสีเสน (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจังหวัดสงขลา (2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจังหวัดสงขลา (3) ศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา ได้แก่ การศึกษา รายได้ รายจ่ายด้านพลังงาน ตำแหน่งทางสังคม ความรู้ความเข้าใจ ความคาดหวัง การสื่อสาร ความพึงพอใจต่อทีมดำเนินงาน ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ และการสนับสนุนของภาครัฐ (3) ข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้ 1) ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกร และลูกจ้าง/แรงงานในโรงงานเป็นหลักทำให้ไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมโครงการที่สำคัญ ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มย่อยๆ ที่มีอาชีพใกล้เคียงกัน 2) การประชาสัมพันธ์ควรมีหลากหลายวิธี หากเป็นงบดำเนินงานจากภาครัฐควรกำหนดเป็นตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน หากเป็นการจ้างที่ปรึกษาควรกำหนดในขอบเขตงานว่าใช้วิธีใด และความถี่ของเนื้อหาที่จะประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณบางส่วนเพื่อรองรับการมีส่วนร่วมของชุมชน และควรนำแผนเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการลักษณะนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่ไม่สามารถตอบปัญหาอีกหลายๆ ประเด็น ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบข้อมูลก่อน – หลังการเข้าร่วม 5) ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องนำปัจจัยที่มีอิทธิพลมาปรับกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ดียิ่งขึ้น

บุญน้อม ศีลาอาสน์ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจังหวัดตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน (2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการทำงาน (3) เสนอแนะแนวทางและวิธีปฏิบัติงานขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า (1) สมมติฐานที่ 1 ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจังหวัดตราดต่ำกว่าร้อยละ 80 เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน (2) สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่ประกอบด้วย แรงจูงใจ การได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน การได้รับสนับสนุนทรัพยากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจังหวัดตราด (3) ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านแรงจูงใจ การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน จัดสวัสดิการ เช่น จัดให้มีค่ารักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจศพ ค่าตอบแทน ให้รางวัล ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องชมเชย การได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กระตุ้นให้มีการนำทรัพยากรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระตุ้น/สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

พิทักษ์ กาพกคดี (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ลักษณะประชากร ความรู้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน และการสนับสนุนทางสังคม (2) ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน (3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะประชากร ความรู้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และการสนับสนุนทางสังคม กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน ผลการศึกษาพบว่า (1) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 41.72 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร ความรู้ในงานสาธารณสุขมูลฐาน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ความรู้และการสนับสนุนทางสังคม และ (4) ปัญหา อุปสรรค

ในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน คือ อาสาสมัครสาธารณสุขขาดความรู้และการสนับสนุนงบประมาณ ข้อเสนอแนะ คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรฝึกอบรมเพิ่มทักษะให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้บริหารระดับท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานให้ทันการณ์และทันเวลา

วรรณดี มัยยะ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า (1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชบ้างเป็นบางครั้ง (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ร่วมในการปฏิบัติตามแผน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล ร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผน ร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาโดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ (3) ปัญหา และอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การพัฒนาการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางและวางแผน การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อม

บุปผา เลิศวาสนา (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) การรับรู้บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก (2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจ และปัจจัยต้านของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ในด้านการตัดสินใจการดำเนินการ การรับผลประโยชน์ การประเมินผลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช (4) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะประชากร การรับรู้บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของตำบลลิซล อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า (1) การรับรู้บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อยู่ในระดับสูง (2) แรงจูงใจภาพรวมในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อยู่ในระดับปานกลาง แรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อยู่ในระดับปานกลาง แรงจูงใจด้านปัจจัยค้ำจุนในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อยู่ในระดับสูง (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ในด้านการตัดสินใจการดำเนินการ การรับผลประโยชน์ การประเมินผลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลลิซล อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับสูง (4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูก คือ การรับรู้บทบาทหน้าที่ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อายุ และระยะเวลาการเป็น อสม. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พรชูลิ จันท์แก้ว (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล แรงจูงใจ และปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล แรงจูงใจและปัจจัยสนับสนุนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล (3) ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอละงู จังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่า (1) อสม. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 45.64 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสคู่ นับถือศาสนาอิสลาม มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขเฉลี่ย 9.51 ปี ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ร้อยละ 95.30 ระดับของแรงจูงใจ ปัจจัยสนับสนุน และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน (2) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ คือ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาการเป็น อสม. และการได้รับการฝึกอบรมเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ อายุ สถานภาพสมรส และการนับถือศาสนา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ส่วนปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของ

อสม. ในการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการในอำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่า อสม. ยังขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในเรื่องงบประมาณ ค่าตอบแทน ความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะ ควรมีเบี้ยเลี้ยงหรือค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานของ อสม. ควรมีการจัดอบรมความรู้แก่ อสม. และผู้ที่สนใจในเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ

จากการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ เพื่อประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม ความคาดหวังและแรงจูงใจ ความรู้ ความเข้าใจ องค์กรชุมชน และการวางแผนพลังงานชุมชน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่างๆ เหล่านี้มาบูรณาการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ในครั้งนี้ ดังนี้

1) นำแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังและแรงจูงใจ และแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ มาใช้เป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variable) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช”

2) นำลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม ของ Cohen, J.M. and Uphoff มาเป็นแนวทางในการศึกษาระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช”

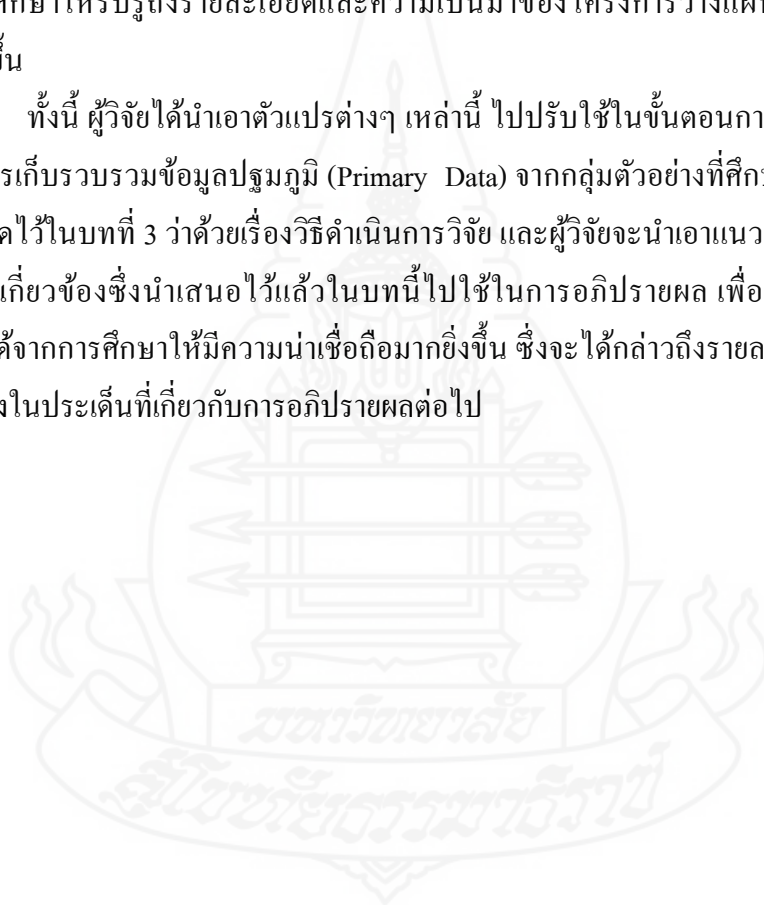
3) การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” และวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 “เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช”

4) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 “เพื่อระบุปัญหาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น”

นอกจากนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรชุมชนมาศึกษาลักษณะของกลุ่มองค์กร/เครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงความเข้าใจการเป็นอาสาสมัครพลังงาน และนำแนวคิดการวางแผนพลังงานชุมชนมาศึกษาให้รับรู้ถึงรายละเอียดและความเป็นมาของโครงการวางแผนพลังงานชุมชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาตัวแปรต่างๆ เหล่านี้ ไปปรับใช้ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 ว่าด้วยเรื่องวิธีดำเนินการวิจัย และผู้วิจัยจะนำเอาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งนำเสนอไว้แล้วในบทนี้ไปใช้ในการอภิปรายผล เพื่อนำไปสนับสนุนข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในบทที่ 5 ว่าด้วยเรื่องในประเด็นที่เกี่ยวกับการอภิปรายผลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชศึกษา 2) ศึกษาความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการวางแผนพลังงานชุมชน 4) เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 5) ระบุปัญหาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตามลำดับต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ระยะเวลาในการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยเชิงปริมาณแบบไม่ทดลอง โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Study) เนื่องจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาหนึ่งพร้อมกันทั้งหมดเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

2.1 ประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 ประชากรสำหรับการเก็บข้อมูลแบบสำรวจโดยการตอบแบบสอบถาม กำหนดจากประชากรที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่เข้าร่วม โครงการวางแผนพลังงานชุมชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 – 2556 จำนวน 16 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 471 คน

2.1.2 ประชากรสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค้กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวน 16 คน โดยชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน มีอาสาสมัครพลังงานชุมชน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ตัวแทนของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวน 216 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละชุมชน

2.2.2 ตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sample Group) ได้แก่ นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค้กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทุกคน ทั้งหมดมี จำนวน 16 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังจะกล่าวถึงตามลำดับ ดังนี้

1) ขั้นตอนการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นแรกนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ โดยนำสูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) มาใช้ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ โดยเลือกศึกษาจากประชากรที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 – 2556 จำนวน 16 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็น

อาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 471 คน สำหรับเหตุผลที่เลือกใช้สูตรดังกล่าว เนื่องจากผู้วิจัยทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน มีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนของการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่า ดังนี้} \quad n = \frac{471}{1 + 471(0.05)^2}$$

$$n = 216$$

จากการแทนค่าตามสูตรข้างต้น ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 216 คน

2) ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทราบขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ลำดับต่อไป ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาโดยเลือกใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งได้ดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(1) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละชุมชน ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างของแต่ละชุมชน} = \frac{(\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรของแต่ละชุมชน})}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

เมื่อแทนค่าตามสูตรข้างต้น ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมของแต่ละชุมชนสำหรับใช้ในการศึกษา ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับ	ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ	จำนวนอาสาสมัครพลังงานชุมชน (คน)	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	เทศบาลตำบลจันดี อ.ฉวาง	31	14
2.	อบต.ทุ่งสง อ.นาบอน	25	11
3.	อบต.นาหมอนบุญ อ.จุฬาภรณ์	23	11
4.	เทศบาลตำบลร่อนพิบูลย์ อ.ร่อนพิบูลย์	40	18
5.	อบต.เขาพังไกร อ.หัวไทร	34	16
6.	อบต.คูสิต อ.ฉำพระนคร	30	14
7.	อบต.กำโลน อ.ลานสกา	50	23
8.	อบต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี	47	22
9.	อบต.การะเกด อ.เชียรใหญ่	45	21
10.	อบต.วังอ่าง อ.ชะอวด	18	8
11.	อบต.กลาย อ.ท่าศาลา	24	11
12.	อบต.นาแหร อ.นบพิตำ	18	8
13.	อบต.บางรูป อ.ทุ่งใหญ่	14	6
14.	อบต.หูล่อง อ.ปากพนัง	18	8
15.	อบต.ควนทอง อ.สิชล	30	14
16.	อบต.เทพราช อ.ขนอม	24	11
รวม		471	216

(2) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เลือกโดยใช้วิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชุมชน ซึ่งอาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย จากการจับสลากสามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 142 คน และเพศหญิง จำนวน 74 คน

ส่วนตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sample Group) ได้แก่ นายกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ของค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทุกคน ทั้งหมดมีจำนวน 16 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์ (Interview) มีการจัดทำแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ด้วย เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเป็น ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยแรงจูงใจ มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 30 ข้อ เป็นการสอบถามโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดให้

ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบถูก – ผิด มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 28 ข้อ เป็นการสอบถามโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดให้

ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 2 ข้อ

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างของแบบสอบถาม

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน		
1. ปัจจัยส่วนบุคคล	1. เพศ	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 1
	2. อายุ	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 2
	3. ระดับการศึกษาสูงสุด	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 3
	4. ศาสนา	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 4
	5. สมาชิกในครัวเรือน	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 5
	6. อาชีพหลัก	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 6
	7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 7
	8. ตำแหน่งทางสังคม	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 8
	9. ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน	ส่วนที่ 1 ข้อที่ 9

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
2. ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	1. ความสัมพันธ์	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 1
	2. ทักษะคิด	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 2
	3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 3
	4. การนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 4
	5. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 5
	6. ศักยภาพของบุคคล	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 6
	7. ความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วม	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 7
	8. ความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 8
	9. การเป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคม และส่วนรวม	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 9
	10. ผลกระทบต่อระยะเวลาการทำงาน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 10
3. ปัจจัยความคาดหวัง	1. บทบาทสำคัญในการวางแผนพลังงาน ชุมชน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 11
	2. การให้ความช่วยเหลือครอบครัวและ ประชาชนในชุมชน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 12
	3. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 13
	4. การถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารและ นำไปใช้ประโยชน์	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 14
	5. การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 15
	6. การได้รับการยกย่อง ศรัทธา ในชุมชน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 16
	7. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 17
	8. การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 18
	9. การแก้ไขปัญหาด้านพลังงาน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 19
	10. การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 20

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
4. ปัจจัยแรงจูงใจ	1. การได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยี พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 21
	2. การชักชวนจากผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 22
	3. การได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านพลังงาน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 23
	4. ความสามารถการเป็นวิทยากรพลังงานใน ท้องถิ่น	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 24
	5. การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมทีม	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 25
	6. การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในครัวเรือน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 26
	7. การดำเนินโครงการด้านพลังงาน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 27
	8. การทำทนายความสามารถ	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 28
	9. การนำความรู้ด้านพลังงานมาใช้ในการ ดำรงชีวิตประจำวัน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 29
	10. ความภูมิใจต่อความสำเร็จในการวางแผน พลังงานชุมชน	ส่วนที่ 2 ข้อที่ 30
5. ปัจจัยความรู้ ความ เข้าใจด้านพลังงาน	1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน พลังงานชุมชน	ส่วนที่ 3 ข้อที่ 1
	2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงาน ทดแทน	ส่วนที่ 3 ข้อที่ 2 , 3 , 4 , 5 , 6
	3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พลังงาน	ส่วนที่ 3 ข้อที่ 7 , 8 , 9 , 10

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1. การประชุมชี้แจงโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 1
	2. การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของการดำเนินงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 2
	3. การศึกษาและรับทราบเกี่ยวกับกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพลังงานชุมชน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 3
	4. การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 4
	5. การเสนอความคิดเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนพลังงานชุมชน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 5
	6. การเสนอแผนงาน/โครงการด้านพลังงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 6
	7. โอกาสตัดสินใจกำหนดความต้องการในโครงการ	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 7
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	1. การสร้างทีมคณะทำงานและเครือข่ายอาสาสมัครพลังงานชุมชน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 8
	2. การดำเนินกิจกรรมตามโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 9
	3. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมด้านพลังงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 10
	4. การจัดเก็บข้อมูลด้านพลังงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 11
	5. การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 12
	6. การสรรหาครัวเรือนต้นแบบและจัดเก็บบัญชีพลังงานครัวเรือน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 13
	7. การส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงานกับการสร้างอาชีพ	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 14

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	แบบสอบถาม
3. การมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์	1. การใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและ อนุรักษ์พลังงานในการดำรงชีวิต	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 15
	2. การแก้ไขปัญหาด้านพลังงานในชุมชน หลังจากดำเนินงานตามแผนพลังงาน ชุมชน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 16
	3. คุณภาพชีวิตของประชาชน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 17
	4. การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของ ครัวเรือน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 18
	5. การสร้างรายได้จากการผลิตพลังงาน ทดแทน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 19
	6. ประชาชนรู้จักการใช้เทคโนโลยีพลังงาน ทดแทน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 20
	7. การสนับสนุนจากการดำเนินกิจกรรม อย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 21
4. การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	1. การรับทราบรายงานความคืบหน้าของการ ดำเนินงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 22
	2. การประเมินผลความสำเร็จของโครงการ	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 23
	3. การให้ข้อมูลข้อบกพร่องการดำเนิน โครงการ	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 24
	4. การควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 25
	5. การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ในการ ดำเนินงาน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 26
	6. การเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการดำเนิน โครงการ	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 27
	7. การสรุปบทเรียน	ส่วนที่ 4 ข้อที่ 28

3.2 แบบสัมภาษณ์ สำหรับนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทุกคน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีลักษณะแบบคำถามกึ่งโครงสร้างเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 5 ข้อ

3.3 การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

3.3.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างเรียบร้อยแล้วไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ เสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข และเมื่อแก้ไขปรับปรุงแล้วได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้ง จากนั้นนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม รวมถึงความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และแก้ไขปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC: Index of item – objective congruence) ของแต่ละข้อคำถามโดยใช้สูตร (วัฒนา สุนทรชัย 2547: 19-20) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$\sum R = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$R = \text{ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่}$$

ข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องหรือไม่ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามหรือข้อความวัดตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามหรือข้อความวัดตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามหรือข้อความวัดไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

จากผลการวิเคราะห์เลือกหาคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ผลการวิเคราะห์เลือกหาคำถามที่มีค่า IOC

จากผลของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสมบูรณ์ และความครอบคลุมของเนื้อหา ซึ่งได้ค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1 จึงนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยสรุปภาพรวม ค่า IOC เท่ากับ 0.90

3.3.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทดสอบเครื่องมือโดยทำการนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้แก่ อาสาสมัครพนักงานชุมชนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

1) การหาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามส่วนที่ 3 เกี่ยวกับปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน โดยใช้สูตร การหาค่าความยากง่ายรายข้อและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (บุญธรรม กิจปรีดาสุทธิ 2551: 106) ดังนี้

$$\text{สูตร ความยากง่าย} \quad P = \frac{Ph + Pl}{2n}$$

$$\text{อำนาจจำแนก} \quad r = \frac{Ph - Pl}{n}$$

เมื่อ P คือ ดัชนีความยากง่าย

r คือ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

Ph คือ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มสูง

Pl คือ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน

n คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.73 และค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.54 และได้มีการปรับแก้ข้อคำถามที่มีความยากง่ายเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.20 – 0.8 และ ค่าอำนาจการจำแนกที่เกินกว่าเกณฑ์กำหนด คือ 0.20 – 1.00 แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2) การหาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามส่วนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม และแบบสอบถามส่วนที่ 4 เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วม โดยหลักจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 จึงจะถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงใช้ได้ สูตรการคำนวณ (วรณดี แสงประทีปทอง 2553: 143) คือ

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{\sum S_x^2} \right]$$

เมื่อ α คือ ความเชื่อมั่น

k คือ จำนวนข้อสอบ หรือข้อคำถาม

S_1^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9804 มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ตัวแปรด้านความสำเร็จของการมีส่วนร่วม (ตัวแปรตาม)	0.9713
ตัวแปรด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม (ตัวแปรอิสระ)	0.9594
ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	0.8665
ปัจจัยความคาดหวัง	0.9123
ปัจจัยแรงจูงใจ	0.9231

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง ทั้งจากเอกสารประเภทต่างๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมทั้งสื่อจากสิ่งพิมพ์อื่นๆ ซึ่งจัดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนเพื่อระบุปัญหา และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว มีวิธีการดังต่อไปนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

เนื่องจากข้อมูลในชั้นนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยตรง ดังนั้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวโดยใช้เครื่องมือหลัก คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้ว นอกจากนี้ ได้นำแบบสัมภาษณ์มาช่วยในการเก็บข้อมูลด้วย โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1.1 หลังจากได้แบบสอบถาม รวมถึงแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทุกคนด้วยตนเอง โดยดำเนินการนัดหมายกำหนดวัน และเวลาการเก็บข้อมูลทางโทรศัพท์

4.1.3 รวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้อง ลงรหัสเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และแปลผล โดยนำเสนอผลในรูปของค่าสถิติ พร้อมทั้งคำบรรยาย ส่วนแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์จะนำมาจัดระเบียบข้อมูลแยกหมวดหมู่ตามตัวแปรและนำไปวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis) ต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนนี้จึงมีวิธีดำเนินการที่สำคัญ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลประเภทแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมทั้งสื่อจากสิ่งพิมพ์อื่นๆ จากนั้นนำมาประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อใช้สร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำเอาโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณใน 2 รูปแบบ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามส่วนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ตัวแปรอิสระ) ในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ได้แก่ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ และแบบสอบถามส่วนที่ 3 ได้แก่ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ตัวแปรตาม) ในแบบสอบถามส่วนที่ 4 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 4 โดยการใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนแบบสอบถามส่วนที่ 3 ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ทั้งนี้ ได้กำหนดค่าน้ำหนักของการให้คะแนนสำหรับคำตอบจากแบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 4 ดังนี้ คือ

- ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด
 ระดับ 2 หมายถึง น้อย
 ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง
 ระดับ 4 หมายถึง มาก
 ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยการอิงเกณฑ์ซึ่งแบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้วิธีการคำนวณเพื่อหาความกว้างของช่วงแต่ละช่วง (อันตรภาคชั้น) (วรรณดี แสงประทีปทอง และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ 2553: 228) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากการแทนค่าตามสูตรดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ช่วงห่างของข้อมูลในแต่ละอันตรภาคชั้นมีค่าเท่ากับ 0.8 ดังนั้น ระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ตัวแปรอิสระ) จึงแสดงผลได้ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.20 – 5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.40 – 4.19	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.60 – 3.39	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.80 – 2.59	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.79	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

และระดับคะแนนเฉลี่ยการมีความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ตัวแปรตาม) สามารถแสดงผลได้ 5 ระดับเช่นกัน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.20 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.40 – 4.19	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.60 – 3.39	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.80 – 2.59	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.79	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ส่วนแบบสอบถามในส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบถูก – ผิด มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน

ตอบผิด ให้ 0 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การอธิบายคะแนนของแบบสอบถามปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ใช้การแบ่งคะแนนตามจำนวนคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูก ดังนี้

คะแนน 8 – 10 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจสูง

คะแนน 5 – 7 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง

คะแนน 0 – 4 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจต่ำ

5.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

1) การวิเคราะห์สมมติฐาน ข้อที่ 1 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ตัวแปรอิสระเป็นแบบเชิงพรรณนามีระดับการวัดเป็นนามบัญญัติและแบบเรียงลำดับ จึงใช้การวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-square Test)

2) การวิเคราะห์สมมติฐาน ข้อที่ 2 “ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” สมมติฐาน ข้อที่ 3 “ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” สมมติฐาน ข้อที่ 4 “ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” และสมมติฐาน ข้อที่ 5 “ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ตัวแปรอิสระเป็นแบบช่วงหรืออันตรภาคชั้น จึงใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

3) เกณฑ์การแปรผลระดับความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ (ลิทธา สัจวารากรณ์ 2550: 99 อ้างอิงในวรรณคดี มัชย 2551: 74) ดังนี้

ค่า r ระดับของความสัมพันธ์

0.91 - 1.00 มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

0.71 - 0.90 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

0.51 - 0.70 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

0.31 - 0.50 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

0.00 - 0.30 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

เครื่องหมาย +, - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกทิศทางความสัมพันธ์ โดยที่หาก

r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

(ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

r มีเครื่องหมาย - หมายถึง การมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

(ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

4) การวิเคราะห์สมมติฐาน ข้อที่ 6 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ซึ่งการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ t -Test ได้แก่ เพศ ส่วนการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test ซึ่งถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า ไม่มี ความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มก็ไม่ต้องทดสอบต่อไป แสดงว่าไม่มีค่าเฉลี่ยคู่ใดที่แตกต่างกัน แต่ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มก็ต้องทดสอบความแตกต่างต่อไปเพื่อดูว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันซึ่ง การศึกษาครั้งนี้ใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey (Tukey's Alternate Test) ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน

5) การวิเคราะห์สมมติฐาน ข้อที่ 7 “การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ข้อที่ 8 “ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ข้อที่ 9 “แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ข้อที่ 10 “ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน

ของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” เป็นการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test และหาก พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey (Tukey’s Alternate Test)

6) การวิเคราะห์สมมติฐาน ข้อที่ 11 “ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70” โดยใช้การวิเคราะห์ t-Test ซึ่งคำนวณได้ ดังนี้

เนื่องจากระดับความสำเร็จร้อยละ 100 มีค่าเท่ากับคะแนนตามช่วงอันตรภาคชั้น คือ 5 คะแนน ดังนั้น ระดับความสำเร็จร้อยละ 70 จึงมีค่าเท่ากับ

คะแนนตามช่วงอันตรภาคชั้น คือ 5 x ระดับความสำเร็จร้อยละ 70

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} &= \frac{5 \times 70}{100} \\ &= 3.5 \end{aligned}$$

ดังนั้น ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จึงอยู่ที่ระดับค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ไม่ต่ำกว่า 3.5 หรือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

นอกจากนี้ จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ 2553: 87) คือ

$$\begin{aligned} (1) \quad & \text{ค่า} \frac{\text{Sig.}(2\text{-tailed})}{2} < 0.05 \text{ และ} \\ (2) \quad & t > 0 \end{aligned}$$

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.2.1 การสรุปประเด็นจากแบบสอบถามส่วนที่ 5 ซึ่งมีข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด โดยการจัดกลุ่มข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกันตามตัวแปรที่ศึกษา และนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาบรรยายในการนี้ได้นำค่าสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มาช่วยในการวิเคราะห์ด้วย เพื่อให้ทราบความถี่และร้อยละของผู้ตอบที่มีต่อข้อคำถามนั้นๆ

5.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำมาจัดกลุ่มข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกัน และนำเสนอผลในรูปแบบการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis)

6. ระยะเวลาการวิจัย

ตารางที่ 3.4 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการวิจัย													
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	
	56	56	56	56	56	56	57	57	57	57	57	57	57	
1. ทำการ ทบทวน วรรณกรรม	←————→													
2. สร้างและ พัฒนา เครื่องมือวิจัย	←————→													
3. ตรวจสอบ ความถูกต้อง ของเครื่องมือ	←————→													
4. เก็บรวบรวม ข้อมูลจาก ภาคสนาม	←————→													
5. ดำเนินการ วิเคราะห์และ ประมวลผล ข้อมูล	←————→													
6. สรุปและ จัดทำเป็น รูปเล่ม รายงานฉบับ สมบูรณ์	←————→													

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยเชิงปริมาณแบบไม่ทดลอง โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Study) ซึ่งได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 216 คน จากชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน 16 แห่ง โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ตัวแปรอิสระ) การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ตัวแปรตาม) ตลอดจนระบุปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึกจากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวน 16 คน

ในลำดับต่อไป ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลตามที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ และนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยตามที่ได้ตั้งไว้แล้วนั้นในรูปแบบของตาราง (Tables) และการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ได้นำโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS มาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ แสดงผลข้อมูลเป็นค่าสถิติ ซึ่งได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า t-Test การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test) การวิเคราะห์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) การทดสอบค่า F- test รวมถึงการวิเคราะห์วิธีของ Turkey โดยนำเสนอผลในรูปแบบ

ของตาราง พร้อมทั้งคำบรรยาย ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเป็นการสรุปประเด็นจากแบบสอบถามในตอนที่ 5 และแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยนำมาจัดกลุ่มข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกัน รวมถึงนำเสนอผลในรูปแบบการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 5 ข้อมูลที่ได้จากข้อคิดเห็น และเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน โดยเก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามในตอนที่ 1 มีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 216 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูล มีผลการวิเคราะห์ที่จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน) (N = 216)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	142	65.74
หญิง	74	34.26

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน) (N = 216)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	1.39
21 – 30 ปี	36	16.67
31 – 40 ปี	60	27.78
41 – 50 ปี	63	29.17
51 – 60 ปี	41	18.97
61 ปีขึ้นไป	13	6.02
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้จบการศึกษา	4	1.85
ประถมศึกษา	62	28.71
มัธยมศึกษา/ปวช.	52	24.07
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส.	48	22.22
ปริญญาตรี	47	21.76
สูงกว่าปริญญาตรี	3	1.39
ศาสนา		
พุทธ	202	93.52
คริสต์	1	0.46
อิสลาม	13	6.02
สมาชิกในครัวเรือน		
1 – 2 คน	33	15.28
3 – 4 คน	109	50.46
5 – 6 คน	66	30.56
7 คนขึ้นไป	8	3.70

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน) (N = 216)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ	15	6.94
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6	2.78
เกษตรกร	116	53.71
พนักงานบริษัทเอกชน	5	2.31
ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	30	13.89
รับจ้างทั่วไป	44	20.37
รายได้		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	44	20.37
10,001 - 20,000 บาท	103	47.69
20,001 - 30,000 บาท	53	24.54
30,001 - 40,000 บาท	11	5.09
40,001 - 50,000 บาท	4	1.85
50,001 บาทขึ้นไป	1	0.46
ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน		
1 – 2 ปี	101	46.76
3 – 4 ปี	76	35.18
5 ปีขึ้นไป	39	18.06

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 216 คน มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 65.74 และเพศหญิง ร้อยละ 34.26

อายุ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 29.17 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 27.78 อายุระหว่าง 51 – 60 ปี ร้อยละ 18.97 และมีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ร้อยละ 16.67 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา ร้อยละ 28.71 รองลงมา คือ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 24.07 ระดับ การศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส. ร้อยละ 22.22 และระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 21.76 ตามลำดับ

ศาสนา พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93.52 รองลงมา คือ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 6.02 และศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.46 ตามลำดับ

สมาชิกในครัวเรือน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน ระหว่าง 3 – 4 คน ร้อยละ 50.46 รองลงมา คือ มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 5 – 6 คน ร้อยละ 30.56 สมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 1 – 2 คน ร้อยละ 15.28 และสมาชิกในครัวเรือน 7 คนขึ้นไป ร้อยละ 3.70 ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 53.71 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20.37 ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย ร้อยละ 13.89 และประกอบ อาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 6.94 ตามลำดับ

รายได้ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 47.69 รองลงมา คือ มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 24.54 ต่ำกว่าหรือ เท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 20.37 และมีรายได้ระหว่าง 30,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 5.09 ตามลำดับ

ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่ มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนระหว่าง 1 – 2 ปี ร้อยละ 46.76 รองลงมา คือ ระยะเวลาระหว่าง 3 – 4 ปี ร้อยละ 35.19 และระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.06 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของการดำรงตำแหน่งของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตำแหน่งทางสังคม	มีตำแหน่ง		ไม่มีตำแหน่ง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	34	15.74	182	84.26
คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	19	8.80	197	91.20
คณะกรรมการหมู่บ้าน	60	27.78	156	72.22
ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน	12	5.56	204	94.44
อาสาสมัครสาธารณสุข	36	16.67	180	83.33
อื่นๆ	8	3.70	208	96.30

จากตารางที่ 4.2 เนื่องจากแบบสอบถามสามารถตอบได้หลายข้อตามความเป็นจริง ซึ่งจะเห็นได้ว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 27.78 รองลงมา คือ ตำแหน่งอาสาสมัครสาธารณสุข ร้อยละ 16.67 และตำแหน่งคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 15.74 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเกือบทั้งหมดไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 216 คน โดยเก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ได้แก่ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแบบสอบถามในส่วนที่ 3 ได้แก่ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา

ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในที่นี้ หมายถึง ปัจจัยที่กระตุ้นและเอื้ออำนวยต่อกระบวนการพัฒนาให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสนใจและร่วมกันแก้ปัญหา ได้แก่ ทัศนคติ ความสัมพันธ์ การรับรู้ข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ศักยภาพของบุคคล ความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน การเป็นผู้ที่เสียสละ ระยะเวลาการทำงาน โดยนำผลคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันเป็นระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานและอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด	3.62	0.912	มาก
2	เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานมีทัศนคติที่ดีต่ออาสาสมัครพลังงานชุมชนและประชาชนในชุมชน	3.71	0.831	มาก
3	ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงาน	3.62	0.962	มาก
4	เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานมีความจริงจังในการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมาต่ออาสาสมัครพลังงานชุมชน	3.83	0.864	มาก
5	ท่านกับเจ้าหน้าที่กระทรวงพลังงานมีโอกาสได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	3.56	1.005	มาก
6	ท่านมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าจะสามารถกระตุ้นให้ครอบครัว และประชาชนเกิดความตระหนักในการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานได้	3.79	0.858	มาก
7	ครอบครัวของท่านมีความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วม และยินดีให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	3.76	0.815	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
8	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนเกิดจากความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน	3.69	0.857	มาก
9	อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคม และส่วนรวม	3.93	0.818	มาก
10	การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีผลกระทบต่อระยะเวลาการทำงานของท่าน	2.49	1.012	น้อย
เฉลี่ยรวม		3.60	0.893	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคม และส่วนรวม มากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานมีความจริงใจในการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 3.83$) มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่า จะสามารถกระตุ้นให้ครอบครัวและประชาชนเกิดความตระหนักในการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนผลกระทบต่อระยะเวลาการทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$)

2.2 ปัจจัยความคาดหวัง

ความคาดหวังในที่นี้ หมายถึง สิ่งที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนมุ่งหวังว่าควรเกิดขึ้น และมีโอกาสเป็นไปได้จากผลประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือชุมชน การถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี การได้รับการยกย่อง ศรัทธา การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อสร้างความเข้มแข็งชุมชน โดยนำผลคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันเป็นระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวัง สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยความคาดหวัง

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	อาสาสมัครพลังงานชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการวางแผนพลังงานชุมชน	3.85	0.844	มาก
2	อาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถให้ความช่วยเหลือครอบครัวและประชาชนในชุมชนของท่านด้านพลังงาน	3.66	0.869	มาก
3	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันของอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีประโยชน์ต่อท่าน	3.87	0.793	มาก
4	ท่านสามารถนำความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานไปบอกกล่าวให้ประชาชนได้รับรู้และนำไปใช้ประโยชน์	3.83	0.835	มาก
5	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะสามารถช่วยให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น	3.95	0.776	มาก
6	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนทำให้ท่านได้รับการยกย่อง ศรัทธา จากประชาชนในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ	3.74	0.776	มาก
7	อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.72	0.713	มาก
8	การเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพลังงานชุมชนจะมีส่วนช่วยให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงพลังงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.67	0.784	มาก
9	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถหาวิธีแก้ไขปัญหาด้านพลังงานที่ประชาชนยอมรับร่วมกัน	3.67	0.807	มาก
10	การดำเนินงานการมีส่วนร่วมโดยอาศัยอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน	3.78	0.770	มาก
เฉลี่ยรวม		3.77	0.797	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน กล่าวคือ เรียงลำดับจากผลการศึกษาพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมจะสามารถช่วยให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันมีประโยชน์ต่ออาสาสมัครพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.87$) อาสาสมัครพลังงานชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการวางแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) สามารถนำความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านพลังงาน ไปบอกกล่าวให้ประชาชนได้รับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.83$)

2.3 ปัจจัยแรงจูงใจ

ปัจจัยแรงจูงใจในที่นี้ หมายถึง การขับเคลื่อนหรือการกระตุ้นให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทางด้วยความเต็มใจ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงาน การชักชวนจากผู้นำชุมชน การเป็นวิทยากรพลังงานในท้องถิ่น การได้รับการยอมรับ การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ผลประโยชน์ตอบแทนจากการดำเนินโครงการ การทำทนายความสามารถ การนำความรู้ไปใช้ ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จ โดยนำผลคะแนนในแต่ละข้อมารวมกันเป็นระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยแรงจูงใจ

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะได้รับ การสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	3.84	0.872	มาก
2	ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน เนื่องจากการได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากผู้นำชุมชน หรือเพื่อนบ้าน	3.64	0.893	มาก
3	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะมี โอกาสได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านพลังงาน	3.87	0.757	มาก
4	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะช่วย ให้ท่านสามารถเป็นวิทยากรพลังงานในท้องถิ่น และ ถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงานแก่ประชาชนได้	3.69	0.837	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
5	เพื่อนร่วมทีมอาสาสมัครพลังงานชุมชนของท่านยอมรับในความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของท่าน	3.69	0.795	มาก
6	การเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถช่วยให้ครัวเรือนของท่านลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน	3.87	0.791	มาก
7	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการด้านพลังงานในชุมชนตามนโยบายของรัฐบาล	3.77	0.791	มาก
8	การดำเนินงานในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีความท้าทายความสามารถของท่าน	3.76	0.745	มาก
9	กระทรวงพลังงานตอบสนองความต้องการและท่านสามารถนำความรู้ด้านพลังงานมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้	3.79	0.802	มาก
10	ท่านภูมิใจที่มีส่วนทำให้การวางแผนพลังงานชุมชนประสบความสำเร็จ	3.90	0.789	มาก
รวมเฉลี่ย		3.78	0.807	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามี ความภูมิใจที่มีส่วนทำให้การวางแผนพลังงานชุมชนประสบความสำเร็จ มากที่สุด ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา คือ การมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านพลังงาน ($\bar{X} = 3.87$) การเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถช่วยให้ครัวเรือนลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ($\bar{X} = 3.87$) การเข้ามามีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ($\bar{X} = 3.84$)

2.4 ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน

ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานในที่นี้ หมายถึง สิ่งทีอาสาสมัครพลังงานชุมชนได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด การศึกษา ค้นคว้า ประสบการณ์ หรือการปฏิบัติงานด้านพลังงาน และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้บุคคลอื่นทราบได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพลังงานชุมชน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานทดแทน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน

ข้อที่	รายการ	ตอบถูก		ตอบผิด		ลำดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1	โครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีขั้นตอนการดำเนินงาน 10 ขั้นตอน*	182	84.26	34	15.74	4
2	ประเทศไทยไม่มีความจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง เนื่องจากสามารถผลิตพลังงานทดแทนได้เพียงพอกับความต้องการ	147	68.06	69	31.94	6
3	ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นพลังงานหมุนเวียนสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	154	71.30	62	28.70	5
4	น้ำมันแก๊สโซฮอล์ เป็นพลังงานทดแทนชนิดหนึ่ง*	198	91.67	18	8.33	1
5	พลังงานชีวมวล เป็นพลังงานทดแทนที่ใช้แล้วหมดไปหรือพลังงานสิ้นเปลือง	115	53.24	101	46.76	8

* ข้อคำถามที่ตอบถูก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ตอบถูก		ตอบผิด		ลำดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
6	น้ำมันพืชใช้แล้วสามารถนำมาผลิตเป็นไบโอดีเซล และสามารถใช้กับเครื่องยนต์เบนซินได้	112	51.85	104	48.15	9
7	ควรถังตู้เย็นห่างจากผนังทั้งด้านหลังและด้านข้าง ไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร จะช่วยให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้	78	36.11	138	63.89	10
8	อุณหภูมิที่เหมาะสมของเครื่องปรับอากาศอยู่ที่ 26 – 27 องศาเซลเซียส และใช้พัดลมเบอร์ 5 ช่วยลดการใช้ไฟฟ้าได้*	187	86.57	29	13.43	3
9	ขับรถที่ความเร็วเกิน 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ช่วยให้ถึงที่หมายโดยเร็ว และสามารถประหยัดน้ำมัน	124	57.41	92	42.59	7
10	เพียงแค่ขับเคลื่อนรถเบาๆ 1 – 2 กิโลเมตร เครื่องยนต์จะอุ่นเอง ไม่จำเป็นต้องอุ่นเครื่องยนต์แล้วจอดอยู่กับที่*	193	89.35	23	10.65	2

* ข้อคำถามที่ตอบถูก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ตอบแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจด้านพลังงาน จำนวน 216 คน ข้อคำถามที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนตอบถูกมากที่สุดคือ น้ำมันแก๊สโซฮอล์ เป็นพลังงานทดแทนชนิดหนึ่ง มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 91.67 รองลงมา คือ เพียงแค่ขับเคลื่อนรถเบาๆ 1 – 2 กิโลเมตร เครื่องยนต์จะอุ่นเอง ไม่จำเป็นต้องอุ่นเครื่องยนต์แล้วจอดอยู่

กัณฑ์ มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 89.35 อุณหภูมิที่เหมาะสมของเครื่องปรับอากาศอยู่ที่ 26 – 27 องศาเซลเซียส และใช้พัดลมเบอร์ 5 ช่วยลดการใช้ไฟฟ้าได้ มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 86.57 โครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีขั้นตอนการดำเนินงาน 10 ขั้นตอน มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 84.26

ส่วนคำถามที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนตอบผิดมากที่สุด คือ ควรตั้งตู้เย็นห่างจากผนังทั้งด้านหลังและด้านข้าง ไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร จะช่วยให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้ มีผู้ตอบผิด ร้อยละ 63.89 รองลงมา คือ น้ำมันพืชใช้แล้วสามารถนำมาผลิตเป็นไบโอดีเซล และสามารถใช้กับเครื่องยนต์เบนซินได้ มีผู้ตอบผิด ร้อยละ 48.15 และพลังงานชีวมวล เป็นพลังงานทดแทนที่ใช้แล้วหมดไปหรือพลังงานสิ้นเปลือง มีผู้ตอบผิด ร้อยละ 46.76

ตารางที่ 4.7 ระดับความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	16	7.41
ปานกลาง	124	57.41
สูง	76	35.19
รวม	216	100.00

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชน โดยใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบถูก – ผิด มีเกณฑ์การให้คะแนน ผู้ที่ตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 คะแนน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง ร้อยละ 57.41 รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจระดับสูง ร้อยละ 35.19 และความรู้ ความเข้าใจระดับต่ำ ร้อยละ 7.41 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำแนวคิดของ Cohen, J.M. and Uphoff มาเป็นแนวทางในการศึกษา ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาสาสมัครพลังงานชุมชนมาเป็นองค์ประกอบในการแสวงหาทางเลือก ตัดสินใจ และกำหนดแนวทางดำเนินการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลที่วัดจากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนที่ 4 โดยมีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 216 ราย รายละเอียดดังนี้

3.1 ความคิดเห็นที่มีต่อระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม

ในภาพรวมอาสาสมัครพลังงานชุมชนได้แสดงความคิดเห็นต่อระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับของการมีส่วนร่วมในภาพรวม

ข้อที่	รายการ	ระดับของการมีส่วนร่วม		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.41	0.912	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.52	0.887	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.64	0.797	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.33	0.888	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.48	0.871	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มากที่สุด ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.52$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.41$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$)

3.2 ความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามรายด้าน

3.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในที่นี้ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การประชุมชี้แจงโครงการ การตัดสินใจ กำหนดความต้องการ วัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการและแนวทางการดำเนินงาน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อที่	รายการ	ระดับความสำเร็จ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ท่านได้เข้าร่วมในการประชุมชี้แจงโครงการวางแผนพลังงานชุมชนโดยเจ้าหน้าที่จากกระทรวงพลังงาน	3.38	0.956	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของการดำเนินงานวางแผนพลังงานชุมชน	3.44	0.943	มาก
3	ท่านได้ศึกษาและรับทราบเกี่ยวกับกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพลังงานชุมชน	3.48	0.862	มาก
4	ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านพลังงานในชุมชน	3.42	0.864	มาก
5	ท่านมีโอกาสได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนพลังงานชุมชน	3.41	0.956	มาก
6	ท่านมีโอกาสในการเสนอแผนงาน/โครงการด้านพลังงานในชุมชน	3.34	0.960	ปานกลาง
7	ท่านมีโอกาสตัดสินใจกำหนดความต้องการในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	3.37	0.841	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.41	0.912	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้ศึกษาและรับทราบเกี่ยวกับกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพลังงานชุมชน มากที่สุด ($\bar{X} = 3.48$) รองลงมา คือมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของการดำเนินงานวางแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.44$) มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านพลังงานในชุมชน ($\bar{X} = 3.42$) มีโอกาสได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.41$)

3.2.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในที่นี้ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ กิจกรรมด้านพลังงาน การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ข้อที่	รายการ	ระดับความสำเร็จ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างทีมคณะทำงานและเครือข่ายอาสาสมัครพลังงานชุมชน	3.44	0.860	มาก
2	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	3.47	0.829	มาก
3	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ด้านพลังงานให้แก่ประชาชนในชุมชนเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดพลังงานและเข้าร่วมกิจกรรมด้านพลังงานทั้งการส่งเสริมพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงาน	3.64	0.861	มาก
4	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลด้านพลังงานในพื้นที่	3.52	0.889	มาก
5	ท่านเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	3.53	0.930	มาก
6	ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาครัวเรือนต้นแบบและจัดเก็บบัญชีพลังงานครัวเรือน	3.56	0.958	มาก
7	ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงานกับการสร้างอาชีพ	3.50	0.884	มาก
รวมเฉลี่ย		3.52	0.887	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ด้านพลังงานให้แก่ประชาชนในชุมชน มากที่สุด ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการสรรหาครัวเรือนต้นแบบและจัดเก็บบัญชีพลังงานครัวเรือน ($\bar{X} = 3.56$) มีส่วนร่วมเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ($\bar{X} = 3.53$) มีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลด้านพลังงานในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.52$)

3.2.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในที่นี้ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามาส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ รวมถึงการได้รับการแก้ปัญหาด้านพลังงานในชุมชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ข้อที่	รายการ	ระดับความสำเร็จ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ท่านสามารถนำเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานมาใช้ในการดำรงชีวิตและพึ่งตนเองด้านพลังงานได้	3.71	0.820	มาก
2	ปัญหาด้านพลังงานในชุมชนของท่านได้รับการแก้ไขหลังจากดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชน	3.47	0.806	มาก
3	การแก้ไขปัญหาด้านพลังงานในชุมชนทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น	3.67	0.778	มาก
4	การดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชนช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนลง	3.74	0.745	มาก
5	การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนช่วยสร้างเสริมรายได้จากการผลิตพลังงานทดแทน	3.48	0.857	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับความสำเร็จ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
6	การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทน	3.68	0.805	มาก
7	ท่านได้รับการสนับสนุนจากการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวางแผนพลังงานชุมชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน	3.75	0.769	มาก
รวมเฉลี่ย		3.64	0.797	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้รับการสนับสนุนจากการดำเนินกิจกรรมอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน มากที่สุด ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมา คือ การดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชนช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนลง ($\bar{X} = 3.74$) สามารถนำเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานมาใช้ในการดำรงชีวิตและพึ่งตนเองด้านพลังงานได้ ($\bar{X} = 3.71$) การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทน ($\bar{X} = 3.68$)

3.2.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในที่นี้ หมายถึง อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือประเมินความสำเร็จของโครงการในภาพรวม การควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน การสรุปบทเรียนการดำเนินงาน ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไข สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อที่	รายการ	ระดับความสำเร็จ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ท่านรับทราบรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจากกระทรวงพลังงาน	3.32	0.917	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	3.36	0.840	ปานกลาง
3	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อบกพร่องการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	3.30	0.804	ปานกลาง
4	ท่านมีส่วนร่วมควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชน	3.28	0.913	ปานกลาง
5	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน	3.35	0.938	ปานกลาง
6	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน	3.37	0.931	ปานกลาง
7	ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปทบทวนการทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่พลังงาน	3.35	0.871	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.33	0.888	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน มากที่สุด ($\bar{X} = 3.37$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.36$) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.35$) มีส่วนร่วมในการสรุปทบทวนการทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่พลังงาน ($\bar{X} = 3.35$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย

4.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ว่าปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้การวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-square Test) ในกรณีตัวแปรอิสระเป็นแบบเชิงพรรณนามีระดับการวัดเป็นนามบัญญัติและแบบเรียงลำดับ ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน และใช้การวิเคราะห์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในกรณีตัวแปรอิสระเป็นแบบช่วงหรืออันตรภาคชั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน สามารถอธิบายรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดเป็นสมมติฐาน ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน
ในภาพรวม

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เพศ						
ชาย	22 (10.19%)	62 (28.70%)	53 (24.54%)	5 (2.31%)	0 (0.00%)	142 (65.74%)
หญิง	9 (4.17%)	18 (8.33%)	42 (19.44%)	2 (0.93%)	3 (1.39%)	74 (34.26%)
รวม	31 (14.35%)	80 (37.04%)	95 (43.98%)	7 (3.24%)	3 (1.39%)	216 (100.00%)
$\chi^2 = 15.322$, $df = 4$, $p = 0.004$						
อายุ						
ต่ำกว่าหรือ เท่ากับ 20 ปี	0 (0.00%)	1 (0.46%)	2 (0.93%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	3 (1.39%)
21 - 30 ปี	5 (2.31%)	7 (3.24%)	24 (11.11%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	36 (16.67%)
31 - 40 ปี	6 (2.78%)	18 (8.33%)	29 (13.43%)	5 (2.31%)	2 (0.93%)	60 (27.78%)
41 - 50 ปี	10 (4.63%)	32 (14.81%)	20 (9.26%)	1 (0.46%)	0 (0.00%)	63 (29.17%)
51 - 60 ปี	9 (4.17%)	16 (7.41%)	14 (6.48%)	1 (0.46%)	1 (0.46%)	41 (18.98%)
61 ปีขึ้นไป	1 (0.46%)	6 (2.78%)	6 (2.78%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	13 (6.02%)
รวม	31 (14.35%)	80 (37.04%)	95 (43.98%)	7 (3.24%)	3 (1.39%)	216 (100.00%)
$\chi^2 = 29.294$, $df = 20$, $p = 0.082$						

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน						
1 - 2 ปี	10 (4.63%)	26 (12.04%)	63 (29.17%)	1 (0.46%)	1 (0.46%)	101 (46.76%)
3 - 4 ปี	12 (5.56%)	34 (15.74%)	25 (11.57%)	4 (1.85%)	1 (0.46%)	76 (35.19%)
5 ปีขึ้นไป	9 (4.17%)	20 (9.26%)	7 (3.24%)	2 (0.93%)	1 (0.46%)	39 (18.06%)
รวม	31 (14.35%)	80 (37.04%)	95 (43.98%)	7 (3.24%)	3 (1.39%)	216 (100.00%)
$\chi^2 = 29.781$, $df = 8$, $p = 0.000$						

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test = χ^2) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 28.70 ส่วนอาสาสมัครพลังงานชุมชนหญิงส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.44 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 15.322$, $p = 0.004$)

อายุ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางสูงที่สุด โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม ($\chi^2 = 29.294, p = 0.082$)

ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางสูงที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนระหว่าง 1 - 2 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางสูงสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม พบว่า ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 29.781, p = 0.000$)

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมในภาพรวม	
	r	p
ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	0.602**	0.000
ปัจจัยความคาดหวัง	0.547**	0.000
ปัจจัยแรงจูงใจ	0.588**	0.000
ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน	- 0.121	0.076

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ (2-tailed)

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม ($r = 0.602, 0.547, 0.588$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม

4.1.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการตัดสินใจ

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เพศ						
ชาย	22 (10.19%)	58 (26.85%)	48 (22.22%)	14 (6.48%)	0 (0.00%)	142 (65.74%)
หญิง	8 (3.70%)	20 (9.26%)	38 (17.59%)	3 (1.39%)	5 (2.31%)	74 (34.26%)
รวม	30 (13.89%)	78 (36.11%)	86 (39.81%)	17 (7.87%)	5 (2.31%)	216 (100.00%)

$\chi^2 = 18.780$, $df = 4$, $p = 0.001$

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
อายุ						
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	0 (0.00%)	2 (0.93%)	1 (0.46%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	3 (1.39%)
21 - 30 ปี	4 (1.85%)	6 (2.78%)	26 (12.04%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	36 (16.67%)
31 - 40 ปี	6 (2.78%)	22 (10.19%)	21 (9.72%)	8 (3.70%)	3 (1.39%)	60 (27.78%)
41 - 50 ปี	12 (5.56%)	25 (11.57%)	19 (8.80%)	7 (3.24%)	0 (0.00%)	63 (29.17%)
51 - 60 ปี	7 (3.24%)	17 (7.87%)	13 (6.02%)	2 (0.93%)	2 (0.93%)	41 (18.98%)
61 ปีขึ้นไป	1 (0.46%)	6 (2.78%)	6 (2.78%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	13 (6.02%)
รวม	30 (13.89%)	78 (36.11%)	86 (39.81%)	17 (7.87%)	5 (2.31%)	216 (100.00%)

$\chi^2 = 34.127$, $df = 20$, $p = 0.065$

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน						
1 - 2 ปี	9 (4.17%)	32 (14.81%)	50 (23.15%)	9 (4.17%)	1 (0.46%)	101 (46.76%)
3 - 4 ปี	14 (6.48%)	26 (12.04%)	27 (12.50%)	6 (2.78%)	3 (1.39%)	76 (35.19%)
5 ปีขึ้นไป	7 (3.24%)	20 (9.26%)	9 (4.17%)	2 (0.93%)	1 (0.46%)	39 (18.06%)
รวม	30 (13.89%)	78 (36.11%)	86 (39.81%)	17 (7.87%)	5 (2.31%)	216 (100.00%)

$$\chi^2 = 14.139, df = 8, p = 0.052$$

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test = χ^2) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.85 ส่วนอาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศหญิงส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.59 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 18.780, p = 0.001$)

อายุ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลางสูงที่สุด โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ ($X^2 = 34.127, p = 0.065$)

ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลางสูงที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มียุทธศาสตร์ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ระหว่าง 1 – 2 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางสูงสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ พบว่า ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($X^2 = 14.139, p = 0.052$)

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมในการวางแผน	
	r	p
ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	0.581**	0.000
ปัจจัยความคาดหวัง	0.425**	0.000
ปัจจัยแรงจูงใจ	0.496**	0.000
ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน	- 0.121	0.076

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ (2-tailed)

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการตัดสินใจ ($r = 0.581$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการตัดสินใจ ($r = 0.425, 0.496$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการตัดสินใจ

4.1.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการดำเนินการ

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เพศ						
ชาย	29 (13.43%)	58 (26.85%)	40 (18.52%)	15 (6.94%)	0 (0.00%)	142 (65.74%)
หญิง	9 (4.17%)	30 (13.89%)	27 (12.50%)	5 (2.31%)	3 (1.39%)	74 (34.26%)
รวม	38 (17.59%)	88 (40.74%)	67 (31.02%)	20 (9.26%)	3 (1.39%)	216 (100.00%)

$\chi^2 = 9.491$, $df = 4$, $p = 0.060$

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
อายุ						
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	0 (0.00%)	1 (0.46%)	2 (0.93%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	3 (1.39%)
21 - 30 ปี	5 (2.31%)	17 (7.87%)	14 (6.48%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	36 (16.67%)
31 - 40 ปี	8 (3.70%)	19 (8.80%)	21 (9.72%)	10 (4.63%)	2 (0.93%)	60 (27.78%)
41 - 50 ปี	14 (6.48%)	28 (12.96%)	16 (7.41%)	5 (2.31%)	0 (0.00%)	63 (29.17%)
51 - 60 ปี	10 (4.63%)	18 (8.33%)	7 (3.24%)	5 (2.31%)	1 (0.46%)	41 (18.98%)
61 ปีขึ้นไป	1 (0.46%)	5 (2.31%)	7 (3.24%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	13 (6.02%)
รวม	38 (17.59%)	88 (40.74%)	67 (31.02%)	20 (9.26%)	3 (1.39%)	216 (100.00%)
$\chi^2 = 26.028$, $df = 20$, $p = 0.165$						

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน						
1 - 2 ปี	10 (4.63%)	37 (17.13%)	42 (19.44%)	11 (5.09%)	1 (0.46%)	101 (46.76%)
3 - 4 ปี	17 (7.87%)	34 (15.74%)	17 (7.87%)	7 (3.24%)	1 (0.46%)	76 (35.19%)
5 ปีขึ้นไป	11 (5.09%)	17 (7.87%)	8 (3.70%)	2 (0.93%)	1 (0.46%)	39 (18.06%)
รวม	38 (17.59%)	88 (40.74%)	67 (31.02%)	20 (9.26%)	3 (1.39%)	216 (100.00%)

$$\chi^2 = 16.044, df = 8, p = 0.042$$

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการโดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test = χ^2) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.85 ส่วนอาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศหญิงส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 13.89 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ ($\chi^2 = 9.491, p = 0.060$)

อายุ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ ($\chi^2 = 26.028, p = 0.165$)

ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนระหว่าง 1-2 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ พบว่า ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 16.044, p = 0.042$)

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	
	r	p
ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	0.491**	0.000
ปัจจัยความคาดหวัง	0.436**	0.000
ปัจจัยแรงจูงใจ	0.486**	0.000
ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน	- 0.141	0.066

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ (2-tailed)

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวังและปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการดำเนินการ ($r = 0.491, 0.436, 0.486$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการดำเนินการ

4.1.4 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการรับผลประโยชน์

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เพศ						
ชาย	31 (14.35%)	67 (31.02%)	40 (18.52%)	4 (1.85%)	0 (0.00%)	142 (65.74%)
หญิง	12 (5.56%)	26 (12.04%)	34 (15.74%)	1 (0.46%)	1 (0.46%)	74 (34.26%)
รวม	43 (19.91%)	93 (43.06%)	74 (34.26%)	5 (2.31%)	1 (0.46%)	216 (100.00%)

$\chi^2 = 9.268$, $df = 4$, $p = 0.055$

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
อายุ						
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	0 (0.00%)	2 (0.93%)	1 (0.46%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	3 (1.39%)
21 - 30 ปี	6 (2.78%)	11 (5.09%)	19 (8.80%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	36 (16.67%)
31 - 40 ปี	12 (5.56%)	20 (9.26%)	24 (11.11%)	3 (1.39%)	1 (0.46%)	60 (27.78%)
41 - 50 ปี	13 (6.02%)	32 (14.81%)	17 (7.87%)	1 (0.46%)	0 (0.00%)	63 (29.17%)
51 - 60 ปี	11 (5.09%)	20 (9.26%)	9 (4.17%)	1 (0.46%)	0 (0.00%)	41 (18.98%)
61 ปีขึ้นไป	1 (0.46%)	8 (3.70%)	4 (1.85%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	13 (6.02%)
รวม	43 (19.91%)	93 (43.06%)	74 (34.26%)	5 (2.31%)	1 (0.46%)	216 (100.00%)

$\chi^2 = 20.830$, $df = 20$, $p = 0.407$

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน						
1 - 2 ปี	16 (7.41%)	44 (20.37%)	39 (18.06%)	2 (0.93%)	0 (0.00%)	101 (46.76%)
3 - 4 ปี	18 (8.33%)	29 (13.43%)	27 (12.50%)	1 (0.46%)	1 (0.46%)	76 (35.19%)
5 ปีขึ้นไป	9 (4.17%)	20 (9.26%)	8 (3.70%)	2 (0.93%)	0 (0.00%)	39 (18.06%)
รวม	43 (19.91%)	93 (43.06%)	74 (34.26%)	5 (2.31%)	1 (0.46%)	216 (100.00%)
$\chi^2 = 8.921$, $df = 8$, $p = 0.349$						

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test = χ^2) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 31.02 ส่วนอาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศหญิงส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.74 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 9.268$, $p = 0.055$)

อายุ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ ($\chi^2 = 20.830, p = 0.407$)

ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนระหว่าง 1 - 2 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ พบว่า ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ ($\chi^2 = 8.921, p = 0.349$)

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	
	r	p
ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	0.505**	0.000
ปัจจัยความคาดหวัง	0.665**	0.000
ปัจจัยแรงจูงใจ	0.597**	0.000
ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน	- 0.054	0.057

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ (2-tailed)

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการรับผลประโยชน์ ($r = 0.505, 0.665, 0.597$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการรับผลประโยชน์

4.1.5 ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการประเมินผล

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
เพศ						
ชาย	23 (10.65%)	46 (21.30%)	54 (25.00%)	18 (8.33%)	1 (0.46%)	142 (65.74%)
หญิง	9 (4.17%)	16 (7.41%)	40 (18.52%)	4 (1.85%)	5 (2.31%)	74 (34.26%)
รวม	32 (14.81%)	62 (28.70%)	94 (43.52%)	22 (10.19%)	6 (2.78%)	216 (100.00%)

$\chi^2 = 14.313$, $df = 4$, $p = 0.006$

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
อายุ						
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	0 (0.00%)	0 (0.00%)	3 (1.39%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)	3 (1.39%)
21 - 30 ปี	4 (1.85%)	7 (3.24%)	24 (11.11%)	1 (0.46%)	0 (0.00%)	36 (16.67%)
31 - 40 ปี	4 (1.85%)	16 (7.41%)	27 (12.50%)	9 (4.17%)	4 (1.85%)	60 (27.78%)
41 - 50 ปี	13 (6.02%)	20 (9.26%)	24 (11.11%)	6 (2.78%)	0 (0.00%)	63 (29.17%)
51 - 60 ปี	9 (4.17%)	14 (6.48%)	11 (5.09%)	5 (2.31%)	2 (0.93%)	41 (18.98%)
61 ปีขึ้นไป	2 (0.93%)	5 (2.31%)	5 (2.31%)	1 (0.46%)	0 (0.00%)	13 (6.02%)
รวม	32 (14.81%)	62 (28.70%)	94 (43.52%)	22 (10.19%)	6 (2.78%)	216 (100.00%)
$\chi^2 = 30.180$, $df = 20$, $p = 0.067$						

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					รวม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน						
1 - 2 ปี	11 (5.09%)	23 (10.65%)	53 (24.54%)	13 (6.02%)	1 (0.46%)	101 (46.76%)
3 - 4 ปี	14 (6.48%)	22 (10.19%)	30 (13.89%)	7 (3.24%)	3 (1.39%)	76 (35.19%)
5 ปีขึ้นไป	7 (3.24%)	17 (7.87%)	11 (5.09%)	2 (0.93%)	2 (0.93%)	39 (18.06%)
รวม	32 (14.81%)	62 (28.70%)	94 (43.52%)	22 (10.19%)	6 (2.78%)	216 (100.00%)

$$\chi^2 = 14.552, df = 8, p = 0.068$$

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test = χ^2) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.00 ส่วนอาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศหญิงส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.52 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 14.313, p = 0.006$)

อายุ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางสูงที่สุด โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล ($X^2 = 30.180, p = 0.067$)

ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางสูงที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนระหว่าง 1 - 2 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล พบว่า ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล ($X^2 = 14.552, p = 0.068$)

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
	r	p
ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	0.546**	0.000
ปัจจัยความคาดหวัง	0.445**	0.000
ปัจจัยแรงจูงใจ	0.515**	0.000
ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน	- 0.092	0.180

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ (2-tailed)

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา และปัจจัยแรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการประเมินผล ($r = 0.546, 0.515$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยความคาดหวังมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการประเมินผล ($r = 0.445$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการประเมินผล

จากการทดสอบสมมติฐานข้างต้นสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ผลสรุปการทดสอบสมมติฐานการวิจัยของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ข้อ	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		H ₁	H ₀
1	ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช		
	(1) เพศ	✓	×
	(2) อายุ	×	✓
	(3) ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน	✓	×
2	ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	✓	×
3	ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	✓	×

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ข้อ	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		H ₁	H ₀
4	ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงาน ชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	✓	✗
5	ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการ วางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	✗	✓

4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์หาความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน เป็นการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ t-Test ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างของอายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน เป็นการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test ซึ่งถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มก็ไม่ต้องทดสอบต่อไป แสดงว่าไม่มีค่าเฉลี่ยคู่ใดที่แตกต่างกัน แต่ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มก็จะต้องทดสอบความแตกต่างต่อไปเพื่อดูว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey (Tukey's Alternate Test)

4.2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดเป็นสมมติฐาน ดังนี้

5) ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน ได้กำหนดเป็นสมมติฐานดังนี้

H_0 : ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกัน

H_1 : ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D	t	p
ชาย	142	3.54	0.588	2.225	0.027*
หญิง	74	3.34	0.701		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการมีส่วนร่วมในภาพรวม ของเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง เท่ากับ 0.20

ตารางที่ 4.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

อายุ	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	3.21	0.234	1.840	0.106
21 - 30 ปี	36	3.43	0.513		
31 - 40 ปี	60	3.30	0.698		
41 - 50 ปี	63	3.61	0.562		
51 - 60 ปี	41	3.56	0.748		
61 ปีขึ้นไป	13	3.50	0.497		
รวม	216	3.44	0.542		

จากตารางที่ 4.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ระยะเวลา	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
1 - 2 ปี	101	3.37	0.569	3.216	0.042*
3 - 4 ปี	76	3.52	0.676		
5 ปีขึ้นไป	39	3.65	0.678		
รวม	216	3.51	0.641		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน	$\bar{X}$	1 - 2 ปี	3 - 4 ปี	5 ปีขึ้นไป
1 - 2 ปี	3.37	-		
3 - 4 ปี	3.52	-0.15	-	
5 ปีขึ้นไป	3.65	-0.28*	-0.13	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.27 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 5 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 1 - 2 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -0.28

ตารางที่ 4.28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	2.00	1.000	33.004	0.000*
น้อย	7	3.00	0.816		
ปานกลาง	95	3.46	0.665		
มาก	80	3.94	0.623		
มากที่สุด	31	4.74	0.514		
รวม	216	3.43	0.724		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
น้อยที่สุด	2.00					
น้อย	3.00	-1.00				
ปานกลาง	3.46	-1.46*	-0.46			
มาก	3.94	-1.94*	-0.94*	-0.47*		
มากที่สุด	4.74	-2.74*	-1.74*	-1.28*	-0.80*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.29 พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 8 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -2.74

ตารางที่ 4.30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัยความคาดหวัง	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	3.33	0.577	24.343	0.000*
น้อย	7	4.00	0.816		
ปานกลาง	95	3.66	0.678		
มาก	80	4.11	0.574		
มากที่สุด	31	4.87	0.428		
รวม	216	3.99	0.615		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัยความคาดหวัง	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		3.33	4.00	3.66	4.11	4.87
น้อยที่สุด	3.33					
น้อย	4.00	-0.67				
ปานกลาง	3.66	-0.33	0.34			
มาก	4.11	-0.78	-0.11	-0.45*		
มากที่สุด	4.87	-1.54*	-0.87*	-1.21*	-0.76*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.54

ตารางที่ 4.32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	3.67	1.155	26.495	0.000*
น้อย	7	4.00	0.816		
ปานกลาง	95	3.60	0.690		
มาก	80	4.16	0.538		
มากที่สุด	31	4.84	0.374		
รวม	216	4.05	0.715		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัยแรงจูงใจ	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		3.67	4.00	3.60	4.16	4.84
น้อยที่สุด	3.67					
น้อย	4.00	-0.33				
ปานกลาง	3.60	0.07	0.40			
มาก	4.16	-0.50	-0.16	-0.56*		
มากที่สุด	4.84	-1.17*	-0.84*	-1.24*	-0.68*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.33 พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.24

ตารางที่ 4.34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	2.00	0.000	7.151	0.076
น้อย	7	2.14	0.690		
ปานกลาง	95	2.49	0.563		
มาก	80	2.05	0.571		
มากที่สุด	31	2.26	0.514		
รวม	216	2.19	0.468		

จากตารางที่ 4.34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม พบว่า ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

4.2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ

ตารางที่ 4.35 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D	t	p
ชาย	142	3.49	0.691	2.362	0.019*
หญิง	74	3.24	0.849		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.35 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง เท่ากับ 0.25

ตารางที่ 4.36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

อายุ	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	3.19	0.412	1.671	0.143
21 - 30 ปี	36	3.31	0.545		
31 - 40 ปี	60	3.22	0.861		
41 - 50 ปี	63	3.58	0.700		
51 - 60 ปี	41	3.47	0.870		
61 ปีขึ้นไป	13	3.49	0.514		
รวม	216	3.38	0.650		

จากตารางที่ 4.36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.37 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ระยะเวลา	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
1 - 2 ปี	101	3.27	0.689	3.415	0.035*
3 - 4 ปี	76	3.47	0.832		
5 ปีขึ้นไป	39	3.61	0.724		
รวม	216	3.45	0.748		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.37 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า *อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05* จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ระยะเวลาการเป็น	($\bar{X}$)	1 - 2 ปี	3 - 4 ปี	5 ปีขึ้นไป
อาสาสมัครพลังงานชุมชน		3.27	3.47	3.61
1 - 2 ปี	3.27	-		
3 - 4 ปี	3.47	-0.20	-	
5 ปีขึ้นไป	3.61	-0.34*	-0.14	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.38 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 5 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 1 - 2 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -0.34

ตารางที่ 4.39 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	5	2.00	0.707	27.014	0.000*
น้อย	17	3.59	0.712		
ปานกลาง	86	3.48	0.681		
มาก	78	3.97	0.624		
มากที่สุด	30	4.60	0.675		
รวม	216	3.53	0.680		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.39 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		2.00	3.59	3.48	3.97	4.60
น้อยที่สุด	2.00					
น้อย	3.59	-1.59*				
ปานกลาง	3.48	-1.48*	0.11			
มาก	3.97	-1.97*	-0.39	-0.50*		
มากที่สุด	4.60	-2.60*	-1.01*	-1.12*	-0.63*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.40 พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 8 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -2.60

ตารางที่ 4.41 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัยความคาดหวัง	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	5	3.80	0.837	14.850	0.000*
น้อย	17	4.06	0.827		
ปานกลาง	86	3.69	0.619		
มาก	78	4.09	0.687		
มากที่สุด	30	4.73	0.521		
รวม	216	4.07	0.698		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.41 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.42 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัยความ คาดหวัง	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
น้อยที่สุด	3.80					
น้อย	4.06	-0.26				
ปานกลาง	3.69	0.11	0.37			
มาก	4.09	-0.29	-0.03	-0.40*		
มากที่สุด	4.73	-0.93*	-0.67*	-1.05*	-0.64*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.05

ตารางที่ 4.43 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	5	4.00	1.000	18.245	0.000*
น้อย	17	3.88	0.781		
ปานกลาง	86	3.64	0.667		
มาก	78	4.13	0.632		
มากที่สุด	30	4.77	0.430		
รวม	216	4.08	0.702		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.43 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัยแรงจูงใจ	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		4.00	3.88	3.64	4.13	4.77
น้อยที่สุด	4.00					
น้อย	3.88	0.12				
ปานกลาง	3.64	0.36	0.24			
มาก	4.13	-0.13	-0.25	-0.49*		
มากที่สุด	4.77	-0.77	-0.88*	-1.13*	-0.64*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.44 พบว่า แรงงูใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 คู่ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงงูใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.13

ตารางที่ 4.45 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการตัดสินใจ

ปัจจัยแรงงูใจ	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	5	2.00	0.000	4.555	0.076
น้อย	17	2.18	0.636		
ปานกลาง	86	2.47	0.588		
มาก	78	2.10	0.572		
มากที่สุด	30	2.30	0.535		
รวม	216	2.21	0.466		

จากตารางที่ 4.45 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ พบว่า ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ ไม่แตกต่างกัน

4.2.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงงูใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ

ตารางที่ 4.46 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D	t	p
ชาย	142	3.59	0.724	1.793	0.074
หญิง	74	3.40	0.787		

จากตารางที่ 4.46 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.47 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	3.24	0.412	1.519	0.185
21 - 30 ปี	36	3.56	0.509		
31 - 40 ปี	60	3.33	0.816		
41 - 50 ปี	63	3.66	0.739		
51 - 60 ปี	41	3.59	0.875		
61 ปีขึ้นไป	13	3.51	0.536		
รวม	216	3.48	0.648		

จากตารางที่ 4.47 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.48 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ระยะเวลา	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
1 - 2 ปี	101	3.35	0.673	6.166	0.002*
3 - 4 ปี	76	3.62	0.765		
5 ปีขึ้นไป	39	3.79	0.814		
รวม	216	3.59	0.751		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.48 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.49

ตารางที่ 4.49 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน	($\bar{X}$)	1 - 2 ปี	3 - 4 ปี	5 ปีขึ้นไป
อาสาสมัครพลังงานชุมชน		3.35	3.62	3.79
1 - 2 ปี	3.35	-		
3 - 4 ปี	3.62	-0.27*	-	
5 ปีขึ้นไป	3.79	-0.44*	-0.17	-

จากตารางที่ 4.49 พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 3 - 4 ปี มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 1 - 2 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -0.27 (2) การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 5 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 1 - 2 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -0.44

ตารางที่ 4.50 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	2.00	1.000	19.590	0.000*
น้อย	20	3.50	0.889		
ปานกลาง	67	3.46	0.659		
มาก	88	3.85	0.670		
มากที่สุด	38	4.50	0.688		
รวม	216	3.46	0.781		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.50 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.51

ตารางที่ 4.51 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		2.00	3.50	3.46	3.85	4.50
น้อยที่สุด	2.00					
น้อย	3.50	-1.50*				
ปานกลาง	3.46	-1.46*	0.04			
มาก	3.85	-1.85*	-0.35	-0.39*		
มากที่สุด	4.50	-2.50*	-1.00*	-1.04*	-0.65*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.51 พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 8 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -2.50

ตารางที่ 4.52 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัยความคาดหวัง	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	3.33	0.577	18.316	0.000*
น้อย	20	3.95	0.999		
ปานกลาง	67	3.66	0.617		
มาก	88	4.00	0.606		
มากที่สุด	38	4.74	0.503		
รวม	216	3.94	0.660		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.52 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.53

ตารางที่ 4.53 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัยความ คาดหวัง	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		3.33	3.95	3.66	4.00	4.74
น้อยที่สุด	3.33					
น้อย	3.95	-0.62				
ปานกลาง	3.66	-0.32	0.29			
มาก	4.00	-0.67	-0.05	-0.34*		
มากที่สุด	4.74	-1.40*	-0.79*	-1.08*	-0.74*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.40

ตารางที่ 4.54 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	3.67	1.155	17.233	0.000*
น้อย	20	3.90	0.912		
ปานกลาง	67	3.63	0.671		
มาก	88	4.01	0.616		
มากที่สุด	38	4.71	0.460		
รวม	216	3.98	0.763		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.54 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกัมีส่วนร่วมนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.55

ตารางที่ 4.55 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัยแรงจูงใจ	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		3.67	3.90	3.63	4.01	4.71
น้อยที่สุด	3.67		0.23	-0.04	0.34	
น้อย	3.90	-0.23		-0.27	0.11	
ปานกลาง	3.63	0.04	0.27		0.38*	
มาก	4.01	-0.34	-0.11	-0.38*		
มากที่สุด	4.71	-1.04	-0.81*	-1.08*	-0.70*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.55 พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.08

ตารางที่ 4.56 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการดำเนินการ

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	3	2.00	0.000	2.037	0.066
น้อย	20	2.20	0.616		
ปานกลาง	67	2.42	0.631		
มาก	88	2.27	0.562		
มากที่สุด	38	2.11	0.559		
รวม	216	2.20	0.474		

จากตารางที่ 4.56 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ พบว่า ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการไม่แตกต่างกัน

4.2.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์

ตารางที่ 4.57 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

เพศ	N	($\bar{X}$)	S.D	t	p
ชาย	142	3.71	0.588	2.321	0.022*
หญิง	74	3.51	0.602		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.57 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ของเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง เท่ากับ 0.20

ตารางที่ 4.58 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

อายุ	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	3.48	0.165	1.217	0.302
21 - 30 ปี	36	3.52	0.537		
31 - 40 ปี	60	3.56	0.693		
41 - 50 ปี	63	3.73	0.541		
51 - 60 ปี	41	3.77	0.608		
61 ปีขึ้นไป	13	3.55	0.534		
รวม	216	3.60	0.513		

จากตารางที่ 4.58 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการ

รับผลประโยชน์ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.59 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ระยะเวลา	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
1 - 2 ปี	101	3.62	0.583	0.721	0.487
3 - 4 ปี	76	3.61	0.622		
5 ปีขึ้นไป	39	3.74	0.596		
รวม	216	3.66	0.600		

จากตารางที่ 4.59 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.60 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	2	4.00	1.414	16.984	0.000*
น้อย	5	3.00	0.707		
ปานกลาง	74	3.35	0.691		
มาก	92	3.89	0.703		
มากที่สุด	43	4.40	0.728		
รวม	216	3.73	0.849		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.60 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.61

ตารางที่ 4.61 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		4.00	3.00	3.35	3.89	4.40
น้อยที่สุด	4.00					
น้อย	3.00	1.00				
ปานกลาง	3.35	0.65	-0.35			
มาก	3.89	0.11	-0.89	-0.54*		
มากที่สุด	4.40	-0.40	-1.40*	-1.04*	-0.50*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.61 พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.40

ตารางที่ 4.62 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัยความคาดหวัง	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	2	4.00	0.000	28.973	0.000*
น้อย	5	3.40	0.548		
ปานกลาง	74	3.57	0.621		
มาก	92	4.04	0.610		
มากที่สุด	43	4.77	0.527		
รวม	216	3.96	0.461		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.62 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.63

ตารางที่ 4.63 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วม
ของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัยความ คาดหวัง	($\bar{X}$)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
น้อยที่สุด	4.00	4.00	3.40	3.57	4.04	4.77
น้อย	3.40	0.60				
ปานกลาง	3.57	0.43	-0.17		.	
มาก	4.04	-0.04	-0.64	-0.48*		
มากที่สุด	4.77	-0.77	-1.37*	-1.20*	-0.72*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.63 พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.37

ตารางที่ 4.64 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	2	5.00	0.000	25.238	0.000*
น้อย	5	3.40	0.548		
ปานกลาง	74	3.54	0.706		
มาก	92	4.08	0.579		
มากที่สุด	43	4.65	0.529		
รวม	216	4.13	0.472		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.64 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.65

ตารางที่ 4.65 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัยแรงจูงใจ	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		5.00	3.40	3.54	4.08	4.65
น้อยที่สุด	5.00					
น้อย	3.40	1.60*				
ปานกลาง	3.54	1.46*	-0.14			
มาก	4.08	0.92	-0.68	-0.54*		
มากที่สุด	4.65	0.35	-1.25*	-1.11*	-0.58*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.65 พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.60

ตารางที่ 4.66 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการรับผลประโยชน์

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	2	2.00	0.000	3.025	0.057
น้อย	5	1.80	0.837		
ปานกลาง	74	2.45	0.577		
มาก	92	2.22	0.590		
มากที่สุด	43	2.19	0.546		
รวม	216	2.13	0.510		

จากตารางที่ 4.66 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ พบว่า ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน

4.2.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล

ตารางที่ 4.67 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

เพศ	N	($\bar{X}$)	S.D	t	p
ชาย	142	3.39	0.736	1.442	0.051*
หญิง	74	3.23	0.823		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.67 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ของเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง เท่ากับ 0.16

ตารางที่ 4.68 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	3	2.95	0.082	1.996	0.080
21 - 30 ปี	36	3.34	0.601		
31 - 40 ปี	60	3.10	0.855		
41 - 50 ปี	63	3.49	0.686		
51 - 60 ปี	41	3.42	0.897		
61 ปีขึ้นไป	13	3.45	0.586		
รวม	216	3.29	0.618		

จากตารางที่ 4.68 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.69 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ระยะเวลา	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
1 - 2 ปี	101	3.24	0.690	1.605	0.203
3 - 4 ปี	76	3.39	0.837		
5 ปีขึ้นไป	39	3.47	0.810		
รวม	216	3.37	0.779		

จากตารางที่ 4.69 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า *อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน*

ตารางที่ 4.70 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	6	2.33	1.033	26.441	0.000*
น้อย	22	3.50	0.859		
ปานกลาง	94	3.53	0.599		
มาก	62	3.97	0.701		
มากที่สุด	32	4.66	0.545		
รวม	216	3.60	0.747		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.70 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า *การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05* จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.71

ตารางที่ 4.71 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนากับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัยด้านการเป็น นักพัฒนา	($\bar{X}$)	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		2.33	3.50	3.53	3.97	4.66
น้อยที่สุด	2.33		1.17*	1.20*	1.63*	
น้อย	3.50	-1.17*		0.03	0.47*	
ปานกลาง	3.53	-1.20*	-0.03		0.44*	
มาก	3.97	-1.63*	-0.47*	-0.44*		
มากที่สุด	4.66	-2.32*	-1.16*	-1.12*	-0.69*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.71 พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 14 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -2.32

ตารางที่ 4.72 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัยความคาดหวัง	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	6	4.00	0.894	18.926	0.000*
น้อย	22	3.82	0.907		
ปานกลาง	94	3.67	0.612		
มาก	62	4.23	0.584		
มากที่สุด	32	4.72	0.523		
รวม	216	4.01	0.734		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.72 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในประเมินผล ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.73

ตารางที่ 4.73 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยความคาดหวังกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัยความ คาดหวัง	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		4.00	3.82	3.67	4.23	4.72
น้อยที่สุด	4.00					
น้อย	3.82	0.18				
ปานกลาง	3.67	0.33	0.15			
มาก	4.23	-0.23	-0.41	-0.56*		
มากที่สุด	4.72	-0.72	-0.90*	-1.05*	-0.49*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.73 พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 คู่ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.05

ตารางที่ 4.74 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	$\bar{X}$	S.D	F	p
น้อยที่สุด	6	4.00	0.894	20.476	0.000*
น้อย	22	3.45	0.800		
ปานกลาง	94	3.74	0.671		
มาก	62	4.19	0.568		
มากที่สุด	32	4.75	0.440		
รวม	216	4.03	0.675		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.74 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในประเมินผล ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey ดังตารางที่ 4.75

ตารางที่ 4.75 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของปัจจัยแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมของ
อาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัยแรงจูงใจ	$\bar{X}$	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		4.00	3.45	3.74	4.19	4.75
น้อยที่สุด	4.00					
น้อย	3.45	0.55				
ปานกลาง	3.74	0.26	-0.29			
มาก	4.19	-0.19	-0.74*	-0.45*		
มากที่สุด	4.75	-0.75	-1.30*	-1.01*	-0.56*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.75 พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.30

ตารางที่ 4.76 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในการประเมินผล

ปัจจัยแรงจูงใจ	N	($\bar{X}$)	S.D	F	p
น้อยที่สุด	6	2.00	0.000	1.945	0.180
น้อย	22	2.27	0.550		
ปานกลาง	94	2.47	0.581		
มาก	62	2.03	0.600		
มากที่สุด	32	2.25	0.508		
รวม	216	2.20	0.448		

จากตารางที่ 4.76 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล พบว่า ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในประเมินผลไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานข้างต้นสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 4.77

ตารางที่ 4.77 ผลสรุปการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในภาพรวม

ข้อที่	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		H ₁	H ₀
1	ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน		
	(1) เพศ	✓	×
	(2) อายุ	×	✓
	(3) ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน	✓	×
2	การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน	✓	×
3	ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน	✓	×
4	แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน	✓	×
5	ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน	×	✓

4.3 ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

เพื่อวิเคราะห์หาระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบ t (t-Test) ในเบื้องต้นได้นำมากำหนดเป็นสมมติฐานว่าง (H_0) และสมมติฐานเลือก (H_1) ของการวิจัย ดังนี้

H_0 : ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่ำกว่าร้อยละ 70 ($\mu \leq 70$) (ในที่นี้คือ $\mu \leq 3.5$)

H_1 : ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ($\mu > 70$) (ในที่นี้คือ $\mu > 3.5$)

ในการปฏิเสธ H_0 จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการ (เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ 2553: 87) คือ

- (1) ค่า $\frac{\text{Sig.}(2\text{-tailed})}{2} < 0.05$ และ
- (2) $t > 0$

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t (t-Test) มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.78 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t (t-Test)

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S.D.	Std. Error Mean	t	Sig. (2-tailed)	Sig. (1-tailed)
ความสำเร็จ	216	3.48	0.6346	0.0432	- 0.590	0.556	0.278

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.78 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้การวิเคราะห์ t (t-Test) คือ ค่าเฉลี่ยของระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร

พลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าเท่ากับ 3.48 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6346 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.0432 และเมื่อนำมาทดสอบด้วย t-Test เพื่อต้องการทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 โดยมีการแปลผล คือ Sig. (2-tailed)/2 < 0.05 และ $t > 0$ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ห้ออกมาว่า ค่าของ t เท่ากับ - 0.590 และ Significance ของการทดสอบทางเดียว เท่ากับ 0.278 ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธ H_1 หรือยอมรับ H_0 ซึ่งสรุปได้ว่า ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่ำกว่าร้อยละ 70

ตอนที่ 5 ข้อมูลที่ได้จากข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อสรุปที่ได้จากข้อคิดเห็นจากแบบสอบถาม

ในส่วนของประเด็นข้อคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้นนั้น ได้ข้อมูลมาจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง (ส่วนที่ 4 ว่าด้วย ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น) ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด (open – ended question) ที่เปิดให้ผู้ตอบสามารถเสนอความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ โดยอยู่ภายใต้ข้อคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ และจากแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสัมภาษณ์นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.79 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน
ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การขาดการติดต่อสื่อสาร และ การประชาสัมพันธ์เรื่องพลังงาน ทำให้อาสาสมัครพลังงานชุมชน และประชาชนในพื้นที่ไม่ได้ รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง	15	6.94	ควรมีการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล ข่าวสารด้านพลังงานที่เป็น จริงแก่อาสาสมัครพลังงาน ชุมชน และประชาชน	13	6.02
การปฏิบัติงานของอาสาสมัคร พลังงานชุมชนขาดความ ต่อเนื่อง	6	2.78	กระทรวงพลังงานควรให้ ความสำคัญกับอาสาสมัคร พลังงานชุมชนอย่างจริงจัง และมีแนวทางการปฏิบัติ งานที่ชัดเจน	6	2.78
ไม่มีการรวมตัวกันเป็นองค์กร ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพของ อาสาสมัครพลังงานชุมชน	4	1.85	ควรจัดตั้งให้อาสาสมัคร พลังงานชุมชนเป็นองค์กรที่ เป็นเอกภาพ และมีการ จัดการอย่างมีระบบแบบ แผนที่น่าเชื่อถือ	3	1.39
การขาดความร่วมมือ และมอง พลังงานเป็นเรื่องไกลตัว	10	4.63	ควรสร้างความรู้ ความ เข้าใจ ให้อาสาสมัคร พลังงานชุมชน และ ประชาชนเห็นความสำคัญ เรื่องพลังงาน	8	3.70
การขาดความรู้ ความเข้าใจ ด้านพลังงาน	8	3.70	พลังงานจังหวัดควรมีการ จัดอบรมให้ความรู้ด้าน พลังงานอย่างต่อเนื่อง	12	5.56

ตารางที่ 4.79 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขาดความเข้มแข็งในการทำงาน เป็นทีม เนื่องจากผู้นำทำงาน ไม่จริงจัง	7	3.24	การสร้างความเข้มแข็ง โดย ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่าง และมีการสร้างเครือข่าย ด้านพลังงานอย่างเป็น รูปธรรม โดยเฉพาะการดึง เยาวชน เข้ามามีส่วนร่วม	5	2.31
ขาดงบประมาณสนับสนุน ทำให้การดำเนินงานด้าน พลังงานขาดความต่อเนื่อง	7	3.24	ควรมีการสนับสนุน งบประมาณอย่างต่อเนื่อง	7	3.24
วิทยากรกระบวนการยังขาด ทักษะ ความชำนาญ และความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน	1	0.46	ควรมีการจัดอบรมพัฒนา ศักยภาพแก่วิทยากร กระบวนการของชุมชน	1	0.46
อาสาสมัครพลังงานชุมชนมี ภาระหน้าที่หลายด้านทั้งในส่วน ของงานประจำ และงานอาสา สมัครของหน่วยงานต่างๆ ทำให้ขาดความพร้อมในการ ดำเนินงาน	7	3.24	ควรมีการบูรณาการและมี การจัดกิจกรรมร่วมกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	6	2.78
การสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงาน ทดแทนไม่ทั่วถึง ทำให้ขาด แรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม	4	1.85	ควรให้การสนับสนุน เทคโนโลยีพลังงานทดแทน ให้ทั่วถึง เพื่อลดค่าใช้จ่าย ด้านพลังงานแก่ชุมชน และ ส่งเสริมการใช้พลังงาน ทดแทนมากยิ่งขึ้น	4	1.85

ตารางที่ 4.79 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การขาดระบบการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตาม และประเมินผลที่ดี	3	1.39	ควรให้มีการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไตรมาสละหนึ่งครั้ง	3	1.39
(ผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม ปลายเปิด = 144 คน)	72	33.32	(ผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม ปลายเปิด = 148 คน)	68	31.48

จากตารางที่ 4.79 การศึกษาปัญหา การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 216 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม ปัญหาของการมีส่วนร่วม ร้อยละ 33.32 และผู้ตอบแบบสอบถามข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วม ร้อยละ 31.48 ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า สิ่งที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนคิดว่ามีปัญหา ที่มีผู้เสนอความคิดเห็นมีความถี่สูงสุด คือ การขาดการติดต่อสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์เรื่องพลังงาน ทำให้อาสาสมัครพลังงานชุมชน และประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง ร้อยละ 6.94 รองลงมา คือ การขาดความร่วมมือ และมองพลังงานเป็นเรื่องไกลตัว ร้อยละ 4.63 และการขาดความรู้ความเข้าใจด้านพลังงาน ร้อยละ 3.70 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วม พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานที่เป็นจริงแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน และประชาชน ร้อยละ 6.02 รองลงมา คือ พลังงานจังหวัดควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 5.56 และควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้อาสาสมัครพลังงานชุมชน และประชาชนเห็นความสำคัญเรื่องพลังงาน ร้อยละ 3.70 ตามลำดับ

5.2 ข้อสรุปที่ได้จากข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน จำนวน 16 คน ในประเด็นการมีส่วนร่วม ปัญหา สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ในการตัดสินใจ การดำเนินการ การรับ

ผลประโยชน์ และการประเมินผลในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลในรูปแบบพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis) มีผลสรุปรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมวางแผนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

ก) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ มีส่วนร่วมในการวางแผนโดยมีการลงนามความร่วมมือการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช

ข) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีการบรรจุแผนงาน/โครงการด้านพลังงานในแผนพัฒนา 3 ปี ของท้องถิ่นตามความเหมาะสมและศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งการเสนอแผนด้านพลังงาน ได้มาจากขั้นตอนการพิจารณาร่างแผนด้านพลังงานในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน

ค) อาสาสมัครพลังงานชุมชน ได้ร่วมดำเนินการจัดประชุมชี้แจงโครงการวางแผนพลังงานชุมชน การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของการดำเนินงานวางแผนพลังงานชุมชน และเสนอแนวทางการจัดทำแผนพลังงานชุมชน

ในส่วนของปัญหา พบว่า

ก) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งขาดความต่อเนื่องในการกำหนดนโยบายด้านพลังงาน ทำให้ไม่มีการบรรจุแผนงาน/โครงการในแผนพัฒนา 3 ปี ของท้องถิ่น

ข) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งไม่สามารถตอบสนอง ต่อการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานด้านพลังงาน และสนับสนุนแผนงาน/โครงการได้ตามความต้องการของประชาชนในทุกๆ ด้าน

สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

ก) ความต่อเนื่องของนโยบายด้านพลังงาน เพราะการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งหากผู้บริหารท้องถิ่นคนใหม่ไม่สานต่อนโยบาย ไม่เห็นความสำคัญ และมองว่าพลังงานเป็นเรื่องไกลตัว ก็ไม่มีการกำหนดนโยบายด้านพลังงาน และบรรจุแผนงาน/โครงการในแผนพัฒนา 3 ปี

ข) การตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ยังกระทำไม่ได้ทั่วถึง เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานด้านพลังงาน และสนับสนุนแผนงาน/โครงการได้ตามความต้องการของประชาชนในทุกๆ ด้าน เนื่องจากประชาชนมีการรวมกลุ่มกันเป็น โชนพื้นที่ ซึ่งในแต่ละ โชนพื้นที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน

ค) งบประมาณมีจำนวนจำกัด

ง) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องพลังงาน ทำให้การกำหนดเป้าหมายไม่เกินไปตามความต้องการของประชาชน

สำนักงานพลังงานจังหวัด ควรดำเนินการแก้ไขดังนี้

ก) จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านพลังงานแก่ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้สังเกตเห็นความสำคัญเรื่องพลังงาน

ข) จัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายแผนการดำเนินงานด้านพลังงานร่วมกัน

5.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชของอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังนี้

ก) คัดเลือกคณะทำงาน

ข) การประสานงาน

ค) ประชาสัมพันธ์

ง) การจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลด้านพลังงาน

จ) เข้าร่วมกิจกรรมด้านพลังงานทั้งการส่งเสริมพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงาน การร่วมศึกษาดูงาน เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

ฉ) การมีส่วนร่วมในการสรรหาครัวเรือนต้นแบบ

ช) การส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงาน และให้การสนับสนุนวิทยากรกระบวนการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่

ซ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อขอการดำเนิน โครงการวางแผนพลังงานชุมชน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนต้นแบบด้านพลังงาน

ปัญหาของการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า

ก) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหลายด้าน ทั้งด้านสาธารณสุข ด้านกีฬา ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ซึ่งมีหน่วยงานราชการเข้ามาดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่นหลาย

หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้ประสานการดำเนินงานกับประชาชนในพื้นที่

ข) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมยังไม่ทั่วถึง ซึ่งในบางครั้งทำให้ประชาชนขาดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ค) การถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงาน พบว่า วิทยากรกระบวนการด้านพลังงานของชุมชนยังขาดทักษะ ความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงาน และวิธีการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานที่ถูกต้องให้แก่ชุมชน

สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ

ก) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในบางครั้งได้

ข) มีข้อจำกัดด้านเวลา

ค) วิทยากรกระบวนการด้านพลังงานของชุมชนยังขาดทักษะ ความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงาน และวิธีการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานที่ถูกต้องให้แก่ชุมชนนั้น เนื่องจากขาดการพัฒนาศักยภาพ และการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ

ก) หน่วยงานราชการควรมีการบูรณาการ โครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และถ่ายทอดแผนงาน/โครงการสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหน่วยงานราชการเป็นพี่เลี้ยงในการส่งเสริมและให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ข) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้ความรู้ด้านพลังงาน และฝึกปฏิบัติวิธีการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานที่ถูกต้องให้แก่วิทยากรกระบวนการ เพื่อพัฒนาศักยภาพและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี

5.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ

ก) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนมากำหนดยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน

ข) ประชาชนในชุมชนได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนลง

ค) สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง มีชุมชนต้นแบบด้านพลังงานที่มีศักยภาพ ซึ่งมีนักเรียน นักศึกษา และชุมชนต่างๆ ทั้งในและต่างจังหวัดเข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

ปัญหาของการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ คือ

ก) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง ได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานบางประเภทแต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง เช่น ระบบผลิตก๊าซชีวภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากผู้ที่ได้รับการสนับสนุนบางคนนำเทคโนโลยีไปตั้งไว้โดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือเมื่อเทคโนโลยีมีการชำรุด ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนก็ไม่ได้ทำการซ่อมแซม และบำรุงรักษา

ข) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

สาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ คือ

ก) การขาดความรู้วิธีการใช้งานที่ถูกต้อง เนื่องจากประชาชนไม่ได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานที่ได้รับการสนับสนุนอย่างแท้จริง

ข) ไม่มีวัสดุดิบสำหรับเทคโนโลยี แต่เมื่อหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนก็ขอใช้สิทธิ์ไว้ก่อน ดังนั้น หากเทคโนโลยีเกิดความชำรุด จึงไม่ให้ความสนใจในการซ่อมแซม และบำรุงรักษา

ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ

ก) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้ความรู้วิธีการใช้ และบำรุงรักษาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน หรือการฝึกอบรมให้แก่วิทยากรกระบวนการ และวิทยากรกระบวนการถ่ายทอดและให้คำปรึกษาแก่ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีในพื้นที่ให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้อง

ข) การสนับสนุนเทคโนโลยีควรพิจารณาความพร้อมและความเหมาะสมของบุคคลที่จะได้รับการสนับสนุน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง จึงสามารถลดรายจ่ายด้านพลังงานได้

ค) กระทรวงพลังงานควรพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานให้มีมาตรฐานเดียวกัน

5.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของ จังหวัดนครศรีธรรมราชของอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่เข้าร่วม โครงการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ

ก) มีส่วนร่วมรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงาน โครงการวางแผน พลังงานชุมชน

ข) การให้ข้อมูลข้อบกพร่องการดำเนิน โครงการวางแผนพลังงานชุมชน

ค) การวิเคราะห์ปัญหา

ง) การเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการดำเนิน โครงการวางแผนพลังงานชุมชน

จ) การสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงาน พลังงานจังหวัดมีปัญหา อุปสรรคหรือไม่

ปัญหาของการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า เจ้าหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชนยังขาดการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงาน และไม่มีระบบการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สามารถประเมินผลความสำเร็จของ โครงการในภาพรวมได้

สาเหตุของการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล คือ

ก) เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนขาดการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน และไม่มีระบบการประเมินผลอย่างมี ประสิทธิภาพ

ข) ไม่มีเวลาในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนิน โครงการ

ค) ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลโครงการ

ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ

ก) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ควรศึกษากระบวนการประเมินผล โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถวิเคราะห์ผลสำเร็จของโครงการ และปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องได้อย่างถูกต้อง

ข) ให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนมีส่วนร่วมใน การควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน การประเมินผลโครงการ และสรุปผลการดำเนินงาน ร่วมกัน

5.2.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

จากการสัมภาษณ์นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน มีข้อเสนอแนะที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1) อาสาสมัครพลังงานชุมชนควรให้ความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานอย่างจริงจัง มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้รู้ด้านพลังงาน และขับเคลื่อนแผนพลังงานให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

2) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรมีการประสานงาน การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานที่เป็นจริงแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชน เพื่อสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านพลังงานแก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง โดยอาจจะใช้ช่องทางการสื่อสาร เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ วิทยุชุมชน โทรศัพท์ เฟสบุ๊ค ไลน์ เป็นต้น

3) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรจัดอบรมความรู้ด้านพลังงาน และฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้การสนับสนุนชุมชนต้นแบบด้านพลังงาน และพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนอื่นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

5) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรฝึกทักษะการเขียนโครงการด้านพลังงานแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน เพื่อสามารถเขียนโครงการเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

6) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้ความเอาใจใส่ และเข้ามาให้ความรู้ในการดำเนินโครงการ ให้คำแนะนำด้านพลังงาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน และควรสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานให้ทั่วถึงทั้งตำบล

7) สำนักงานพลังงานจังหวัดควรมีระบบการติดตามและประเมินผลโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

8) กระทรวงพลังงานควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานอย่างต่อเนื่อง และขยายผลการดำเนินงานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด

9) กระทรวงพลังงานควรกำหนดกิจกรรมให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

10) กระทรวงพลังงานควรจัดตั้งให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นองค์กรนิติบุคคล และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามความเหมาะสม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่าผลการศึกษสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 5 ประการ ได้แก่ (1) ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (2) ความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช (4) เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ (5) ระบุปัญหา และเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น ในการนำเสนอผลการศึกษสามารถแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการสรุปผลการวิจัยไว้ 4 ประเด็น คือ วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย รายละเอียดดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 5 ข้อ ดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.4 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.5 เพื่อระบุปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

1.2 สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีสมมติฐานการวิจัย 11 ข้อ ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.2 ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.3 ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.4 ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.5 ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.6 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน

1.2.7 การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน

1.2.8 ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน

1.2.9 แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน

1.2.10 ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน

1.2.11 ระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยเชิงปริมาณแบบไม่ทดลอง โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Study) เนื่องจากเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาหนึ่งพร้อมกันทั้งหมดเพียงครั้งเดียวเท่านั้น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ดังนี้

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ประชากรสำหรับการเก็บข้อมูลแบบสำรวจโดยการตอบแบบสอบถาม จะกำหนดจากประชากรที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2549 – 2556 จำนวน 16 แห่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 471 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละชุมชน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลาก

2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ นายกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดกองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่กองค้ำกรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนทุกคน ทั้งหมดมี จำนวน 16 คน

1.3.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยเครื่องมือทั้งสองประเภท มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) เครื่องมือประเภทแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเป็น ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยแรงจูงใจ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความรู้ความเข้าใจด้านพลังงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบถูก – ผิด มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 28 ข้อ และ

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ ต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 2 ข้อ

2) เครื่องมือประเภทแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และปัญหา ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการและความร่วมมือในอนาคต ในส่วนนี้มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 5 ข้อ

1.3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามจำนวน 5 ท่าน ผลการวิเคราะห์ภาพรวม ค่า IOC เท่ากับ 0.90 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้แก่ อาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ซึ่งได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.73 และค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.54 และใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และความสำเร็จของการมีส่วนร่วม โดยได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9804

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ทำการเก็บจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน และระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งระบุปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาที่จะทำให้การมีส่วนร่วมบรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยได้ทำการแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 227 ชุด (เกินไปร้อยละ 5 เพื่อป้องกันการสูญหายหรือตอบไม่ครบ) และได้รับแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ กลับคืนมา จำนวน 216 ชุด และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 16 ชุด

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลประเภทแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมทั้งสื่อจากสิ่งพิมพ์อื่นๆ จากนั้นนำมาประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อใช้สร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยทั้ง 2 ประเภท คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำเอาโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ใน 2 รูปแบบ คือ

1.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และปัจจัยความรู้ความเข้าใจด้านพลังงาน (ตัวแปรอิสระ) และใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ (ตัวแปรอิสระ) และความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วม (ตัวแปรตาม)

1.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงอนุมาน

(1) การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ตัวแปรอิสระเป็นแบบเชิงพรรณนามีระดับการวัดเป็นนามบัญญัติและแบบเรียงลำดับ จึงใช้การวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-square Test)

(2) การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 “ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 “ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 “ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” และสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 5 “ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ตัวแปรอิสระเป็นแบบช่วงหรืออันดับขึ้น จึงใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

(3) การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 6 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ซึ่งการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ t-Test ได้แก่ เพศ ส่วนการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน

(4) การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 7 “การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ข้อที่ 8 “ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ข้อที่ 9 “แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ข้อที่ 10 “ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” เป็นการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey

(5) การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 11 “ระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70” โดยใช้การวิเคราะห์ t-Test

1.4 ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” มีผลสรุป ดังนี้

1.4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 65.74 และเพศหญิง ร้อยละ 34.26 โดยกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.17 ซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93.52 และประกอบอาชีพเกษตรกร มากที่สุด ร้อยละ 53.71 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.69 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 28.71 โดยส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50.46 และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1 – 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.76

1.4.2 ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยแรงจูงใจ ความรู้ความ เข้าใจด้านพลังงาน ผลการศึกษา ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ มีความคิดเห็นว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคม และส่วนรวม ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานมีความจริงใจในการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 3.83$) มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่าจะสามารถกระตุ้นให้ครอบครัว และประชาชนเกิดความตระหนักในการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ($\bar{X} = 3.79$) ในขณะที่ผลกระทบต่อระยะเวลาการทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$)

2) ปัจจัยความคาดหวัง พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมจะสามารถช่วยให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันมีประโยชน์ต่ออาสาสมัครพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.87$) อาสาสมัครพลังงานชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการวางแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) สามารถนำความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานไปบอกกล่าวให้ประชาชนได้รับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.83$)

3) ปัจจัยแรงจูงใจ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีคามภูมิใจที่มีส่วนทำให้การวางแผนพลังงานชุมชนประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา คือ การมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านพลังงาน ($\bar{X} = 3.87$) การเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถช่วยให้ครัวเรือนลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ($\bar{X} = 3.87$) การเข้ามามีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ($\bar{X} = 3.84$)

4) ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชน ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง ร้อยละ 57.41 รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจระดับสูง ร้อยละ 35.19 และความรู้ ความเข้าใจระดับต่ำ ร้อยละ 7.41 ตามลำดับ

1.4.3 ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.64$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.52$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.41$) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.33$) ในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1) ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีผลการศึกษารายงาจากมากไปหาน้อย คือ ได้ศึกษาและรับทราบเกี่ยวกับกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.48$) มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของการดำเนินงานวางแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.44$) มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านพลังงานในชุมชน ($\bar{X} = 3.42$) มีโอกาสได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีผลการศึกษารายงาจากมากไปหาน้อย คือ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ด้านพลังงานให้แก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 3.64$) มีส่วนร่วมในการสรรหาครัวเรือนต้นแบบและจัดเก็บบัญชีพลังงานครัวเรือน ($\bar{X} = 3.56$) มีส่วนร่วมเข้ารับการศึกษาอบรม ศึกษาดูงานเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและ

อนุรักษ์พลังงาน ($\bar{X} = 3.53$) มีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลด้านพลังงานในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

3) ระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีผลการศึกษารเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ได้รับการสนับสนุนจากการดำเนินกิจกรรมอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.75$) การดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชนช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนลง ($\bar{X} = 3.74$) สามารถนำเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานมาใช้ในการดำรงชีวิตและพึ่งตนเองด้านพลังงานได้ ($\bar{X} = 3.71$) การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทน ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

4) ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดเช่นกัน อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.37$) มีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ($\bar{X} = 3.36$) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.35$) มีส่วนร่วมในการสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่พลังงาน ($\bar{X} = 3.35$)

1.4.4 ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลตามสมมติฐานดังนี้

1) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยใช้การวิเคราะห์ไคสแควร์ (chi-square test) ผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 15.322$, $p = 0.004$) ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 หรือปฏิเสธ H_0

(2) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม ($\chi^2 = 29.294$, $p = 0.082$) ดังนั้น จึงปฏิเสธ H_1 หรือยอมรับ H_0

(3) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 29.781$, $p = 0.000$) ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 หรือปฏิเสธ H_0

2) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 “ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม ($r = 0.602$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 หรือปฏิเสธ H_0

3) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 “ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม ($r = 0.547$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 หรือปฏิเสธ H_0

4) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 “ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม ($r = 0.588$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 หรือปฏิเสธ H_0

5) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 5 “ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม ดังนั้น จึงปฏิเสธ H_1 หรือยอมรับ H_0

1.4.5 ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 6 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ซึ่งการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ t-Test ได้แก่ เพศ ส่วนการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

(1) อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการมีส่วนร่วมในภาพรวม ของเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง เท่ากับ 0.20 ซึ่งดังนั้น จึงยอมรับ H_1 หรือปฏิเสธ H_0

(2) อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธ H_1 หรือยอมรับ H_0

(3) อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 5 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน 1 - 2 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -0.28 ดังนั้น จึงยอมรับ H_1 หรือปฏิเสธ H_0

2) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 7 “การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey ผลการศึกษา พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัคร

พลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 8 กลุ่ม จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -2.74

3) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 8 “ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 กลุ่ม จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.54

4) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 9 “ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 กลุ่ม จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.24

5) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 10 “ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ใช้การวิเคราะห์ F - Test รวมถึงการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

6) สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 11 “ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70” โดยใช้การวิเคราะห์ t-test มีการแปลผล คือ Sig. (2-tailed)/2 < 0.05 และ $t > 0$ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ออกมาว่า ค่าของ t เท่ากับ - 0.590 และ Significance ของการทดสอบทางเดียว

เท่ากับ 0.278 ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญ 0.05 ดังนั้น จึงปฏิเสธ H_1 หรือยอมรับ H_0 ซึ่งสรุปได้ว่าระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่ำกว่าร้อยละ 70 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5.1 ผลสรุปการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ข้อ	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		H_1	H_0
1	ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช		
	(1) เพศ	✓	×
	(2) อายุ	×	✓
	(3) ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน	✓	×
2	ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	✓	×
3	ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	✓	×
4	ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	✓	×
5	ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช	×	✓

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ข้อ	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		H ₁	H ₀
6	ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน		
	(1) เพศ	✓	×
	(2) อายุ	×	✓
	(3) ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน	✓	×
7	การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความแตกต่างกัน	✓	×
8	ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน	✓	×
9	แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน	✓	×
10	ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน	×	✓
11	ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70	×	✓

1.4.6 ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อระบุปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

1) ข้อสรุปที่ได้จากข้อคิดเห็นจากแบบสอบถาม (ปลายเปิด)

ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม พบว่า สิ่งที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนคิดว่ามีปัญหา ที่มีผู้เสนอความคิดเห็นมีความถี่สูงที่สุดในลำดับแรก ๆ คือ การขาดการติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานและอาสาสมัครพลังงานชุมชน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เรื่องพลังงาน ทำให้อาสาสมัครพลังงานชุมชน และประชาชนในพื้นที่ที่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง ร้อยละ 6.94 รองลงมา คือ การขาดความร่วมมือ และมองพลังงานเป็นเรื่องไกลตัว ร้อยละ 4.63 และการขาดความรู้ความเข้าใจด้านพลังงาน ร้อยละ 3.70 ตามลำดับ ซึ่งจากปัญหาการขาดการติดต่อสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ด้านพลังงานให้แก่ประชาชนในชุมชนมากเพียงใด ก็ยังประชาสัมพันธ์ได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจเนื่องมาจากในแต่ละชุมชนมีอาสาสมัครพลังงานชุมชนจำนวนน้อย

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วม พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงที่สุด คือ ควรมีการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานที่เป็นจริงแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน และประชาชน ร้อยละ 6.02 รองลงมา คือ พลังงานจังหวัดควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 5.56 และควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้อาสาสมัครพลังงานชุมชน และประชาชนเห็นความสำคัญเรื่องพลังงาน ร้อยละ 3.70 ตามลำดับ

2) ข้อสรุปที่ได้จากข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน มีผลสรุปรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ มีส่วนร่วมในการวางแผนโดยมีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือ การร่วมจัดประชุมชี้แจงโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย และเสนอแนวทางการจัดทำแผนพลังงานชุมชน มีการบรรจุแผนงาน/โครงการด้านพลังงานในแผนพัฒนา 3 ปีของท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาด้านความต่อเนื่องของนโยบาย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัด ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านพลังงานแก่

ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้สังเกตเห็นความสำคัญเรื่องพลังงาน รวมถึงมีการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง

(2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะทำงาน การประสานงาน ประชาสัมพันธ์ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพลังงาน การเข้าร่วมกิจกรรมด้านพลังงานทั้งการส่งเสริมพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงาน การร่วมศึกษาดูงาน และมีส่วนร่วมในการสรรหาครัวเรือนต้นแบบ การส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงาน การสนับสนุนวิทยากร กระบวนการให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และการต่อยอดการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนต้นแบบด้านพลังงาน แต่อย่างไรก็ตามมีหน่วยงานราชการเข้ามาดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่นหลายหน่วยงาน จึงทำให้มีปัญหาในการประชาสัมพันธ์ และประสานการดำเนินงานให้ประชาชนทราบยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ในบางครั้งประชาชนขาดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่า วิทยากรกระบวนการด้านพลังงานยังขาดทักษะ ความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงาน และวิธีการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานที่ถูกต้อง ดังนั้น หน่วยงานราชการควรมีการบูรณาการโครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และถ่ายทอดแผนงาน/โครงการสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้ความรู้ด้านพลังงาน และฝึกปฏิบัติวิธีการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานที่ถูกต้องให้แก่วิทยากรกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

(3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ สามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน มากำหนดยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ประชาชนได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน สามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนลง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีชุมชนต้นแบบด้านพลังงานที่มีศักยภาพ ซึ่งมีนักเรียน นักศึกษา และชุมชนต่างๆ ทั้งในและต่างจังหวัดเข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่อย่างไรก็ตามยังพบปัญหา คือ ประชาชนที่ได้รับสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง สาเหตุเนื่องจากไม่มีวัตถุดิบ และไม่ทราบวิธีการใช้งานที่ถูกต้อง แต่เมื่อหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนก็ขอใช้สิทธิ์ไว้ก่อน หากเทคโนโลยีเกิดความชำรุด จึงไม่ให้ความสนใจในการซ่อมแซม และบำรุงรักษา ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้ความรู้วิธีการใช้ และบำรุงรักษาเทคโนโลยี

พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน หรือการฝึกอบรมให้แก่วิทยากรกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ส่วนการสนับสนุนเทคโนโลยีควรพิจารณาความพร้อมและความเหมาะสมของบุคคลที่จะได้รับการสนับสนุน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

(4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ มีส่วนร่วมรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงาน โครงการ การให้ข้อมูลข้อบกพร่องการดำเนินโครงการ การร่วมวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน และร่วมสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน แต่ยังพบปัญหา คือ เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชนยังขาดการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินงาน และไม่มีระบบการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ สาเหตุเนื่องจากไม่มีเวลาในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินโครงการ และขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการควรศึกษากระบวนการประเมินผลโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ และให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลโครงการ

(5) ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น ได้แก่ การสนับสนุนให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนแผนพลังงานในชุมชนอย่างยั่งยืน ควรมีการประสานงาน การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานที่เป็นจริงอย่างทั่วถึง การจัดอบรมให้ความรู้ด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนชุมชนต้นแบบด้านพลังงาน และพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น การฝึกทักษะการเขียนโครงการด้านพลังงานให้แก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน มีระบบการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานอย่างต่อเนื่อง และขยายผลให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด ควรจัดตั้งให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นองค์กรนิติบุคคล และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1.1 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการศึกษา พบว่า (1) เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม (3) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอภิปรายผลดังนี้

1) เพศ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช อภิบายได้ว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากอาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และโครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีลักษณะงาน วิธีการ และบทบาท ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งเพศชายจะมีทักษะ ความเข้าใจ และชำนาญในการปฏิบัติได้มากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977: 59-78 อ้างอิงใน พิทักษ์ กาพกคดี 2540: 29) ที่ชี้ให้เห็นว่า เพศ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิทักษ์ กาพกคดี (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรชูลี จันทร์แก้ว (2553) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล” พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ

2) ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช อธิบายได้ว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานนาน มีความตั้งใจ และมุ่งมั่น ในการปฏิบัติงานมากกว่าอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยกว่า อาจเนื่องจากการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจะอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานพลังงานจังหวัด เป็นระยะเวลาต่อเนื่อง 4 ปี ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะมีกิจกรรมสำหรับอาสาสมัครพลังงานชุมชน ทั้งการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การพัฒนาศักยภาพ และทักษะความชำนาญด้านพลังงาน ทำให้ผู้ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานนาน มีความมุ่งมั่น ปรารถนา และความสำเร็จ และความชำนาญ มากกว่าผู้ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิทักษ์ กาพกคดี (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี” ผลงานวิจัยของ บุญผา เดิสุวรรณ (2552) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของตำบลลือช อำเภอลือช จังหวัดนครศรีธรรมราช” และผลงานวิจัยของ พรชูลี จันทร์แก้ว (2553) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล” พบว่า ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1.2 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 “ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช อธิบายได้ว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสนใจและร่วมกันแก้ปัญหา เป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคมและส่วนรวม มีการกระตุ้นและเอื้ออำนวยต่อกระบวนการพัฒนาด้านพลังงานในชุมชน ดังนั้นสำนักงานพลังงานจังหวัดควรจะต้องหามาตรการเพื่อส่งเสริมให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้าใจถึงบทบาท กระบวนการทำงาน และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านพลังงานในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพบูลย์ เจริญทรัพย์ (2534 อ้างอิงใน สุทธิชัย สุขสีเสน 2550: 38) ที่ชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เอื้ออำนวย หรือมีส่วนผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน และปัจจัยที่สำคัญก็คือ ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาโดยนักพัฒนาต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และ

สอดคล้องกับแนวคิดของ ปารีชาติ วัลย์เสถียร และคณะ (2543: 10) ที่ชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรพิจารณาปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมกระตุ้น สร้างจิตสำนึก เอื้ออำนวยกระบวนการพัฒนาสนับสนุนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากร และร่วมเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน

2.1.3 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 “ปัจจัยความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช อธิบายได้ว่าอาสาสมัครพลังงานชุมชนอาจจะยังไม่คิดว่าการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจะสามารถช่วยลดรายจ่าย หรือเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน และไม่คิดว่ากระบวนการวางแผนพลังงานชุมชนจะมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากนัก ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้ความสำคัญ และวางแผนจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชน โดยแสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนสามารถช่วยลดรายจ่าย หรือเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้อย่างไร รวมถึงการตอบสนองความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชน และเปิดโอกาสให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ในการดำเนินโครงการ ซึ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของ วิคเตอร์ เอช ฟรูม (Victor H. Vroom, อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลากรวย 2546: 30) ที่ชี้ให้เห็นว่า บุคคลที่จะกระทำการใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับตัวแปรว่าเขามีโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟรายเซ็นค์ (Fysenck อ้างอิงใน กิ่งเทียน ลากรวย 2546: 30) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความคาดหวังเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานใดๆ ตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร คงแป้น (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า ปัจจัยการคาดหวังผลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิชัย สุชีเสน (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา” พบว่า ความคาดหวังมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.1.4 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 “ปัจจัยแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร

พลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช อธิบายได้ว่า การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนยังไม่จูงใจให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรจัดกิจกรรมให้สามารถจูงใจอาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น การเปิดโอกาสให้มีการฝึกอบรม การแสดงความสามารถในการเป็นวิทยากรกระบวนการ ในส่วนของเจ้าหน้าที่พลังงานจังหวัดเองก็ควรสร้างความสัมพันธ์กับอาสาสมัครพลังงานชุมชนให้มากขึ้น มีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทำให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนรู้สึกมีคุณค่า ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1981: 10 อ้างอิงใน ฉัตร ปิ่นปัก 2543: 31-32) ที่ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยของสิ่งจูงใจ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบท จะเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น จะมีเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก การมองเห็นว่าตนเองได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ ประการที่สอง การที่ได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham H. Maslow, 1954 อ้างอิงใน พิทยา บวรวัฒนา 2554: 158-160) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้าความต้องการของมนุษย์ในลำดับขั้นหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการในลำดับขั้นถัดขึ้นไป ซึ่งการจูงใจให้มนุษย์ทำงานได้ดั่งนั้น จะต้องเข้าใจว่าเขามีความต้องการอะไรบ้าง เพื่อหาแนวทางว่าควรจะใช้วิธีการจูงใจแบบไหน สอดคล้องกับทฤษฎีจูงใจของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg Frederick et al, 1990 อ้างอิงใน พรชูลี จันทร์แก้ว 2550: 30 – 33) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยจูงใจ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ทำ ซึ่งถ้าผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจ จะมีความตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานได้

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญน้อม ศิลาอาสน์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน จังหวัดตราด” พบว่า แรงจูงใจ มีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจังหวัดตราด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญผา เลิศวาสนา (2552) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรชูลี จันทร์แก้ว (2553) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุข

ประจําหมู่บ้านในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล” พบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของ อสม. ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.1.5 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 5 “ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม อธิบายได้ว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน เนื่องจากคิดว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ แต่ยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานที่ชัดเจน ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรจัดอบรมความรู้ด้านพลังงานให้แก่อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดให้ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจที่สามารถถ่ายทอดหรือเป็นวิทยากรประจำชุมชน ได้มีโอกาสไปถ่ายทอดและให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของตน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศศิธร คงแป้น (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวม ไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของพิทักษ์ กาพภักดี (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ความรู้ตามมาตรฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การเปรียบเทียบปัจจัยความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2.1 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 6 “ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน ต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ผลการศึกษา พบว่า (1) อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน (3) ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.2.2 เพศ พบว่า การมีส่วนร่วมในภาพรวม ของเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง เท่ากับ 0.20 อธิบายได้ว่า จากที่โครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีลักษณะงาน วิธีการ และบทบาท ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งเพศชายจะมีทักษะ ความเข้าใจ และชำนาญในการปฏิบัติได้มากกว่าเพศหญิง หรืออาจจะเป็นเพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของ อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้มีความเหมาะสม

2.2.3 อายุ พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการ วางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุทธิชัย สุชีเสน (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ วางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา” พบว่า อายุไม่มีความแตกต่างกันในระดับการมีส่วนร่วม ในโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวรมาศ บุตราช (2549) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวสมาชิกในชนบท อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า อายุของตัวแทนครอบครัวมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชนัดดา ระดาฤทธิ์ (2549) ที่ศึกษาเรื่อง “การมี ส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนในชุมชน กรณีศึกษา เฉพาะเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขที่มีอายุต่างกันมีกระบวนการมี ส่วนร่วมสร้างเสริมสุขภาพประชาชนในชุมชนไม่แตกต่างกัน

2.2.4 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชน ที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมใน โครงการวางแผนพลังงาน ชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัดดา ระดาฤทธิ์ (2549) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร สาธารณสุขต่อการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนในชุมชน กรณีศึกษาเฉพาะเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกันมีกระบวนการมี ส่วนร่วมสร้างเสริมสุขภาพประชาชนในชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2.5 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 7 “การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงาน ชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมใน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัด นครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ผลการศึกษา พบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชน ที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ใน ภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 8 คู่ จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วม ของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนาในระดับมากที่สุด มี

ค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -2.74 ซึ่งการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน สำนักงานพลังงานจังหวัดควรให้ความสำคัญกับอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มตระหนักรู้ของบทบาทการเป็นนักพัฒนาเพื่อการเสถียรภาพการทำงานเพื่อสังคมส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น และฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากรกระบวนการให้แก่อาสาสมัครพลังงานชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2.2.6 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 8 “ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความคาดหวังในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.54 ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรศึกษาถึงความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนอย่างลึกซึ้ง และหาวิธีการตอบสนองและเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนอย่างเต็มที่ต่อความคาดหวังต่าง ๆ ของอาสาสมัครพลังงานชุมชนและประชาชนในพื้นที่ เช่น เมื่ออาสาสมัครพลังงานเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อต้องการลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน สำนักงานพลังงานก็ควรจัดฝึกอบรม วิธีการประหยัดพลังงาน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีประหยัดพลังงาน เป็นต้น

2.2.7 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 9 “แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนกับการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 คู่ จะเห็นได้ว่า จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า เท่ากับ -1.24 ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และคัดเลือกอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีผลงานดีเด่น ประกาศให้คนอื่นได้ทราบ และถือเป็นแบบอย่าง เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มหรือทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในลักษณะของแนวคิดการกระจายอำนาจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น

2.2.8 จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 10 “ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน” ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงานของอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรจัดฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้กับอาสาสมัครพลังงานชุมชนทั้งด้านพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน และจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การทำงาน

2.3 ระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 11 “ระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70” พบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่ำกว่าร้อยละ 70 ซึ่งอาจเกิดจากการขาดทักษะ ความชำนาญ และความสามารถในการดำเนินงาน การขาดความรู้ด้านพลังงานที่ถูกต้อง และในแต่ละชุมชนมีอาสาสมัครพลังงานจำนวนน้อย แต่พื้นที่ดำเนินงานมีขนาดกว้างทำให้อาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ทั่วถึงรวมทั้งการแต่งตั้งอาสาสมัครพลังงานชุมชนยังไม่เป็นรูปธรรม โดยไม่ได้จัดตั้งเป็นองค์กรที่มีเอกภาพ ซึ่งอาจขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนต้องปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่อระดับของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงานจังหวัด และได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทสำคัญอย่างต่อเนื่องในการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการอภิปรายในภาพรวม ดังนี้

ประเด็นการมีส่วนร่วม มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้กำหนดหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองประเทศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.2546 – 2550 ซึ่งได้กำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 7 โดยระบุว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง และเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.2551 – 2555 ซึ่งได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับรูปแบบการทำงานให้มี

ลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ส่วนขั้นตอนการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้สรุปการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen, J.M. and Uphoff, 1980: 219-222 อ้างอิงใน สุทธิชัย สุขสีเสน 2550: 27-28) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุทธิชัย สุขสีเสน (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญน้อม ศิลาอาสน์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจังหวัดตราด” พบว่า ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจังหวัดตราดต่ำกว่าร้อยละ 80 เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิทักษ์ กาฬกิติ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เพศ พบว่า เพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งอาสาสมัครพลังงานชุมชนเพศชายส่วนใหญ่มิมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่มิมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากที่โครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีลักษณะงาน วิธีการ และบทบาท ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน เพศชายจะมีทักษะ ความเข้าใจ และชำนาญในการปฏิบัติได้มากกว่าเพศหญิง ดังนั้น ควรมีการปฏิบัติ ดังนี้

1) ควรมอบกิจกรรมในการดำเนินงานโครงการวางแผนพลังงานชุมชนให้เหมาะสม ว่างานใดควรมอบให้เทศหญิง และงานใดควรมอบให้เทศชาย เช่น ลักษณะงานที่เกี่ยวข้องเชิงเทคนิคของเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ควรให้เทศชายเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนการจัดเก็บข้อมูลด้านพลังงาน บัญชีพลังงานครัวเรือน ซึ่งอาจจะให้เทศหญิงเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากเทศหญิงจะมีความละเอียดมากกว่าเทศชาย และควรกำหนดให้มีกิจกรรมที่ทั้งเทศชาย และเทศหญิง สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

3.1.2 ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน พบว่า ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานนาน มีความตั้งใจ มุ่งมั่น ประสิทธิภาพ และความชำนาญ ในการปฏิบัติงานมากกว่าอาสาสมัครพลังงานชุมชนที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานน้อยกว่า ดังนั้น ควรมีการปฏิบัติ ดังนี้

1) ควรกระตุ้น และสร้างความตระหนัก การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ เรื่องพลังงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2) ควรให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการวางแผนพลังงานมากยิ่งขึ้น โดยการจัดอบรมหรือแนะนำการควบคุม ตรวจสอบ การประเมินผลโครงการ ให้สามารถวัดผลความสำเร็จของโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงแผนพลังงานชุมชนในปีต่อไป

3.1.3 ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และพบว่า การเป็นนักพัฒนาของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน ซึ่งอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสนใจและร่วมกันแก้ปัญหา เป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคมและส่วนรวม ดังนั้น ควรมีการปฏิบัติ ดังนี้

1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดการทำงานร่วมกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงานจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพลังงานชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชนเพื่อให้เกิดความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาด้านพลังงานของชุมชนร่วมกัน

3) กระตุ้นให้มีการนำทรัพยากรตามศักยภาพของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น อาสาสมัครพลังงานชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจากการประกอบอาชีพจะมีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษไม้ กากปาล์ม น้ำมัน ชังข้าวโพด เป็นต้น สามารถนำมาผลิตเป็นชีวมวลได้ หรือการเลี้ยงสัตว์ก็สามารถนำมูลสัตว์มาผลิตเป็นก๊าซชีวภาพได้

4) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง เพื่อให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน

5) การให้ความเชื่อมั่นในศักยภาพ และกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน เพื่อพัฒนาการดำเนิน โครงการวางแผนพลังงานชุมชนให้บรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้น

3.1.4 ปัจจัยความคาดหวัง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ พบว่า ความคาดหวังของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน ดังนั้นควรมีการปฏิบัติ ดังนี้

1) ให้ความสำคัญ และตอบสนองความคาดหวังอาสาสมัครพลังงานชุมชน โดยการส่งเสริมให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนประหยัดพลังงานเพื่อสามารถลดรายจ่ายด้านพลังงาน และส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2) เปิดโอกาสให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ในการดำเนินโครงการ และสามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

3.1.5 ปัจจัยแรงจูงใจ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ พบว่า แรงจูงใจของอาสาสมัครพลังงานชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม ดังนั้น ควรมีการปฏิบัติ ดังนี้

1) ส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้แก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน ถึงแม้ว่าอาสาสมัครพลังงานชุมชนปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจ เสียสละ และไม่มีค่าตอบแทน แต่สำนักงานพลังงานจังหวัดก็ควรสนับสนุนให้มีผลประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแรงจูงใจ โดยการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน การสนับสนุนงบประมาณ การเชิดชูเกียรติอาสาสมัครพลังงานที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนทั่วไป และเป็นที่ยอมรับของสังคม

2) เปิดโอกาสให้ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดการดำเนินงานด้านพลังงานได้บรรลุผลสำเร็จ

3.1.6 ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน พบว่า อาสาสมัครพลังงานชุมชน ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง ดังนั้น สำนักงานพลังงานจังหวัดควรจัดอบรม เพิ่มพูนความรู้ด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง เช่น สถานการณ์พลังงาน พลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน และพัฒนาศักยภาพให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ ประชาชนในพื้นที่ของตนเองได้

3.1.7 ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วม พบว่า ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัด นครศรีธรรมราช ต่ำกว่าร้อยละ 70 ดังนั้น ควรมีการปฏิบัติ ดังนี้

1) ให้ความสำคัญ และสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้องในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน เช่น การอบรมให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ สื่อสาร ข้อมูลด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านพลังงานในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้อาสาสมัครพลังงานชุมชนเห็นความสำคัญ เรื่องพลังงานในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

3) สร้างความเข้าใจแก่อาสาสมัครพลังงานชุมชน และกำหนดเป้าหมาย ตลอดจนวิธีการและแนวทางการดำเนินงานของโครงการวางแผนพลังงานชุมชนให้ชัดเจน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาของสำนักงานพลังงานจังหวัดอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบถึงระดับ ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ในภาพรวมได้อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่มากยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานโครงการวางแผนพลังงานชุมชน ว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนเพียงใด

3.2.3 ควรศึกษาแบบเจาะลึกในแต่ละปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน (2548) รายงานการวิจัยทิศทางการพัฒนาชุมชนไทยในอนาคต
กรุงเทพมหานคร บีทีเอสเพรส
- กาญจนา วสุสิริกุล (2540) *ขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530) *การพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท*
กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์
- _____. (2538) *เครื่องมือการทำงานแนวพัฒนาชุมชน* กรุงเทพมหานคร สภาคาทอริกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา
- กิ่งเทียน ลากรวย (2546) “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกในการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์ข้าวชุมชน ต.คอนทราย อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กิติมา สุรสนธิ (2541) *ความรู้ทางการสื่อสาร* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540) *การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา เอกสารประกอบการเรียนภาควิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2523) *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ฉัตร ปิ่นปัก (2543) “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชนบ้านจาน ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (นวศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ (2545) *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน* นนทบุรี เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์
- ชมนาท รัตมณี และคณะ (2549) “การศึกษาพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาสีงแวดล้อมชุมชนของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์จากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ชนิดดา ระดาฤทธิ์ (2549) “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชน กรณีศึกษาเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ชินรัตน์ สมสืบ (2555) “รัฐประศาสนศาสตร์กับการมีส่วนร่วม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์* หน่วยที่ 12 หน้า 254-261 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- คูสิต เวชกิจ (2535) “การมีส่วนร่วมของประชาชน และการระดมทรัพยากรเพื่อการป่าไม้ชุมชน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการป่าไม้ชุมชน* หน่วยที่ 5 หน้า 213-214 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- ดิณ ปรัชญพฤทธิ (2541) *การบริหารการพัฒนา: ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ถาวรมาศ บุตราช (2549) “การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของครอบครัวสมาชิกในชนบท อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม) สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ทิววงศ์ ศรีบุรี (2539) *สิ่งแวดล้อมกับเศรษฐกิจและการศึกษา* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2553) “การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยคอมพิวเตอร์” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์* 3 หน่วยที่ 13 หน้า 87 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) *แนวทางการมีส่วนร่วม* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2531) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา* กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณการพิมพ์
- เนาวรัตน์ รัตนสาม (2542) “การนิเทศงานกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2542) *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร B&B Publishing
- _____ (2551) *ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร จามจุรีโปรดักท์

- บุญน้อม ศีลาอาสน์ (2551) “การมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายชุมชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนจังหวัดตราด” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุปผา เลิศวาสนา (2552) “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของตำบลลิซล อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ แขนงวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544) “การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร* หน้าที่ 9 หน้า 293 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- บัณฑิต อ่อนคำ (2539) *องค์กรพัฒนาชาวบ้านเพื่อพัฒนาภาคอีสาน* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประพนธ์ ปิยรัตน์ (2544) “การมีส่วนร่วมและการมีหุ้นส่วนในการแก้ปัญหา กลวิธีที่สำคัญเพื่อการพัฒนาชุมชนและชุมชนแบบยั่งยืน” *การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- ประเวศ ะลี (2541) *ประชาคมตำบล* กรุงเทพมหานคร มติชน
- ปราโมทย์ ยอดแก้ว (2544) “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดมุกดาหาร” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรีวัฒน์ สัจจาพันธ์ (2544) “ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมแจ้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของนิสิตนักศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปรัชญา แตรสังข์ (2550) “ความเข้าใจและการปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์ข้าวชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2540) *การสำรวจสถานะความรู้เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน*
กรุงเทพมหานคร คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- _____. (2543) *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา* กรุงเทพมหานคร
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- พงศ์พันธ์ เขียวหิรัญ (2539) ใน *เอกสารประกอบการสอนมนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาที่เหมาะสม*
สำหรับเกษตรกร หน่วยที่ 10 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พงษ์เทพ รุ่งเรือง (2550) “การมีส่วนร่วมของสตรีอาสาพัฒนาในงานพัฒนาชุมชน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
มนุษยนิเวศศาสตร์ วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (2554) กรุงเทพมหานคร ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์
- พยอม วงศ์สารศรี (2533) *การบริหารทรัพยากรมนุษย์* กรุงเทพมหานคร สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- พรชูลี จันทร์แก้ว (2553) “การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้พิการ ในอำเภอละงู จังหวัดสตูล” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ แขนงวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546” ใน
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2546) หน้า 1-15 กรุงเทพมหานคร
- “พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551” (2551, 8 กุมภาพันธ์) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 125
ตอน 31 ก หน้า 27
- พิทยา บวรวัฒนา (2554) “แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ สหรัฐอเมริกา 2” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ หน่วยที่ 4
หน้า 158-164 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- พิทักษ์ กาพกคดี (2540) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุข
มูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ แขนงวิชา
สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548” (2548, 27
กรกฎาคม 2548) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 122 ตอนพิเศษ 55 ง หน้า 25-29

- รัตวัลย์ วจนรจนา (2544) *การพัฒนาสุขภาพในชนบท* พิมพ์ครั้งที่ 2 เลย สถาบันราชภัฏจังหวัดเลย
 วรรณดี มัยยะ (2551) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในอำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วรรณาทอง กาวแก้ว (2552) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกัน
 สุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดยะลา” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ แขนงวิชาสาธาณสุขศาสตร
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วรรณดี แสงประทีปทอง และบุญสี พรหมมาพันธุ์ (2553) “สถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 หน่วยที่ 10 หน้า 228 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- วรรณดี แสงประทีปทอง (2553) “เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ” ใน *ประมวลสาระ
 ชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2* หน่วยที่ 8 หน้า 143 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- วิทวัส แก้วทงศ์ (2541) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ
 ปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2535) *หลักการพัฒนาชุมชน: ชุมชนประยุกต์* กรุงเทพมหานคร
 โอเดียนสโตร์
- _____. (2537) *การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและบทบาทขององค์กรท้องถิ่น*
 กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- วัฒนาม สุนทรชัย (2547) *เรียนสถิติด้วย spss ภาคการวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อสอบ*
 กรุงเทพมหานคร ทวิทย์พัฒน์
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) *การพัฒนาชนบทไทย* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศศิธร คงแป้น (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการโครงการหนึ่งตำบล หนึ่ง
 ผลิตภัณฑ์ เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2534) *อาสาสมัครในงานสังคมสงเคราะห์* กรุงเทพมหานคร เอส ดี พรินต์ติ้ง
 สมพงษ์ เตชะอชิก และคณะ (2540) *องค์กรชาวบ้าน* กรุงเทพมหานคร เจริญวิทยาการพิมพ์

- สมพร เทพสิทธิ์ (2541) *อุดมการณ์และบทบาทของอาสาสมัคร แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัครในสังคม* กรุงเทพมหานคร สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
- สุทธิชัย สุขสีเสน (2550) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนในจังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ แขนงวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545) *รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสด็จ โรจนธรรม (2554) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ระดับตำบลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ แขนงวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543) *การพัฒนาชุมชน* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2552) *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน (2552) *คู่มืออาสาสมัครพลังงานชุมชน เรื่องการวางแผนพลังงานชุมชน* กรุงเทพมหานคร ศูนย์ประสานงานกลาง การวางแผนพลังงานชุมชน
- อकिन รพีพัฒน์ (2531) *มนุษย์วิทยาสังคมกับการพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อมรา พงศาพิชญ์และคณะ (2545) *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม: กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุไรวรรณ ทองเสนห์ (2552) “ความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายในการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Cohen, John M. and Norman, T. Uphoff. (1984). *Participation 's Place in Rural Development: Seeking clarity through specificity*. World Development n.p.
- Ervin, Williams. (1976). *Participative Management: Concepts, Theory and Implementation*. Atlanta: Georgia State University.

The American Heritage Dictionary. (1994) Boston New York: Houghton Mifflin Harcourt.

United Nations. (1978). *Popular Participation in Decision Making for Development*. New York: United Nation Publication.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

นายศุภยुทธ สาครบุตร	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์พลังงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน กระทรวงพลังงาน
นายสุทธิชัย สุขสีเสน	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำแหน่ง พลังงานจังหวัดสงขลา สำนักงานพลังงานจังหวัดสงขลา
นางสาวนิตยา สุขชู	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโลกเจริญ องค์การบริหารส่วนตำบลโลกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา
นายพิสิฐ เข็นมาก	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลพนม อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
นางดรุณี กิจภาณัฐการ	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่ง นักบริหารงานทั่วไป 7 องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน
ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับการศึกษาเพื่อทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้สอบถามอาสาสมัครพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเป็น ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยแรงจูงใจ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

3. ข้อมูลที่ได้รับจากท่านผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามชุดนี้

(นางสาวสิริกานต์ กองทอง)

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

E-mail: sirikan_dear@hotmail.com โทรศัพท์มือถือ 08 6279 1684

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี 2) 21 – 30 ปี 3) 31 – 40 ปี
 4) 41 – 50 ปี 5) 51 – 60 ปี 6) 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- 1) ไม่ได้จบการศึกษา 2) ประถมศึกษา
 3) มัธยมศึกษา/ปวช. 4) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส.
 5) ปริญญาตรี 6) สูงกว่าปริญญาตรี

4. ศาสนา

- 1) พุทธ 2) คริสต์ 3) อิสลาม 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. สมาชิกในครัวเรือน

- 1) 1 – 2 คน 2) 3 – 4 คน 3) 5 – 6 คน 4) 7 คนขึ้นไป

6. อาชีพหลัก

- 1) รับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3) เกษตรกร 4) พนักงานบริษัทเอกชน
 5) ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย 6) รับจ้างทั่วไป
 7) อื่นๆ ระบุ.....

7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท 2) 10,001 - 20,000 บาท
 3) 20,001 - 30,000 บาท 4) 30,001 - 40,000 บาท
 5) 40,001 - 50,000 บาท 6) 50,001 บาทขึ้นไป

8. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งดังนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) คณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 4) ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน
- 5) อาสาสมัครสาธารณสุข
- 6) อาสาสมัครพลังงานชุมชน
- 7) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชน (เศษมากกว่า 6 เดือน คิดเป็น 1 ปี)

- 1) 1-2 ปี   2) 3-4 ปี   3) 5 ปีขึ้นไป

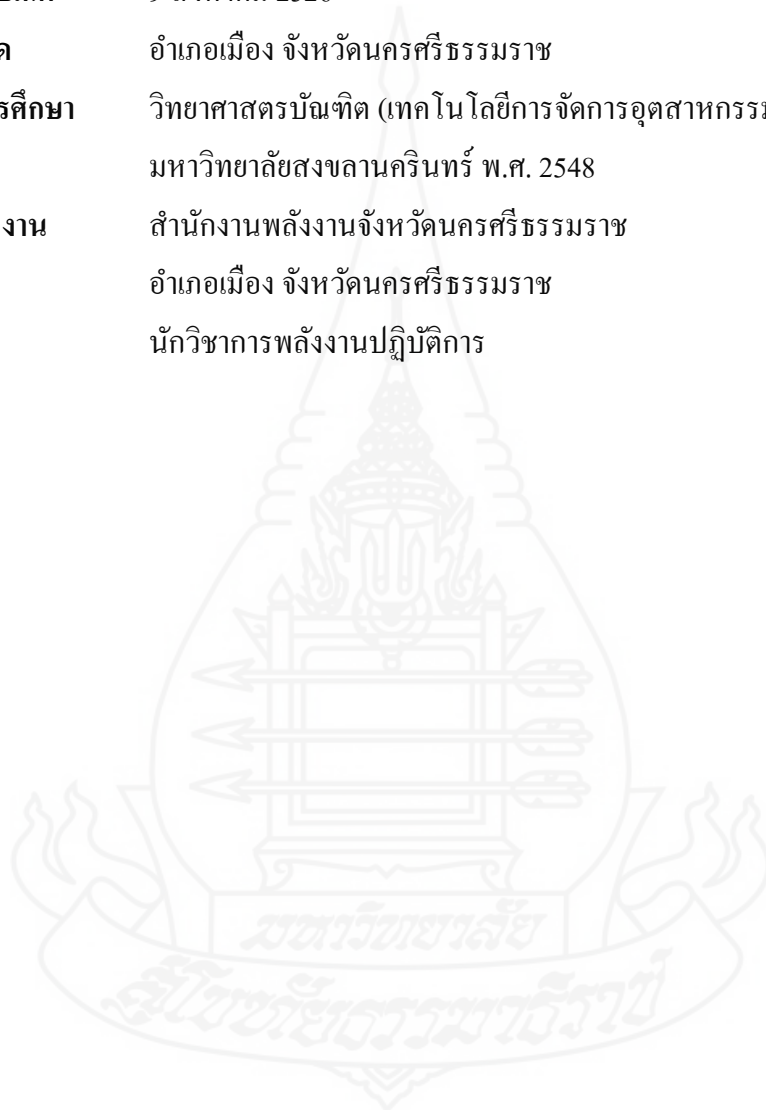
ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน แบ่งเป็น ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา ปัจจัยความคาดหวัง และปัจจัยแรงจูงใจ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงข้อเดียว

ข้อ	ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ปัจจัยด้านการเป็นนักพัฒนา						
1.	เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานและอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด					
2.	เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานมีทัศนคติที่ดีต่ออาสาสมัครพลังงานชุมชนและประชาชนในชุมชน					
3.	ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงาน					
4.	เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพลังงานมีความจริงใจในการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมาต่ออาสาสมัครพลังงานชุมชน					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสิริกานต์ กองทอง
วัน เดือน ปีเกิด	9 สิงหาคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	สำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่ง	นักวิชาการพลังงานปฏิบัติการ

ข้อ	ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
5.	ท่านกับเจ้าหน้าที่กระทรวงพลังงานมีโอกาสได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อโครงการวางแผนพลังงานชุมชน					
6.	ท่านมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่า จะสามารถกระตุ้นให้ครอบครัว และประชาชนเกิดความตระหนักในการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานได้					
7.	ครอบครัวของท่านมีความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วม และยินดีให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน					
8.	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนเกิดจากความศรัทธาและเชื่อถือผู้นำชุมชน					
9.	อาสาสมัครพลังงานชุมชนเป็นผู้ที่เสียสละ อุทิศตนเพื่อสังคม และส่วนรวม					
10.	การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีผลกระทบต่อระยะเวลาการทำงานของท่าน					
ปัจจัยความคาดหวัง						
11.	อาสาสมัครพลังงานชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการวางแผนพลังงานชุมชน					
12.	อาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถให้ความช่วยเหลือครอบครัวและประชาชนในชุมชนของท่านด้านพลังงาน					
13.	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันของอาสาสมัครพลังงานชุมชนมีประโยชน์ต่อท่าน					
14.	ท่านสามารถนำความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานไปบอกกล่าวให้ประชาชนได้รับรู้และนำไปใช้ประโยชน์					
15.	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะสามารถช่วยให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น					

ข้อ	ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
16.	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนทำให้ท่านได้รับการยกย่อง ศรัทธา จากประชาชนในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ					
17.	อาสาสมัครพลังงานชุมชนมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน					
18.	การเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพลังงานชุมชน จะมีส่วนช่วยให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงพลังงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
19.	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถหาวิธีแก้ไขปัญหาด้านพลังงานที่ประชาชนยอมรับร่วมกัน					
20.	การดำเนินงานการมีส่วนร่วมโดยอาศัยอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน					
ปัจจัยแรงจูงใจ						
21.	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชน จะได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน					
22.	ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวางแผนพลังงานชุมชน เนื่องจากได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน					
23.	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านพลังงาน					
24.	การเข้ามามีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนจะช่วยให้ท่านสามารถเป็นวิทยากรพลังงานในท้องถิ่น และถ่ายทอดความรู้ด้านพลังงานแก่ประชาชนได้					
25.	เพื่อนร่วมทีมอาสาสมัครพลังงานชุมชนของท่านยอมรับในความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานของท่าน					

ข้อ	ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
26.	การเป็นอาสาสมัครพลังงานชุมชนสามารถช่วยให้ครัวเรือนของท่านลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน					
27.	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการด้านพลังงานในชุมชนตามนโยบายของรัฐบาล					
28.	การดำเนินงานในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีความท้าทายความสามารถของท่าน					
29.	กระทรวงพลังงานตอบสนองความต้องการและท่านสามารถนำความรู้ด้านพลังงานมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้					
30.	ท่านภูมิใจที่มีส่วนทำให้การวางแผนพลังงานชุมชนประสบความสำเร็จ					

ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงข้อเดียว

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ถูก	ผิด
1.	โครงการวางแผนพลังงานชุมชนมีขั้นตอนการดำเนินงาน 10 ขั้นตอน		
2.	ประเทศไทยไม่มีความจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง เนื่องจากสามารถผลิตพลังงานทดแทนได้เพียงพอกับความต้องการ		
3.	ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นพลังงานหมุนเวียนสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้		
4.	น้ำมันแก๊สโซฮอล์ เป็นพลังงานทดแทนชนิดหนึ่ง		
5.	พลังงานชีวมวล เป็นพลังงานทดแทนที่ใช้แล้วหมดไปหรือพลังงานสิ้นเปลือง		

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ถูก	ผิด
6.	น้ำมันพืชใช้แล้วสามารถนำมาผลิตเป็นไบโอดีเซล และสามารถ ใช้กับเครื่องยนต์เบนซินได้		
7.	ควรถังตู้เย็นห่างจากผนังทั้งด้านหลังและด้านข้าง ไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร จะช่วยให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้		
8.	อุณหภูมิที่เหมาะสมของเครื่องปรับอากาศอยู่ที่ 26 – 27 องศา เซลเซียส และใช้พัดลมเบอร์ 5 ช่วยลดการใช้ไฟฟ้าได้		
9.	ขั้วรถที่ความเร็วเกิน 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ช่วยให้ถึงที่หมาย โดยเร็วและสามารถประหยัดน้ำมัน		
10.	เพียงแค่ขับเคลื่อนรถเบาๆ 1 – 2 กิโลเมตร เครื่องยนต์จะอุ่นเอง ไม่จำเป็นต้องอุ่นเครื่องยนต์แล้วจอดอยู่กับที่		

ส่วนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงข้อเดียว

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1.	ท่านได้เข้าร่วมในการประชุมชี้แจงโครงการวางแผนพลังงานชุมชน โดยเจ้าหน้าที่จากกระทรวงพลังงาน					
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของการดำเนินงานวางแผนพลังงานชุมชน					
3.	ท่านได้ศึกษาและรับทราบเกี่ยวกับกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพลังงานชุมชน					
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านพลังงานในชุมชน					

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5.	ท่านมีโอกาสดูเสนอความคิดเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนพลังงานชุมชน					
6.	ท่านมีโอกาสนในการเสนอแผนงาน/โครงการด้านพลังงานในชุมชน					
7.	ท่านมีโอกาสดัดสินใจกำหนดความต้องการในโครงการการวางแผนพลังงานชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
8.	ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างทีมคณะทำงานและเครือข่ายอาสาสมัครพลังงานชุมชน					
9.	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวางแผนพลังงานชุมชน					
10.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ด้านพลังงานให้แก่ประชาชนในชุมชนเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดพลังงานและเข้าร่วมกิจกรรมด้านพลังงานทั้งการส่งเสริมพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงาน					
11.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลด้านพลังงานในพื้นที่					
12.	ท่านเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน					
13.	ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาครัวเรือนต้นแบบและจัดเก็บบัญชีพลังงานครัวเรือน					
14.	ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงานกับการสร้างอาชีพ					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
15.	ท่านสามารถนำเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานมาใช้ในการดำรงชีวิตและพึ่งตนเองด้านพลังงานได้					

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
16.	ปัญหาด้านพลังงานในชุมชนของท่านได้รับการแก้ไขหลังจากดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชน					
17.	การแก้ไขปัญหาด้านพลังงานในชุมชนทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น					
18.	การดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชนช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือนลง					
19.	การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนช่วยสร้างเสริมรายได้จากการผลิตพลังงานทดแทน					
20.	การดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชนช่วยให้ประชาชนรู้จักการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทน					
21.	ท่านได้รับการสนับสนุนจากการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวางแผนพลังงานชุมชนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน					
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
22.	ท่านรับทราบรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานโครงการวางแผนพลังงานชุมชนจากกระทรวงพลังงาน					
23.	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการวางแผนพลังงานชุมชน					
24.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อบกพร่องการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน					
25.	ท่านมีส่วนร่วมควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพลังงานชุมชน					
26.	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน					
27.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการดำเนินโครงการวางแผนพลังงานชุมชน					

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
28.	ท่านมีส่วนร่วมในการสรุปทบทเรียนการทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่พลังงาน					

ส่วนที่ 5 สอบถามปัญหา และข้อเสนอแนะที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

1. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีปัญหา อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ถ้าจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้นท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์**เรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในการวางแผนพลังงานชุมชนของ
จังหวัดนครศรีธรรมราช****คำชี้แจง**

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด ใช้ในการสัมภาษณ์นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการวางแผนพลังงานชุมชน

2. แบบสัมภาษณ์นี้มีทั้งหมด 5 ข้อหลัก

ข้อที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ข้อที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ข้อที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อที่ 5 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น

3. ข้อมูลที่ได้รับจากท่านผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ชุดนี้

(นางสาวศิริกานต์ กองทอง)

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

E-mail: sirikan_dear@hotmail.com โทรศัพท์มือถือ 08 6279 1684

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.1 ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช
อย่างไร

.....
.....
.....

1.2 มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่

.....
.....
.....

1.3 มีสาเหตุมาจากอะไร

.....
.....
.....

1.4 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.1 ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช
อย่างไร

.....
.....
.....

2.2 มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่

.....

.....

.....

2.3 มีสาเหตุจากอะไร

.....

.....

.....

2.4 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

3.1 ท่านมีส่วนร่วมรับประโยชน์ในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช
อย่างไร

.....

.....

.....

3.2 มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่

.....

.....

.....

3.3 มีสาเหตุจากอะไร

3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

---

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4.1 ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช
อย่างไร

4.2 มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่

4.3 มีสาเหตุจากอะไร

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

.....

.....

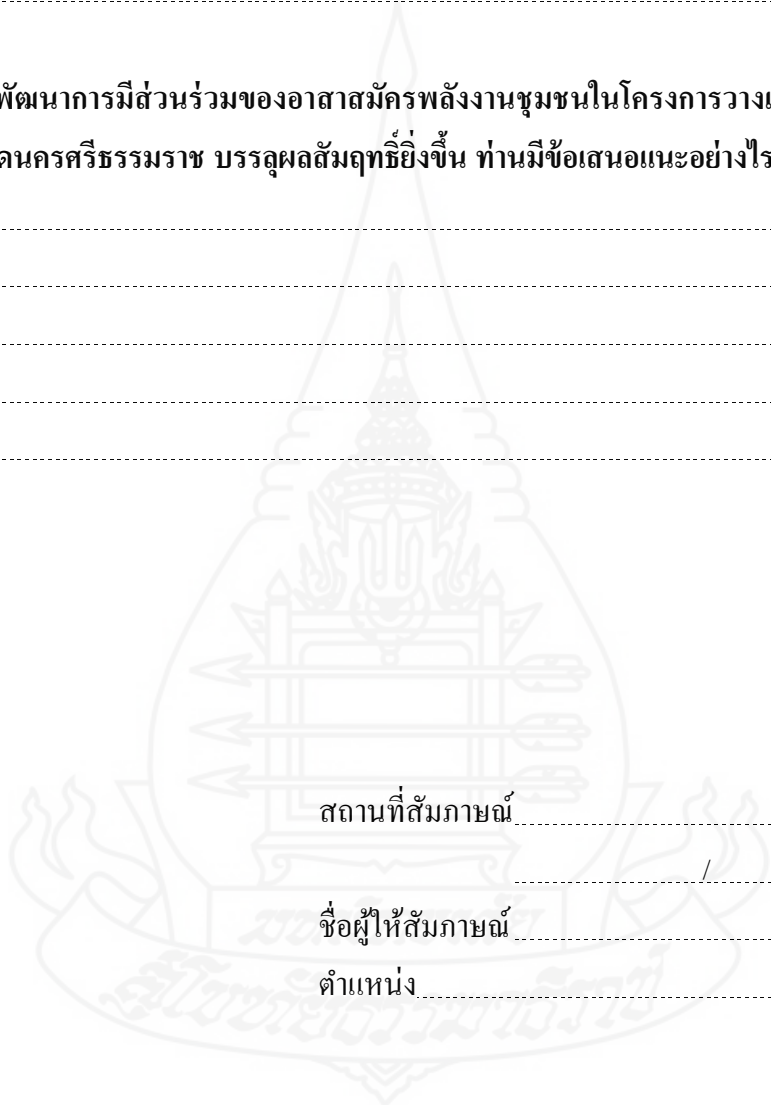
.....

5. ถ้าจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพลังงานชุมชนในโครงการวางแผนพลังงานชุมชนของจังหวัดนครศรีธรรมราช บรรลุผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร

.....

.....

.....

สถานที่สัมภาษณ์ .....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง .....

ภาคผนวก ง

โครงการวางแผนพลังงานชุมชน

โครงการวางแผนพลังงานชุมชน

1) หลักการและเหตุผล

“พลังงาน” เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเรา ตั้งแต่เวลาตื่นจนถึงเวลาเข้านอน แต่ทุกคนกลับมองข้ามความสำคัญของ “พลังงาน” ด้วยเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว หรือไม่ใช่ธุระหน้าที่อะไรของเรา ซึ่งความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ กล่าวคือไม่มากก็น้อย ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานย่อมมีผลต่อเงินในครัวเรือนของทุกคนอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นค่าไฟ ค่าแก๊สหุงต้ม ค่าน้ำมัน เป็นต้น ซึ่งต่อไป “กระทรวงพลังงาน” จะทำให้ทุกคน ทุกชุมชนยิ้มได้ ด้วยการวางแผนการใช้พลังงานรวมทั้งการจัดการกับค่าใช้จ่ายด้านพลังงานด้วยตัวเอง ซึ่งอาจจะสร้างรายได้อีกด้วย ภายใต้โครงการ “เพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล (การจัดทำแผนพลังงานชุมชน 152 ชุมชน) ประจำปี 2556”

ซึ่งรูปแบบของโครงการดังกล่าว “กระทรวงพลังงาน” จะร่วมกับภาคประชาสังคม เพื่อมุ่งส่งเสริมทัศนคติในการใช้พลังงานอย่างยั่งยืน และการหาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและการอนุรักษ์พลังงาน โดยเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง และสร้างการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการต่างๆ ในกิจกรรมการวางแผนระดับท้องถิ่น โดยในปี 2549 มีชุมชนนำร่องเข้าร่วมโครงการแล้ว 24 ชุมชน จากทุกภูมิภาคของประเทศ ปี 2550 มีการจัดทำโครงการจัดทำแผนพลังงานชุมชน 80 ชุมชน สนองพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง ปี 2551 มีการจัดทำโครงการจัดทำแผนพลังงาน 162 ชุมชน เพื่อชุมชนสีเขียว ปี 2552 มีการจัดทำโครงการจัดทำแผนพลังงาน 300 ชุมชน ปี 2553 มีการจัดทำโครงการจัดทำแผนพลังงานชุมชน 75 ชุมชน ปี 2554 มีการจัดทำโครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล (150 ชุมชน) และในปี 2555 ที่ผ่านมามีการจัดทำโครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล (152 ชุมชน) จากทั่วประเทศ ซึ่งผลการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวถือว่าประสบความสำเร็จอย่างมาก

ดังนั้น ในปี 2556 กระทรวงพลังงานได้ขยายผลโครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนระดับตำบล (การจัดทำแผนพลังงานชุมชน 152 ชุมชน) ขึ้นเป็นการสานต่อโครงการที่เสนอต่อชุมชนให้เกิดความต่อเนื่องและครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศให้เพิ่มขึ้น และให้เล็งเห็นความสำคัญทางด้านพลังงาน

2) วัตถุประสงค์

2.1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการพลังงาน และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.2) เพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในรูปแบบของการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและชุมชนผ่านช่องทางของโครงการวางแผนพลังงานระดับท้องถิ่น

2.3) เพื่อเป็นการรณรงค์และส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.4) เป็นการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงพลังงาน ให้สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน

2.5) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทางพลังงานของชุมชน

2.6) เพื่อสร้างกิจกรรมประชาสัมพันธ์ด้านพลังงานผ่านการมีส่วนร่วม และขยายผลต่อเนื่องผ่านสื่อมวลชน

3) ขอบเขตการดำเนินงาน

โครงการนี้มุ่งศึกษาในเรื่องของการวางแผนพลังงาน สามารถพยากรณ์ปริมาณการใช้พลังงาน ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต ซึ่งจะถูกนำไปใช้ในการวางแผนและการจัดการทางด้านพลังงานในระดับจังหวัดและชุมชน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติการทางด้านการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการนำพลังงานหมุนเวียนที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้

4) วิธีการดำเนินงาน

4.1) กิจกรรมวางแผนพลังงานชุมชนสำหรับ 152 ชุมชน ปี 2556 สรุปขั้นตอนการทำงานได้ ดังนี้

- (1) ประชุมชี้แจงโครงการวางแผนพลังงานชุมชนต่อชุมชน
- (2) สร้างทีมคณะทำงาน อาสาสมัครพลังงานชุมชน
- (3) จัดเก็บข้อมูลพลังงานในพื้นที่
- (4) ประมวลผลข้อมูลจัดทำสถานภาพพลังงาน
- (5) สะท้อนข้อมูลคืนสู่ชุมชน
- (6) ศึกษาฐานเทคโนโลยีพลังงานยั่งยืน
- (7) ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำร่างแผนพลังงานของท้องถิ่น
- (8) ประชาพิจารณ์ร่างแผนพลังงานกับประชาชนเพื่อจัดทำแผนพลังงาน

ฉบับสมบูรณ์

- (9) ปฏิบัติตามแผนพลังงานที่วางไว้ (โครงการนำร่อง)
- (10) สรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน
- 4.2) กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งสำหรับ 152 ชุมชน ปี 2555 สรุปขั้นตอนการทำงานได้ ดังนี้
- (1) จัดประชุมปลูกและปรับปรุงแผน
- (2) สรรหาครัวเรือนต้นแบบจัดเก็บบัญชีพลังงานครัวเรือน ส่งเสริมกิจกรรมการสร้างอาชีพกับพลังงาน
- (3) จัดเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
- (4) ส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงาน (ต่อยอด)
- (5) ส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงานกับการศึกษาในท้องถิ่น
- (6) ส่งเสริมกิจกรรมด้านพลังงานกับการสร้างอาชีพ
- (7) สรุปผลการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- (8) สรุปผลการเปรียบเทียบของ 8 ตัวชี้วัด
- 4.3) กิจกรรมการสร้างความยั่งยืนสำหรับ 150 ชุมชน ปี 2554 สรุปขั้นตอนการทำงานได้ ดังนี้
- (1) จัดประชุมปลูกและปรับปรุงแผน
- (2) จัดเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
- (3) อบรมนักจัดกระบวนการแบบมีส่วนร่วม
- (4) อบรมนักเทคโนโลยีพลังงาน
- (5) สรุปผลการเปรียบเทียบของ 8 ตัวชี้วัด
- 4.4) กิจกรรมการติดตามสำหรับ 75 ชุมชน ปี 2553 สรุปขั้นตอนการทำงานได้ ดังนี้
- (1) จัดประชุมคณะทำงาน
- (2) สรุปผลการเปรียบเทียบของ 8 ตัวชี้วัด
- 6) พื้นที่เป้าหมาย
152 อปท. ทั่วประเทศ และขยายผล 377 อปท. ของปี 2553 - 2555
- 7) ระยะเวลาดำเนินการ
ตุลาคม 2555 – กันยายน 2556
- 8) งบประมาณ
90,000,000 บาท (เก้าสิบล้านบาทถ้วน)

9) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1) ประชาชนมีความตระหนักและมีความสามารถในการจัดการพลังงานท้องถิ่นของตนเองได้ดีขึ้น

9.2) ได้แผนพลังงานของ อปท. และแผนดังกล่าวได้รับการอนุมัติเข้าสู่แผนพัฒนาของ อปท. อันช่วยให้แผนเกิดความยั่งยืน

9.3) ท้องถิ่นมีการปฏิบัติตามแผนพลังงานอย่างเป็นรูปธรรมและมีแนวโน้มในการใช้เทคโนโลยีพลังงานอย่างยั่งยืน

9.4) ได้ข้อมูลการใช้พลังงานของท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการวางยุทธศาสตร์การใช้พลังงานของประเทศต่อไป

9.5) เกิดวิทยากรพลังงานและเทคโนโลยีพลังงานในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

9.6) เกิดการจ้างงานหรืออาชีพใหม่ที่เกี่ยวข้องกับแผนพลังงานเพิ่มขึ้น

10) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

10.1) กระทรวงพลังงาน

10.2) กระทรวงมหาดไทย

10.3) สำนักงานพลังงานจังหวัด

10.4) องค์การบริหารส่วนตำบล

10.5) องค์กรพัฒนาเอกชน หรือทีมประชาคม

